Із Днем незалежності!

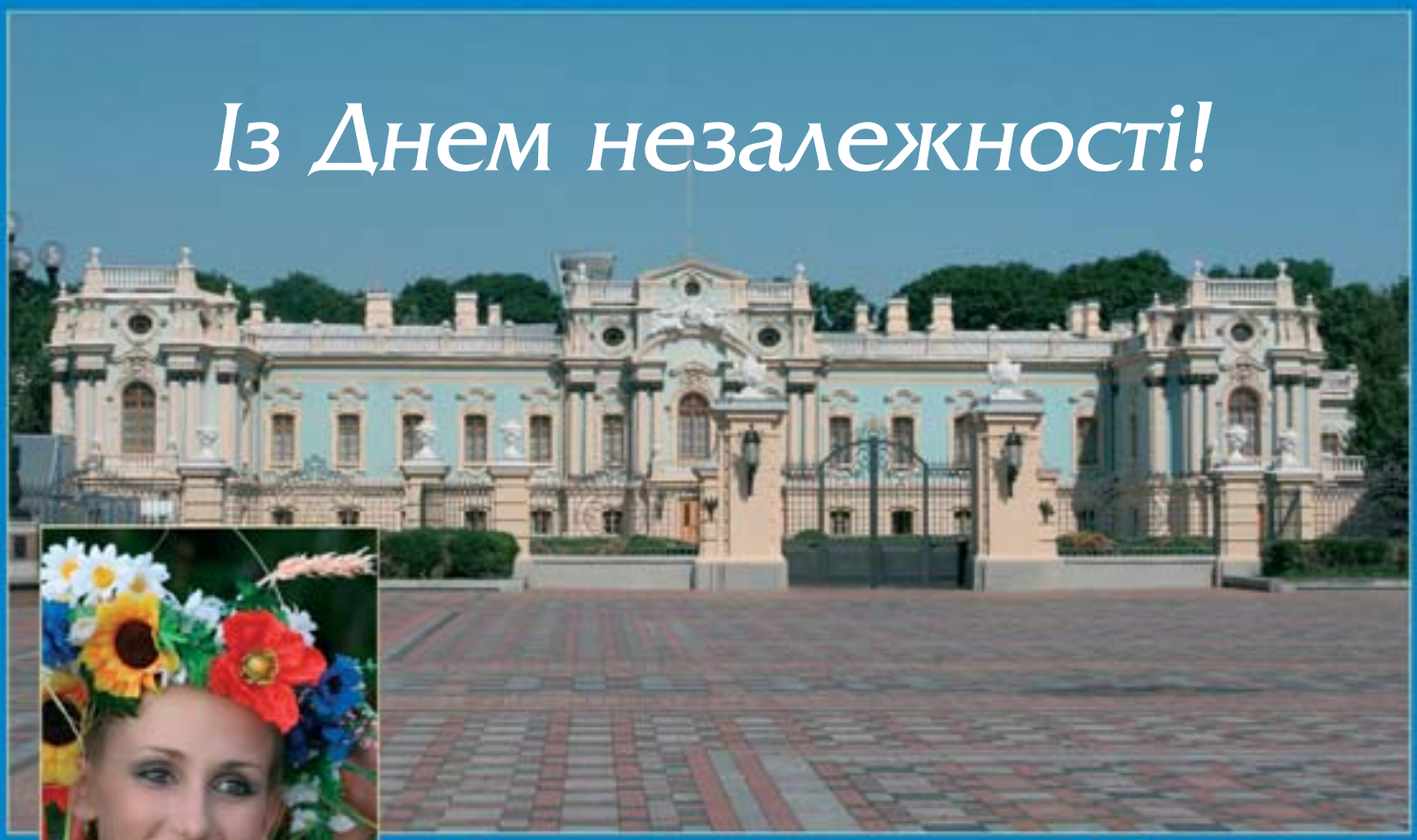

Україно! Ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова...
Громотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права!

(В. Симоненко)

День Незалежності наші люди сприймають кожен на свій штиб: одні вдягають святкову одіж і йдуть на Майдан, на Хрещатик, на кращі площі й вулиці обласних і районних міст, інші — у зневірі й недолі — гаснуть і свято, і край. У народі кажуть: риба шукає, де глибше, людина — де краще. Але хіба це істина, коли йдеться про Батьківщину? Адже рідну землю люблять не тому, що вона найкраща у світі. Куди б нас не завіяло долею, ми згадуємо і мріємо про рідну домівку, — там заквітчана гаями, садами й лугами наша щедра, врожайна земля, там Шевченкові верби і тополі, там квітучі каштани, червона калина — і вистраждане в тисячолітній борні вільне життя нашого народу...

Брати-українці, не проймайтеся відчаєм і зневірою. Хай на 16-ту річницю Незалежності в нас у державі більше проблем, ніж ми очікували у 1991-му — для кожного з нас усе буде добре. Ми — могутній народ. У нас велика і славна історія. Ми не раз самотужки витягали себе з болота меншовартості й безнадії. Витягнемо й тепер.

Слава Богу, за 16 років Незалежності, попри всі негаразди, ще не вмерла Україна. І не вмре! Це — геополітичний центр Євразії, це могутня геополітична й економічна потуга, на котру задивляються і з котрою рахуються на Заході, на Півночі, на Сході, на Півдні. Тож не соромтеся перед світом, українські люди, не сваріться — миріться: Київ, Львів і Донецьк, Одеса, Сімферополь, Херсон і Чернігів, Чернівці й Суми... Шануйте одне одного. Нас багато — націй, народів, народностей, але ми — одна родина, один край, одна країна. Ми — Соборна Україна! Будьмо гідні Вітчизни.

Слава Україні!

Вісник Національного банку України

8/2007

Щомісячний науково-практичний журнал Національного банку України

Видається з березня 1995 року № 8 (138) ◆ Серпень 2007

Здано до друку 31.07.2007 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

КІРЄЄВ О.І. (голова), БУРЯК С.В., БАЖАЛ Ю.М., ГАЙДАР Є.Т., ГАЛЬ В.М., ГАЛЬЧИНСЬКИЙ А.С., ГЕЄЦЬ В.М., ГРЕБЕНИК Н.І., ГРУШКО В.І., ДОМБРОВСЬКИ Марек, ІЛАРІОНОВ А.М., КРАВЕЦЬ В.М., КРОТЮК В.Л., КРЮЧКОВА І.В., ЛАНДІНА Т.В., МАТВІЄНКО В.П., МЕЛЬНИЧУК М.О., МІЩЕНКО В.І., МОРОЗ А.М., ОСАДЕЦЬ С.С., ПАЛАМАРЧУК А.Б., ПАСІЧНИК В.В., ПАТРІКАЦ Л.М., ПЕТРИК О.І., ПОДОЛЄВ І.В., РАЄВСЬКИЙ К.Є., РИЧАКІВСЬКА В.І., САВЛУК М.І., САВЧЕНКО А.С., СЕНИЩ П.М., СМОВЖЕНКО Т.С., ФЕДОСОВ В.М., ХОФФМАНН Лутц, ШЕВЦОВА О.Й., ШЛАПАК О.В., ШУМИЛО І.А., ЮЩЕНКО В.А., ЯРЕМЕНКО С.О., ЯЦЕНЮК А.П.

РЕДАКЦІЯ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ НБУ

Головний редактор	**ПАТРІКАЦ Л.М.**
Заступник головного редактора	**КРОХМАЛЮК Д.І.**
Начальник відділу з випуску журналу “Вісник НБУ”	**ПАПУША А.В.**
Заступник начальника відділу — редактор з питань бухгалтерського обліку, розрахунків та інформаційно-програмного забезпечення	**КОМПАНІЄЦЬ С.О.**
Редактор з питань валютного регулювання та міжнародних банківських зв’язків	**БАКУН О.В.**
Відповідальний секретар	**ЛІПІНСЬКА С.М.**
Головний художник	**КОЗИЦЬКА С.Г.**
Літературний редактор	**КУХАРЧУК М.В.**
Дизайнери:	**ПЛАТОНОВА Н.Г., ХАРУК О.В.**
Коректор	**СІЛЬВЕРСТОВА А.І.**
Оператор	**ЛИТВИНОВА Н.В.**
Реклама і розповсюдження:	**ГРЕБІШКОВ В.І., ГРИЦЕНКО М.Р.**
Фото:	**ЗАКУСИЛО В.П., НЕГРЕБЕЦЬКИЙ В.С., ПАТРІКАЦ Л.М.**
Черговий редактор	**БАКУН О.В.**

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

просп. Науки, 7, Київ-28, 03028, Україна
тел./факс: (044) 524-96-25
тел.: (044) 527-39-44, 527-38-06, 525-38-25
E-mail: litvinova@bank.gov.ua
http: //www.bank.gov.ua

Журнал зареєстровано Держкомвидавом України 09.06.1994 р., свідоцтво КВ № 691

Засновник і видавець: Національний банк України.
Адреса: вул. Інститутська, 9, Київ-8, 01008, Україна

Журнал рекомендовано до друку Вченою радою Київського національного економічного університету

Публікації в журналі Вищою атестаційною комісією України визнано фаховими
Видається у комплекті з додатком “Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності”

Передплатний індекс 74132

Дизайн: Редакція періодичних видань НБУ

Надруковано з готового оригінал-макета відділом видавничого обслуговування Господарсько-експлуатаційного управління НБУ

Адреса друкарні:
просп. Науки, 9, Київ-28, 03028, Україна

Формат 60 × 90 / 8. Друк. офсетний. Фіз. друк. арк. 8.0
Умовн. друк. арк. 9.0. Обл.-вид. арк. 10.2

Тираж 2000 прим.

При передруку матеріалів, опублікованих у журналі, посилання на “Вісник Національного банку України” обов’язкове. Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи думку автора. Відповідальність за точність викладених фактів несе автор, а за зміст рекламних матеріалів — рекламодавець.

© Вісник Національного банку України, 2007

ЗМІСТ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК

Із Днем незалежності! 1

Відзнаки Президента України 7

Ю.Заруба
Принципи і завдання інформаційної політики Національного банку України 42

БАНКИ УКРАЇНИ

А.Папуша
З турботою про державність 3

І.Волошин
Динаміка розривів ліквідності банку за умов змінної програми розміщення та залучення коштів 24

Основні показники діяльності банків України на 1 липня 2007 року 27

С.Волосович, В.Тринчук
Особливості й тенденції розвитку національної системи страхування банківських вкладів в умовах євроінтеграції 28

Swedbank завершив купівлю стовідсоткового пакета акцій АКБ “ТАС-Комерцбанк” . . . 34

Динаміка фінансового стану банків України на 1 липня 2007 року 56

Офіційний список банків України, включених до Державного реєстру банків, та перелік операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій 58

Нумерація операцій, на які Національний банк України надає банкам банківську ліцензію та письмовий дозвіл на здійснення операцій 68

Банки, вилучені з Державного реєстру банків України [24.06.1992 р. – 01.07.2007 р.] 69

НУМІЗМАТИКА І БОНІСТИКА

Про введення в обіг ювілейної монети “Олег Ольжич” 12

Про введення в обіг пам’ятної монети “XVI щорічна сесія Парламентської асамблеї Організації з безпеки і співробітництва в Європі” 13

Про введення в обіг ювілейної монети “75 років утворення Донецької області” 13

Про введення в обіг ювілейної монети “Олена Теліга” 14

Про введення в обіг пам’ятної монети “Спортивне орієнтування” 14

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

А.Скрипник, Г.Варваренко, А.Вдовиченко
Оподаткування нерухомості як фактор стабілізації та розвитку фінансового ринку України 15

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у червні 2007 року 71

ВАЛЮТНИЙ РИНОК

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється Національним банком України один раз на місяць (за червень 2007 року) 21

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється Національним банком України щоденно (за червень 2007 року) 22

БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ

А.Журков
Національна система масових електронних платежів: огляд розвитку у другому кварталі 2007 року 35

ФОНДОВИЙ РИНОК

Л.Долінський, А.Галкін
Імовірнісні моделі оцінки ризику неплатежу та визначення вартості облігацій 38

Ринок державних цінних паперів України у червні 2007 року 51

МАКРОЕКОНОМІКА

Основні макроекономічні показники розвитку України у червні 2001–2007 років 41

ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА

О.Бакун
Фінансова стабільність – важлива, актуальна, багатогранна 44

НАГЛЯД, АУДИТ, КОНТРОЛЬ

Р.Набок
Аспекти, що можуть призвести до виникнення проблемного банку 46

МІЖНАРОДНІ БАНКІВСЬКІ ЗВ’ЯЗКИ

Л.Патрікац
Україна – Польща: горизонти співпраці 52

АНОТАЦІЇ 72

До XVI річниці проголошення незалежності України

З турботою про державність

22 червня 2007 року в м. Києві відбувся XIII звітно-виборний з'їзд Асоціації українських банків, на якому розглянуто тенденції розвитку банківської системи та її роль в економіці країни, проблеми, що потребують законодавчого і нормативно-правового врегулювання.

Україна відзначає XVI річницю проголошення державної незалежності. Одні вважають, що вона дісталася нам легко — за збігом історичних обставин; інші переконані, що це результат довготривалої боротьби українського народу за соборність і самостійність. Сумніви і вагання розвіє час. Та вже зараз, мабуть, ніхто не заперечуватиме, що здобути державний суверенітет — важливо, однак ще важливіше його утримати, закріпити, зробити стійким у будь-яких історичних обставинах.

17 років тому першопрохідці сучасного вітчизняного банківництва засновували Асоціацію українських банків із мрією про власну державність. І їй судилося збутися. Увесь подальший шлях Асоціації, як і Національного банку України, спрямований на головну нині мету — забезпечення сприятливих умов для ефективної діяльності банківської системи країни, що є однією з основних передумов її соціально-економічного розвитку. Простіше кажучи — ця конкретна праця і є реальним виявом справжньої турботи про державність.

Підтвердженням цього став черговий — XIII з'їзд АУБ, який нещодавно відбувся в Українському домі столиці.

Його характерною ознакою стала певна обмеженість кола гостей. Зважаючи на складну політичну ситуацію, що склалася в Україні, банкіри свідомо не запросили на свій з'їзд професійних політиків, аби уникнути політизації низки гострих проблем, що пропонувалися для обговорення і шляхи вирішення яких мають визначати професіонали саме банківської справи.

Тож серед гостей, що звернулися до делегатів із вітальним словом та пропозиціями, були в основному фахівці у сфері банківництва, зокрема — представницька делегація Національного банку України.

Від імені НБУ слово взяв перший заступник Голови Національного банку України **Анатолій Шаповалов**. Він акцентував увагу на досягнутій останнім часом стабільності й злагодженості роботи національної банківської системи, яка, незважаючи на політичну напругу в країні, демонструє активні темпи зростання. Суттєво збільшуються обсяги регулятивного капіталу банків, поліпшується показник його адекватності. Продовжують зростати вклади фізичних осіб, які стали основною складовою ресурсів вітчизняних банківських установ.

Низку актуальних питань, пов'язаних із функціонуванням Асоціації українських банків, порушив у звітній доповіді голова Ради АУБ, народний депутат України **Станіслав Аржевітін**. Серед проблем, які потребують невідкладного розв'язання на законодавчому рівні, — забезпечення прав власника, інвестора і кредитора; формування національного ринку дешевих і довгострокових ресурсів; створення земельного ринку; демонополізація ринку послуг охорони, розвиток фондового ринку і ринку цінних паперів та багато інших.

Доповідач зокрема наголосив на необхідності активнішого залучення банкірів до розвитку не лише банківської, а й фінансової системи країни.

Ця теза знайшла розвиток у виступах інших делегатів з'їзду, які взяли участь в обговоренні звітних доповідей. Вони із занепокоєнням зауважували, що наявний в Україні фінансовий ринок є недорозвинутим і фрагментарним, через що не виконує притаманних йому функцій, зокрема щодо мобілізації ресурсів для розвитку реального сектору, ефективного розподілу ресурсів, диверсифікації інвестиційного портфеля. З огляду на це Асоціація нині зосередила свої зусилля на вирішенні низки відповідних завдань. Передусім йдеться про вироблення цілісної стратегії гармонійного розвитку фінансової системи країни в цілому, що є запорукою для подальшого успішного розвитку вітчизняної банківської системи. З цією метою АУБ сприятиме забезпеченню уніфікації та консолідації законодавства у фінансовій сфері; формуванню цілісного та синхронізованного підходу до розвитку фінансової системи з боку всіх регуляторів фінансового ринку.

Актуальним завданням залишається законодавче забезпечення діяльності банків на фондовому ринку. З огляду на це Асоціація візьме участь у створенні

Президія XIII з'їзду АУБ. Зліва направо: президент АУБ Олександр Сугоняко, перший заступник Голови НБУ Анатолій Шаповалов, голова Ради АУБ Станіслав Аржевітін, голова Ради НБУ Петро Порошенко, голова правління АКБ "Укрсоцбанк" Борис Тимонькін.

Серед гостей з'їзду — представники НБУ, директор департаменту економічного аналізу та прогнозування Олександр Петрик та виконавчий директор з економічних питань Ігор Шумило (праворуч).

єдиної системи організованої торгівлі цінними паперами; вживе заходів щодо доопрацювання проекту Закону України "Про акціонерні товариства", зокрема в частині законодавчого закріплення умов для поліпшення та подальшого вдосконалення системи корпоративного управління в Україні, від якості якого залежить подальший розвиток національного фондового ринку;

Учасники з'їзду з зацікавленням ознайомилися зі звітними доповідями керівників АУБ.

ініціюватиме і візьме участь у розробці законопроекту про інвестування, який має забезпечити лібералізацію інвестиційних відносин, зменшити рівень адміністративного регулювання з боку держави та утвердження засад ефективного захисту прав інвесторів; домагатиметься забезпечення функціонування центрального депозитарію на базі приватної власності професійних учасників ринку; сприятиме наданню банкам можливості відкриття прямих кореспондентських рахунків у міжнародних депозитарних організаціях (іноземних банках-зберігачах) та створенню сприятливих умов для випуску банками власних цінних паперів за кордоном, зокрема на умовах субординованого боргу; вживатиме заходів із удосконалення системи резервування щодо операцій банків із цінними паперами.

У рамках XIII з'їзду АУБ відбулися банківські слухання на тему "Роздрібне кредитування: ключові чинники зростання та ризики". Перед мікрофоном — керівник з питань корпоративних зв'язків ВАТ "Райффайзен банк Аваль" Анжела Пригожина.

Склад Ради Асоціації українських банків, схвалений XIII звітно–виборним з'їздом АУБ

Аксьонов В.В — голова правління АКБ "Морський"
Аржевітін С.М. — народний депутат України
Блащук Ю.О. — голова правління ВАТ "Міжнародний іпотечний банк"
Волок А.М. — президент Харківського банківського союзу
Гаврилишина Н.А. — голова Правління ТОВ КБ "Західінкомбанк"
Герасимова О.В. — голова правління АКБ "Імексбанк"
Гіленко І.В. — президент ВАТ КБ "Надра"
Гриджук Д.М. — голова правління ВАТ КБ "Хрещатик"
Гулей А.І. — голова правління ВАТ "Державний ощадний банк України"
Дубілет О.В. — голова правління ЗАТ КБ "Приватбанк"
Загородня Л.Н. — голова правління ВАТ "Електронбанк"
Згоник С.В. — президент Дніпропетровського банківського союзу
Криклій А.С. — голова правління ВАТ КБ "Інтер-банк"
Лавренчук В.М. — голова правління ВАТ "Райффайзен банк Аваль"
Паламарчук А.Б. — перший віце-президент АУБ
Сугоняко О.А. — президент АУБ
Тарасовець М.П. — голова правління ЗАТ "Полікомбанк"
Тимонькін Б.В. — голова правління АКБ соціального розвитку "Укрсоцбанк"
Тігіпко С.Л. — голова правління АКБ "Тас-Комерцбанк"
Шрамко Ю.М. — голова правління ВАТ "Реал банк"
Яременко Ю.В. — голова правління АБ "Старокиївський банк"
Головою Ради АУБ знову обрано народного депутата України С.М.Аржевітіна, президентом Асоціації українських банків — О.А.Сугоняка.
До оновленого складу ревізійної комісії АУБ увійшли: Я.В.Колесник (банк "Форум"), В.В.Лашкевич (ТАС-Інвестбанк), А.О.Лихочас (Укрпрофбанк).

Законотворча діяльність Асоціації — один із головних напрямів її діяльності. Лише за неповний рік, який минув після попереднього звітно-виборного з'їзду, від імені АУБ подано сотні пропозицій, спрямованих на удосконалення законодавчих та нормативних актів, що регулюють банківську діяльність. Чимало з них ураховано.

Один із прикладів — пропозиції, внесені Асоціацією українських банків і затверджені Постановою Правління НБУ від 19.02.2007 року № 52 щодо включення до регулятивного капіталу банків нарахованих доходів протягом 30 днів із дати їх нарахування, а також доходів за державними цінними паперами та цінними паперами, емітованими НБУ (незалежно від дати їх сплати); скасування порядку зменшення регулятивного капіталу на суму перевищення вартості основних засобів над регулятивним капіталом банку.

За розрахунками АУБ, лише відновлення порядку включення до капіталу

Перша прес-конференція новообраних керівників Асоціації українських банків.

Під час банківських слухань на тему "Розвиток банківського сектору України в 2007—2010 рр.: досягнення сьогодення, уроки та майбутні виклики".

нарахованих доходів приведе до зростання регулятивного капіталу в цілому по системі на суму понад 1 млрд. грн., що надає банкам можливість збільшити обсяги своїх активів на 10 млрд. грн.

Національний банк прислухається до думки Асоціації, і головне — чує її, сказав під час виступу зі звітною доповіддю президент АУБ **Олександр Сугоняко**.

Проаналізувавши діяльність організації протягом звітного періоду, він детально зупинився на перспективах. Ці тези знайшли своє відображення в "Основних напрямах діяльності Асоціації українських банків на 2007—2011 роки", одноголосно схвалених учасниками XIII з'їзду АУБ, з якими можна ознайомитися на офіційному веб-сайті Асоціації: http://www.aub.com.ua/ua/congr13.htm.

Ще один документ, прийнятий з'їздом, стосувався нагальних проблем у банківській сфері, які слід вирішувати невідкладно. Виокремимо найгостріші з них.

На переконання учасників з'їзду, боржник в Україні знаходить всебічну підтримку судової, виконавчої і законодавчої влади. Права ж власника, інвестора, кредитора не захищені.

У країні відсутня комплексна державна програма створення умов для забезпечення економіки довгостроковими і дешевими фінансовими ресурсами. Це важливе для економіки і національної безпеки питання не вирішити лише за рахунок імпорту іноземного капіталу. Надмірна залежність економіки від зовнішнього фінансування є не менш небезпечною, ніж енергетична. Необмежене використання імпортного каналу забезпечення економіки довгостроковими та дешевими фінансовими ресурсами може наблизитися до критичної межі, за якою стають можливими негативні соціально-політичні наслідки із загрозою для національної безпеки. У зв'язку з цим, на думку учасників з'їзду, розробка та реалізація Комплексної державної програми розвитку внутрішнього ринку довгострокових фінансових ресурсів мають стати одним із першочергових завдань і влади, і бізнесу.

Недостатня розвиненість фондового ринку і небанківського фінансового сектору гальмує економічний поступ країни. Фондовий ринок країни як інструмент акумулювання внутрішніх фінансових ресурсів та канал залучення іноземних інвестицій знаходиться в стагнації. Європейську мо-

Асоціація українських банків створена в 1990 році як всеукраїнська недержавна, незалежна, добровільна, некомерційна організація. АУБ об'єднує діючі в Україні комерційні банки та представляє їх системні інтереси у відносинах із Національним банком, Верховною Радою, Секретаріатом Президента, Кабінетом Міністрів, Державною податковою адміністрацією, Верховним судом України, іншими державними та недержавними установами й організаціями. Призначення АУБ — сприяти розвитку банківської системи України.

За станом на 1 липня 2007 року членами АУБ були 125 діючих в Україні комерційних банків, Дніпропетровський, Харківський, Кримський, Одеський банківські союзи, Міжнародний інститут фінансів, Українська міжбанківська валютна біржа та інші організації.

Фото на згадку.

Учасники з'їзду схвалюють "Основні напрями діяльності Асоціації українських банків на 2007—2011 роки".

Проблеми, порушені учасниками форуму у "Зверненні XIII з'їзду АУБ", непокоять усю банківську спільноту країни.

У рамках XIII з'їзду АУБ проведено банківські слухання у формі двох круглих столів на тему: "Розвиток банківського сектору України в 2007—2010 рр.: досягнення сьогодення, уроки та майбутні виклики (з урахуванням досвіду України та країн Центральної і Східної Європи)"; "Роздрібне кредитування: ключові чинники зростання та ризики (з урахуванням досвіду України та країн ЦСЄ)". Модератором першого круглого столу був заступник голови ради АУБ, голова правління АКБ "Укрсоцбанк" Борис Тимонькін, другого — президент ВАТ КБ "Надра" Ігор Гіленко. Своїм баченням порушених проблем поділилися: провідний спеціаліст Світового банку Мартін Райзер, керівник офісу Standard &Poors в країнах СНД Олексій Новіков, фінансовий аналітик ЄБРР Станіслав Шлапак, директор департаменту економічного аналізу і прогнозування НБУ Олександр Петрик, директор представництва Групи ZEB в Україні Назар Бічуя, голова правління ЗАТ "Міжнародний іпотечний банк" Юрій Блащук, начальник управління корпоративних комунікацій ВАТ "Райффайзен банк Аваль" Анжела Пригожина та інші учасники і гості з'їзду.

дель фінансового ринку в країні не запроваджено.

Монополізація ринків крупним капіталом із використанням владних важелів є причиною гальмування розвитку малого і середнього бізнесу, монопольно високих цін і низької якості товарів і послуг. Украй небезпечним є зрощення влади і бізнесу, прикладом якого, на переконання учасників АУБ, є монополія Державної служби охорони на ринку надання послуг охорони ДСО при МВС. Рівний доступ усіх суб'єктів ринку охоронних послуг до вогнепальної нарізної зброї, — наголошувалося у виступах делегатів з'їзду, — не тільки не погіршить систему безпеки об'єктів охорони, а й значно поліпшить якість охоронних послуг, забезпечить цінову стабільність за рахунок ринкового, а не монопольно-адміністративного ціноутворення.

Однією з головних причин надзвичайно повільного розвитку ринкових відносин у сфері сільського господарства та гальмом на шляху системних зрушень у сфері фінансування сільського господаря є збереження мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення та відсутність "правил гри" на ринку землі, що затягнуло його у тіньовий сектор.

Зважаючи на ці та інші проблеми, учасники з'їзду звернулися до політичних партій і блоків, які, ймовірно, братимуть участь у виборах Верховної Ради наступного скликання. З огляду на обмеженість обсягу журнальної кореспонденції пропонуємо вашій увазі лише предметну частину цього документа.

У залі з'їзду.

Із Звернення XIII З'їзду АУБ до політичних партій і блоків — учасників наступних парламентських виборів

Учасники з'їзду звертаються до політичних партій і блоків — учасників майбутніх парламентських виборів — зі своєрідним "наказом виборців" — забезпечити прийняття законів, які б сприяли розв'язанню окреслених вище проблем, а саме:

1. Для забезпечення права власника, інвестора і кредитора змінити якість відповідних законів, якість судових рішень та їх виконання, утверджуючи в правовому забезпеченні цих сфер такі принципи: беззаперечний захист прав кредитора; обов'язковість виконання договірних відносин кредитором і позичальником; невідворотність повернення боргу.

2. З метою формування національних дешевих і довгострокових ресурсів законодавчо забезпечити: розробку і реалізацію урядом програми поступового і прогнозованого зниження інфляції, демонополізації ринків і забезпечення контролю за цінами підприємств-монополістів; систему гарантування довгострокових вкладів населення в небанківських фінансових установах; створення стимулів і зняття перешкод розвитку недержавного пенсійного забезпечення та страхового ринку.

3. Для цілеспрямованого розвитку фондового ринку і ринку цінних паперів законодавчо визначити: модель ринку; інструменти і механізми захисту прав інвесторів; шляхи використання потенціалу банківської системи для розвитку фондового ринку, потенціалу об'єднань професійних учасників ринку для творення якісного правового поля діяльності суб'єктів ринку.

4. З метою розв'язання проблеми гальмування розвитку АПК і творення ринку землі законодавчо забезпечити: створення прозорого і легального ринку землі, перетворивши її у дієвий заставний інструмент; застосування механізму іпотеки на ринку землі; захист національних інтересів у справі використання і продажу землі.

5. Для демонополізації ринку послуг охорони прийняти закони "Про зброю" і "Про охоронну діяльність", в яких забезпечити: демонополізацію ринку озброєних послуг охорони; рівні правові умови діяльності на ринку для всіх його суб'єктів; рівний доступ до зброї всіх суб'єктів ринку.

6. Прийняти Закон "Про систему валютного регулювання і валютного контролю", внести зміни до Закону "Про банки і банківську діяльність", розробити і прийняти Закон "Про організації професійних учасників ринку" та інші.

Делегати XIII з'їзду Асоціації українських банків висловили впевненість у тому, що політичні сили почують голос банківської спільноти — невід'ємної частини національної економіки і врахують пропозиції банківського форуму в процесі формування стратегії подальшого національного розвитку.

Ми сподіваємося, — наголосили делегати, — що заклик до діалогу влади і бізнесу перестане бути лише закликом, а стане надійною платформою для спільного вироблення стратегії і принципів економічного розвитку країни на благо всього народу, що влада почне чути ринок і сприяти його зростанню.

За матеріалами з'їзду підготував Андрій Папуша,
"Вісник НБУ".
Фото ***Владислава Негребецького.***

Вітаємо!

Відзнаки Президента України

На урочистому засіданні Правління Національного банку України з нагоди Дня банківських працівників Президент України Віктор Ющенко особисто вручив великій групі працівників НБУ, банків та навчальних закладів України державні нагороди за вагомий особистий внесок у розвиток та забезпечення стабільної роботи банківського сектору держави, високий професіоналізм.

Користуючись нагодою, вітаємо колег із цією знаменною в їхньому житті подією.

ОРДЕНОМ «ЗА ЗАСЛУГИ» І СТУПЕНЯ НАГОРОДЖЕНИЙ

Анатолій Шаповалов,
перший заступник Голови Національного банку України.

Доля дається людині раз і назавжди. Приміром, судилося чоловікові стати однією з перших осіб у банківській системі України — і не знадили його свого часу солодкі у прямому значенні цього слова, хоча й віддалені, перспективи кар'єрного зростання на Бершадському цукровому заводі, куди прийшов працювати робітником одразу ж по закінченні десятирічки; не привабило наукове майбутнє по закінченні Одеського інституту народного господарства у 1974 році; не залишився в армії після строкової служби. Дороговказом долі стала спеціальність фінансиста, набута у вищому навчальному закладі. Спочатку вона вела Анатолія Шаповалова, як сільська стежечка: то вгору, то вниз, то між різнотрав'я та під сонцем, то під проливним дощем та по вибоїнах. Якщо колись доведеться Анатолію Васильовичу писати мемуари, то рукопис тоненьким не буде — все-таки 38 років загального трудового стажу, понад 30 із яких — у банківській системі України. Життя такими враженнями переповнене, що хоч сьогодні сідай і описуй. З лютого 1976 до листопада 1987 року А.В.Шаповалов працював у системі Держбанку СРСР на посадах заступника начальника загального відділу міського управління Вінницької обласної контори, економіста відділення, керуючого відділенням, заступника керуючого Ворошиловградською обласною конторою. У 1987—1991 роках працював начальником Ворошиловградського обласного управління Промбудбанку СРСР, у 1991—1992 роках — начальником Луганського обласного управління Державного комерційного промислово-будівельного банку України, із 1992 року — начальником Луганського регіонального управління, з 1994 року — заступником Голови правління — директором департаменту Українського акціонерного комерційного промислово-інвестиційного банку.

У 2000—2002 роках Анатолій Васильович обіймав посаду першого заступника Голови Національного банку України, у 2002—2003 роках — голови правління ВАТ "Державний ощадний банк України". Із травня по липень 2003 року був радником Голови Національного банку України, у 2003—2005 роках — заступником міністра фінансів України, а з лютого 2005 працює першим заступником Голови Національного банку України.

Багаторічний досвід банкіра, як цеглина до цеглини, вибудувався в міцний надійний підмурівок: за роки роботи в Національному банку України Анатолій Шаповалов зробив значний внесок у формування та проведення грошово-кредитної і валютної політики, спрямованої на забезпечення стабільності національної грошової одиниці й ліквідності банківської системи. Під його керівництвом визначено методологічну основу аналітичної роботи з монетарних питань, створено базу даних макроекономічних, статистичних показників для моніторингу та прогнозування економічного розвитку держави.

А.В. Шаповалов нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня (2002 р.), орденом "За заслуги" II ступеня (2004 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

ОРДЕНОМ «ЗА ЗАСЛУГИ» II СТУПЕНЯ НАГОРОДЖЕНИЙ

Михайло Азаров,
начальник управління Національного банку України в Одеській області.

За двадцять два роки роботи в одному колективі Михайло Володимирович звик до певної повсякденної розміреності, принаймні такої, коли навіть нетривала власна відпустка викликає дискомфорт. Саме його передбачуваність, усталений ритм, творчий підхід до будь-якої справи і цінують найбільше працівники управління Національного банку України в Одеській області. Взаєморозуміння — це надбання, яке в цьому колективі передається із покоління в покоління. Починається воно зі злагоди із самим собою, а веде, за великим рахунком, до злагодженої роботи колективів банківських установ регіону (а їх 1196) та управління НБУ в Одеській області на чолі з Михайлом Азаровим.

Протягом трьох років

банки області не порушують економічні нормативи. За останні сім років темпи зростання активів, кредитного портфеля, зобов'язань банків за коштами, залученими на рахунки суб'єктів господарювання та фізичних осіб, перевищують показники в цілому по Україні.

За станом на 1 квітня 2007 року банківська система Одеської області вийшла на рівень 27.4 млрд. грн. за активами, 18.9 млрд. грн. — за кредитами та 11.7 млрд. грн. за депозитами. Область посідає 4—5 місце в Україні за основними показниками банківської діяльності.

Під керівництвом М.В.Азарова у 1994 році установи банків було переведено із централізованої обробки в систему електронних міжбанківських розрахунків. У 1997 році завдяки активній позиції Михайла Володимировича управління НБУ в Одеській області першим з територіальних установ Національного банку почало роботу з платіжними чіп-картками, і, накопичивши значний досвід, у лютому 2002-го запровадило картки Національної системи масових електронних платежів. Завдяки зусиллям Михайла Володимировича Одещина зараз є лідером упровадження НСМЕП в Україні як за кількісними показниками, так і за напрямами розвитку системи.

М.В.Азаров нагороджений орденом "За заслуги" Ш ступеня (2001р.), багатьма відзнаками Національного банку, регіональних та місцевих органів влади.

ОРДЕНОМ «ЗА ЗАСЛУГИ» III СТУПЕНЯ НАГОРОДЖЕНИЙ

Володимир Кротюк,
заступник Голови Національного банку України.

Хорошому юристу ціни немає. Це незаперечна істина, яку підтвердять керівники будь-якої установи чи підприємства. Втім, у цій професії легко переоцінити свої сили, нагородивши себе можливістю спочивати на лаврах. Але це не про Володимира Кротюка, якому заспокоїтися на досягнутому не дає прагнення осягнути неосяжне. Першою спеціальністю юного Володимира колись багато років тому була медицина. Він — дипломований фельдшер. Але не судилося йому стати медиком за покликанням душі. У 1979 році Кротюк здобув повну вищу освіту на факультеті правознавства в одному з найпрестижніших вузів України — Київському державному університеті ім. Т.Г.Шевченка. Постійно оновлював знання самостійно — у юриспруденції, де життя б'є джерелом і дуже легко відстати від сьогодення. Тож здобув ще і другу вищу освіту, отримавши диплом фахівця з банківської справи у Київській філії Львівського банківського інституту Національного банку України. З основного фаху юрист Володимир Кротюк захистив кандидатську дисертацію.

Із червня 1994 року Володимир Леонідович працює в Національному банку України: спочатку начальником юридичного управління, з квітня 1995 року — директором юридичного департаменту, а з серпня 2000 року — заступником Голови Національного банку України. За час роботи в НБУ В.Л. Кротюк активно сприяв створенню юридичної служби та належному правовому забезпеченню діяльності як Національного банку, так і всієї банківської системи України. Тільки за 2006 рік під його керівництвом було розроблено та запроваджено чотири нових та внесено дванадцять змін до семи чинних нормативно-правових актів, запроваджено дві нові форми статистичної звітності, підготовлено п'ять проектів нових нормативних документів, дев'ять проектів змін до п'яти нормативно-правових актів Національного банку України та зміни до Закону України "Про банки і банківську діяльність". Завдяки цьому досягнуто значного прогресу в удосконаленні системи банківського регулювання і нагляду, її наближення до вимог законодавства Європейського Союзу та відповідності Ключовим принципам ефективного банківського нагляду, розробленим Базельським комітетом з питань нагляду. Під керівництвом В.Л.Кротюка проведено комплекс заходів, спрямованих на удосконалення всіх елементів банківського регулювання і нагляду: законодавчої та нормативно-правової бази, інформаційної системи, організаційної структури та забезпечення впровадження нагляду на основі оцінки ризиків як нової філософії банківського нагляду.

В.Л. Кротюк є співавтором підручника, навчального посібника, монографії та автором низки публікацій з питань діяльності банківської системи. Він — заслужений юрист України, віцепрезидент Асоціації юристів у галузі фінансового і банківського права, член Ради Світового конгресу українських юристів. Нагороджений медаллю (1985 р.) та Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2002 р.).

ОРДЕНОМ «ЗА ЗАСЛУГИ» III СТУПЕНЯ НАГОРОДЖЕНИЙ

Василь Пасічник,
директор юридичного департаменту Національного банку України.

Високий професіоналізм плюс гарячий імпульсивний характер плюс непоборне бажання добитися у роботі найбільшої віддачі кожного підлеглого, найвищої ефективності від спільно зробленої справи — така формула перемоги могла б бути написана на фамільному гербі Пасічників, якби у селі Токарівка Сквирського району на Київщині краєзнавці дослідили у сивих пращурів цього давнього славного роду блакитну кров і шляхетне походження.

Інакше від кого у Василя Васильовича ці лицарські риси характеру і рішуча настроєність на перемогу в усьому і скрізь? Звикнувши змолоду покладатися насамперед на самого себе, він досконало вивчив правознавство у Київському державному університеті

імені Т.Г.Шевченка, банківництво в Українській академії банківської справи Національного банку України. Професійність відшліфовував в органах прокуратури різного підпорядкування, пройшовши чи не всі сходинки службової драбини — від стажиста в районній прокуратурі до старшого прокурора управління загального нагляду Генеральної прокуратури України.

Із грудня 1993 року працює в Національному банку України. Спочатку заступником начальника юридичного управління, заступником директора, а з серпня 2000 року — директором юридичного департаменту. Член Правління Національного банку України (з 2001 року).

За час роботи В.В.Пасічник безпосередньо займався підготовкою та практичною реалізацією законів України і нормативно-правових актів НБУ, що стали основою банківського законодавства держави. За його ініціативи та керівництва проводиться адаптація банківського законодавства України до законодавства європейського; здійснено видання систематизованого словника фінансових термінів, що застосовуються у законодавстві ЄС, збірників директив та інших нормативно-правових актів ЄС з питань банківської діяльності. Налагоджено співпрацю з комітетами Верховної Ради України щодо супроводження всіх законопроектів, які стосуються діяльності Національного банку і банківської системи. Так, у 2006 році було підготовлено і подано 12, здійснювався моніторинг та супроводження 97 законопроектів.

В.В.Пасічник — заслужений юрист України. Він є співавтором навчального посібника "Банківське право", науково-практичного коментаря "Про банки і банківську діяльність". Його обрано на другий термін головою Адміністративної ради Фонду гарантування вкладів фізичних осіб України. Василь Васильович — один із засновників Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, Асоціації юристів у галузі фінансового і банківського права.

ОРДЕНОМ КНЯГИНІ ОЛЬГИ II СТУПЕНЯ НАГОРОДЖЕНА

Наталія Гребеник,
директор департаменту монетарної політики Національного банку України.

Своє покликання Наталія Іванівна інтуїтивно відчула ще на студентській лаві, а може, й раніше, коли вибирала, до якого вищого навчального закладу понести документи. Сільській дитині не так уже й легко було навіть у ті часи отримати хороші оцінки на вступних іспитах до Київського інституту народного господарства, на факультет "Фінанси і кредит", та завоювати прихильність викладачів. Втім, її запам'ятали, і це частково допомогло здолати труднощі першого курсу. Заповідь, яка передавалася у багатьох вузах старшими студентами молодшим, мовляв, перші пару-трійку курсів ти працюєш на гідну заліковку, а далі вже вона працює на тебе, в "наргоспі" чомусь не прижилася. Наталія рано зрозуміла, що лише серйозне ставлення до навчання гарантує ґрунтовну професійну підготовку. Після закінчення навчання у 1973 році вже більш як 30 років вона працює в банківській системі: спочатку в Держбанку СРСР — кредитним інспектором, старшим економістом відділу кредитування промисловості міського управління Київської обласної контори, з 1977 року — старшим економістом Київської міської контори, з 1980 — провідним економістом планово-економічного управління Української республіканської контори Держбанку СРСР.

У 1998—1991 роках працює начальником відділу організації розрахунків і кредитування, заступником начальника планово-економічного управління Українського республіканського банку Промбудбанку СРСР, заступником начальника управління — начальником відділу управління кредитних ресурсів і акціонерного розвитку Українського державного комерційного промислово-будівельного банку. Із жовтня 1991 року Н.І.Гребеник — у Національному банку України, де обіймала посади заступника начальника, начальника управління, із 1995 року — директора емісійно-кредитного департаменту, а з липня 1999 року — директора департаменту монетарної політики. Із лютого 2000 року — член Правління НБУ.

Наталія Іванівна — кандидат економічних наук, володіє високим рівнем знань законодавчого поля та нормативних документів з банківської справи, виявляє глибоку обізнаність, виваженість, принциповість при прийнятті рішень у тактичних та стратегічних питаннях грошово-кредитної політики на посаді керівника одного з провідних департаментів НБУ. Завдяки ґрунтовній фаховій підготовці та багаторічному досвіду роботи Н.І.Гребеник зробила вагомий особистий внесок у розробку і вдосконалення монетарних інструментів та механізмів, напрацювання процедур і регламентів проведення монетарних операцій, створення системи аналізу та прогнозування грошово-кредитного ринку.

Наталія Іванівна — заслужений економіст України, нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня (2004 р.).

ОРДЕНОМ КНЯГИНІ ОЛЬГИ III СТУПЕНЯ НАГОРОДЖЕНА

Ольга Кандибка,
директор фінансового департаменту Національного банку України.

Якби якийсь супермодерновий художник спробував намалювати узагальнений жіночий портрет кращої половини працівників Національного банку, багато рис він взяв би саме від неї: Ольга Михайлівна належить до того типу жінок, чий характер віддзеркалюється на зовнішності. Вона струнка, мов берізка, тиха, м'яка і глибоко жіночна. Пощастило тим, хто опинився в колі підлеглих О.М.Кандибки. Крім уроків високого професіоналізму, їм випало пройти ще й добру школу життя.

Більше п'ятнадцяти років дипломований фахівець зі спеціальності "фінанси і кредит", здобутої у Київському інституті народного господарства, працює в Національному банку. До того, як відчинити двері найвищої банківської установи країни, наполегливо вдосконалювала фах, набувала знань і практичного досвіду.

Ольга Кандибка працює в НБУ із вересня 1991 року — спочатку заступником начальника управління — начальником відділу господарського розрахунку фінансового управління, з 1992 року — начальником фінансового управління, а з 1995-го — директором фінансового департаменту. О.М.Кандибка — член Правління Національного банку України, активний, здатний працювати на перспективу керівник. Кандидат економічних наук.

За її ініціативи та безпосереднього керівництва удосконалено кошторисний процес в НБУ, рівень організації та контролю якого досяг європейських стандартів підготовки та контролю виконання контрактів, договорів і угод, що укладаються банком. Вона також ініціювала та впровадила контроль за цільовим і ефективним використанням коштів, зокрема, завдяки впровадженню низки автоматизованих програм в системі SAP R-3, адаптованих до потреб банку. В своїй роботі О.М.Кандибка приділяє багато уваги розробці нормативно-правових актів з фінансових питань, що дає змогу банківським установам України підняти на якісно новий щабель рівень організації фінансової роботи.

Ольга Михайлівна — співавтор навчальних посібників "Економічна інформатика" та "Основи фінансового менеджменту". Вона-заслужений економіст України.

МЕДАЛЛЮ «ЗА ПРАЦЮ І ЗВИТЯГУ» НАГОРОДЖЕНА

Тетяна Бабич,
заступник начальника управління обліку і звітності — заступник головного бухгалтера ВАТ "Державний експортно-імпортний банк України".

Тетяна Олександрівна працює в банківській системі з 1977 року, у ВАТ "Укрексімбанк" — із 1998-го, на посаді заступника начальника управління обліку і звітності — заступника головного бухгалтера банку — з квітня 2000 року. Маючи багатий досвід роботи, пов'язаний із організацією бухгалтерського і податкового обліку та звітності в банківській системі, Т.О.Бабич зробила вагомий внесок в організацію бухгалтерського обліку у ВАТ "Укрексімбанк". Вона розробляє, впроваджує та постійно вдосконалює нормативно-методологічну базу з питань бухгалтерського обліку, облікової політики, операційної роботи та автоматизації обліково-операційних процесів банку. Бере активну участь у реалізації процедур, пов'язаних з організацією обліково-операційної діяльності в системі банку із застосуванням міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку.

Постійно працює над удосконаленням та впровадженням єдиних принципів і методів бухгалтерського, податкового, управлінського обліку в системі ВАТ "Укрексімбанк". Багато зусиль докладає для координації злагодженої роботи структурних підрозділів головного банку, його філій та відділень. Окремо слід сказати про роботу Т.О.Бабич щодо звірки залишків заблокованих валютних коштів на кореспондентських рахунках українських банків, рахунках підприємств, організацій та громадян України у Зовнішекономбанку колишнього СРСР. За її безпосередньої участі було розроблено механізм вивірки та повернення фізичним особам коштів, заблокованих Зовнішекономбанком у 1992 році. За результатами проведеної роботи у 2001—2005 рр. українським громадянам повернуто близько 10 млн. доларів США. Крім того, за її участі було розгорнуто велику роботу щодо розшуку та проведення звірки документів юридичних осіб-резидентів України, які мали валютні рахунки у Зовнішекономбанку СРСР, з метою подальшого вирішення на міжурядовому рівні питання про розблокування та повернення коштів українських підприємств у сумі понад 500 млн. доларів.

ПОЧЕСНОГО ЗВАННЯ «ЗАСЛУЖЕНИЙ ЕКОНОМІСТ УКРАЇНИ» УДОСТОЄНІ:

Михайло Городницький,
начальник управління Національного банку України в Полтавській області.

Призначений на цю посаду в липні 2000 року. Зарекомендував себе високопрофесійним фахівцем банківської справи, вмілим організатором. Під його керівництвом успішно проводиться грошово-кредитна політика, зміцнюється банківська система регіону, налагоджено ефективне управління грошово-кредитним ринком. Зростає довіра до банків. За період із 2001 року до сьогодні залишки коштів на рахунках клієнтів зросли в 5.2 раза, а кредитні вкладення — у 8.4 раза. Велика увага приділяється кредитуванню аграрного сектору області. Загальні обсяги виданих кредитів постійно зростають і в минулому році становили 1.2 млрд. грн., що є одним із найвищих показників в Україні.

Юрій Чифільов,
начальник управління Національного банку України в Донецькій області.

На цій посаді — із листопада 2001 року. Висококваліфікований банківський спеціаліст, здібний організатор, здатний до інновацій, впроваджує кращі здобутки банківського менеджменту. Ю.М.Чифільов та очолюваний ним колектив докладають багато зусиль для вдосконалення структури банківської системи та забезпечення її стабільності, завдяки чому за останні п'ять років збільшено обсяг вкладів населення у 4.5 раза, а суб'єктів господарювання — у 6.1 раза; у 2.2 раза зріс регулятивний капітал банків, кредитні вкладення в економіку регіону — у 6.1 раза, прибуток банків збільшився у 5 разів. Іноземні інвестиції підприємствам області за цей період становили 4.3 млрд. грн.

Олена Козоріз,
начальник управління кореспондентських відносин і торговельного фінансування ВАТ "Державний експортно-імпортний банк України".

О.Л.Козоріз має значний досвід роботи в системі Укрексімбанку. Протягом десяти років працювала в управлінні документарних операцій, відповідала за експортні акредитивні операції, стояла біля витоків становлення та розвитку цього напряму банківської діяльності в Україні, брала активну участь у просуванні документарних форм розрахунків серед українських підприємств. За безпосередньої участі Олени Козоріз в Укрексімбанку впроваджено операції з торговельного фінансування, що дало змогу клієнтам банку оптимізувати свої платіжні потоки та мінімізувати ризики, притаманні співробітництву в сфері міжнародної торгівлі, а банку — утримувати провідні позиції на цьому напрямі. Впровадження зазначених підходів та ініціатив сприяло збільшенню майже у 2.6 раза обсягів операцій з короткострокового фінансування клієнтів банку, загальна сума яких становить 220 млн. доларів.

Микола Удовиченко,
член правління — заступник голови правління ВАТ "Державний експортно-імпортний банк України".

М.М.Удовиченко в системі Укрексімбанку працює з 1997 року. З 2001-го — член правління — заступник голови правління. Під його керівництвом у банку було запроваджено різноманітні інструменти фінансування зовнішньої торгівлі, результатом чого стало досягнення та утримання банком протягом багатьох років провідних позицій серед українських банків у цьому сегменті ринку. За його безпосередньої участі створено казначейство банку, здійснено централізацію валютних та грошових позицій установи, розроблено та втілено у життя систему "TMIS" (система інформаційного забезпечення керівництва казначейства та управлінського обліку), аналогів якої дотепер немає в Україні. Микола Удовиченко брав участь в укладенні всіх угод банку на міжнародних ринках, сприяв залученню довгострокових ресурсів на суму понад 5 млрд. гривень (в еквіваленті), які було спрямовано на фінансування найважливіших напрямів економіки України. Причому, майже всі такі угоди укладалися на найкращих умовах, слугували взірцем для інших українських емітентів. М.М.Удовиченко очолює комісію з валютного контролю та за посадою відповідає за реалізацію поточної політики банку на зовнішньому ринку.

Юрій Храмов,
член правління — заступник голови правління ВАТ "Державний експортно-імпортний банк України".

Ю.А.Храмов із жовтня 1995 року працює у ВАТ "Державний експортно-імпортний банк України". Відповідає за розвиток діяльності банку та втілення його поточної політики на внутрішньому ринку, організовує виконання рішень за стратегічними та оперативними напрямами діяльності банку, скеровує взаємодію з Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, іншими органами державної виконавчої влади, Національним банком України, координує роботу зі стратегічними для банку клієнтами, фінансовими, банківськими установами, забезпечує проведення внутрішнього фінансового моніторингу. За період роботи в Укрексімбанку Ю.А. Храмов зробив значний внесок у справу його розвитку, розробив та впровадив низку ініціатив щодо вдосконалення діяльності фінансової установи. Він виступив одним з ініціаторів створення операційного управління банку, що дало змогу впровадити сучасні методи обслуговування клієнтів та розширити перелік банківських послуг.

ПОЧЕСНОГО ЗВАННЯ «ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ» *УДОСТОЄНИЙ*

Василь Іщенко,
директор Фабрики банкнотного паперу Національного банку України (м. Малин, Житомирська область).

Із 2002 року обіймає зазначену посаду. Хороший організатор виробництва, далекоглядний керівник, чиї рішення ґрунтуються на глибоких економічних знаннях. Доклав багато зусиль для впровадження численних новацій на виробництві, завдяки чому підприємство в останні роки досягло високого рівня розвитку. В.В.Іщенко мобілізував спеціалістів фабрики, науково-дослідних інститутів на розроблення і впровадження нових технологій з випуску банкнотного та інших видів захищеного паперу.

ПОЧЕСНОГО ЗВАННЯ «ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК ОСВІТИ УКРАЇНИ» *УДОСТОЄНА*

Наталія Редіна,
ректор Дніпропетровської державної фінансової академії.

У 1992 році очолила Дніпропетровський фінансово-економічний коледж, який завдяки ініціативі Наталії Іванівни у 1998 році перетворено на Дніпропетровський державний фінансово-економічний інститут, реорганізований у 2004 році в Дніпропетровську державну фінансову академію. Всі свої сили, досвід, енергію Н.І.Редіна спрямовує на становлення вищого навчального закладу, формування якісного складу наукових і педагогічних працівників, створення ефективної системи фінансового забезпечення діяльності академії, адекватної ринковій економіці. Так, за останні три роки у вузі відкрито дві нові спеціальності. Матеріально-технічна база навчального закладу постійно оновлюється.

Н.І. Редіна — ветеран праці, чию сумлінну роботу і вагомий внесок у розвиток вищої економічної освіти й науки відзначено подяками Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів, нагородами місцевих органів влади.

Монети України

Про введення в обіг ювілейної монети “Олег Ольжич”

Національний банк України, продовжуючи серію “Видатні особистості України”, 26 червня 2007 року ввів у обіг ювілейну монету номіналом 2 гривні, присвячену 100-річчю від дня народження поета, громадського діяча, археолога — Олега Ольжича (Кандиби Олега Олександровича). Під час Другої світової війни Олег Ольжич очолював патріотичне підпілля і був одним з організаторів Української національної ради в Києві (1941). У 1944 році, заарештований гестаповцями, загинув у фашистському концтаборі.

Монету виготовлено з нейзильберу. Категорія якості карбування — спеціальний анциркулейтед, маса монети — 12.8 г, діаметр — 31.0 мм, тираж — 35 000 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі на дзеркальному тлі зображено: вгорі — Державний герб України, під яким напис — **НАЦІОНАЛЬНИЙ / БАНК / УКРАЇНИ**; внизу праворуч — номінал — **2 / ГРИВНІ**; внизу — рік карбування монети — **2007**; ліворуч зображено листок каштана на бруківці та логотип Монетного двору Національного банку України.

На реверсі — портрет Олега Ольжича і написи: **1907 / 1944** (ліворуч) та **ОЛЕГ / ОЛЬЖИЧ** (праворуч від портрета).

Художники: Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук (аверс), Анатолій Дем’яненко (реверс). Скульптори — Володимир Атаманчук, Володимир Дем’яненко.

Ювілейна монета номіналом 2 гривні “Олег Ольжич” є дійсним платіжним засобом України та обов’язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Про введення в обіг пам'ятної монети "XVI щорічна сесія Парламентської асамблеї Організації з безпеки і співробітництва в Європі"

Національний банк України 26 червня 2007 р. ввів у обіг пам'ятну монету номіналом 5 гривень "XVI щорічна сесія Парламентської асамблеї Організації з безпеки і співробітництва в Європі", присвячену проведенню в Києві 5—9 липня 2007 року засідання XVI щорічної сесії Парламентської асамблеї Організації з безпеки і співробітництва в Європі.

Монету відкарбовано з використанням сучасних технологій виготовлення біметалевих монет: зовнішнє коло — мельхіор (CuNi25), внутрішнє — нордік (CuAl5Zn5Sn1). Категорія якості карбування — спеціальний анциркулейтед, діаметр — 28.0 мм, маса — 9.4 г, тираж — 35 000 штук. Гурт монети — секторальне рифлення.

На аверсі у внутрішньому колі на тлі стилізованого українського орнаменту — Державний герб України, у зовнішньому колі — написи: **НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ** (вгорі), **П'ЯТЬ ГРИВЕНЬ** (унизу), рік карбування монети — **2007** (ліворуч) та логотип Монетного двору Національного банку України.

На реверсі, у внутрішньому колі, зображено емблему XVI щорічної сесії Парламентської асамблеї ОБСЄ в м. Києві, у зовнішньому — міститься напис: **XVI ЩОРІЧНА СЕСІЯ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ ОБСЄ.**

Художник і скульптор — Святослав Іваненко.

Пам'ятна монета номіналом 5 гривень "XVI щорічна сесія Парламентської асамблеї Організації з безпеки і співробітництва в Європі" є дійсним платіжним засобом України та обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

□

Про введення в обіг ювілейної монети "75 років утворення Донецької області"

Національний банк України 6 липня 2007 року ввів в обіг ювілейну монету номіналом 2 гривні, присвячену 75-річчю утворення Донецької області, розташованої в південно-східній частині України. Наявність в області паливно-енергетичних і мінерально-сировинних ресурсів створили умови для розвитку промислового комплексу з високою концентрацією галузей важкої промисловості, наукової та соціальної інфраструктури.

Монету виготовлено з нейзильберу. Категорія якості карбування — спеціальний анциркулейтед, маса монети — 12.8 г, діаметр — 31.0 мм, тираж — 35 000 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі зображено шахтарський ліхтар (ліворуч), який освітлює стилізовані обриси промислових підприємств (праворуч) і розміщено написи: на дзеркальному тлі угорі півколом — **НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ**, під яким — малий Державний герб України, унизу — **2 / ГРИВНІ / 2007** і логотип Монетного двору Національного банку України.

На реверсі зображено логотип ювілейних заходів з відзначення 75-річчя утворення Донецької області, по колу розміщено написи — **ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ** (угорі), **ЗАСНОВАНА У 1932 РОЦІ** (унизу).

Художник і скульптор Святослав Іваненко.

Ювілейна монета номіналом 2 гривні "75 років утворення Донецької області" є дійсним платіжним засобом України та обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

□

Про введення в обіг ювілейної монети "Олена Теліга"

Національний банк України, продовжуючи серію "Видатні особистості України", 19 липня 2007 року ввів в обіг ювілейну монету номіналом 2 гривні, присвячену талановитій поетесі, громадській діячці Олені Іванівні Телізі (1906—1942). Олена Теліга — поетеса, яка залишила хоч і невелику, але досить значну за мистецькою сутністю спадщину, була організатором і головою Спілки українських письменників в окупованому фашистами Києві, редагувала літературно-мистецький додаток до газети "Українське слово" — "Літаври".

Монету виготовлено з нейзильберу. Категорія якості карбування — спеціальний анциркулейтед, маса монети — 12.8 г, діаметр — 31.0 мм, тираж — 35 000 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі на дзеркальному тлі угорі півколом розміщено напис — **НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ,** під яким — малий Державний герб України, ліворуч номінал — **2 / ГРИВНІ**, унизу зображено опалений вишневий цвіт, логотип Монетного двору Національного банку України і рік карбування монети — **2007**.

На реверсі зображено портрет Олени Теліги, праворуч від якого розміщено написи: **1906 / 1942** та півколом **ОЛЕНА ТЕЛІГА**.

Художники — Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук (аверс), Анатолій Дем'яненко (реверс). Скульптори — Володимир Дем'яненко, Анатолій Дем'яненко.

Ювілейна монета номіналом 2 гривні "Олена Теліга" є дійсним платіжним засобом України та обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Про введення в обіг пам'ятної монети "Спортивне орієнтування"

Національний банк України, продовжуючи серію "Спорт", 25 липня 2007 року ввів в обіг пам'ятну монету номіналом 2 гривні, присвячену одному з видів спорту — спортивному орієнтуванню, який виник у Скандинавії понад 100 років тому. У серпні 2007 року в Києві проходитиме Чемпіонат світу зі спортивного орієнтування.

Монету виготовлено з нейзильберу. Категорія якості карбування — спеціальний анциркулейтед, маса монети — 12.8 г, діаметр — 31.0 мм, тираж — 35 000 штук. Гурт монети — рифлений.

На аверсі на дзеркальному тлі вгорі розміщено малий Державний герб України, під яким напис — **НАЦІОНАЛЬНИЙ / БАНК УКРАЇНИ**, позначення маршруту спортсмена (праворуч), стилізоване зображення компаса (ліворуч), під яким номінал — **2 ГРИВНІ**, унизу рік карбування монети — **2007**, також розміщено логотип Монетного двору Національного банку України.

На реверсі зображено спортсмена, який біжить з картою в руці, та розміщено напис **СПОРТИВНЕ** (горизонтально) **ОРІЄНТУВАННЯ** (вертикально).

Художник і скульптор — Святослав Іваненко.

Пам'ятна монета номіналом 2 гривні "Спортивне орієнтування" є дійсним платіжним засобом України та обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Дослідження

Оподаткування нерухомості як фактор стабілізації та розвитку фінансового ринку України

В українському суспільстві не вщухає дискусія щодо введення податку на нерухоме майно. Дослідження авторів присвячене аналізу прибутковості та ступеня ризику основних фінансових інструментів, доступних домогосподарствам України. На основі моделі APM (arbitraging prices model) доведено, що привабливість ринку нерухомості пов'язана з найкращим співвідношенням ризик — прибутковість.

В Україні податки застосовували в основному для виконання фіскальної функції, тобто для наповнення бюджетів усіх рівнів. Тому впровадження податку на нерухомість передусім розглядають із цих позицій. Однак у випадку оподаткування нерухомості суттєвою є роль інших, нефіскальних регулюючих функцій оподаткування.

У більшості економічно розвинутих країн податок на нерухомість належить до місцевих [1], і тому його впровадження було б конкретним кроком до фінансової децентралізації. Однак насправді залежність місцевих бюджетів від державного зростає, оскільки надходження податку на доходи фізичних осіб, які становлять основу місцевих бюджетів, недостатні для виконання місцевими органами влади покладених на них функцій. Широко відомий також негативний висновок Ради Європи щодо виконання Європейської хартії місцевого самоврядування, ратифікованої Україною в 1997 р., який, крім усього іншого, загострює увагу на відсутності фінансової незалежності місцевих органів влади.

Такий стан речей сформувався на фоні стрімкого зростання цін на нерухомість як у Києві, так і практично в усіх обласних центрах України. Серед основних причин надмірного зростання ринкових цін на нерухомість слід зауважити стрімке зростання попиту на нерухомість як на фінансовий актив — за браком надійних альтернативних і доступних домогосподарствам об'єктів інвестування.

Не секрет, значну частку житлової нерухомості купують не для проживання, а з метою заощадження тимчасово вільних коштів та отримання надприбутків за рахунок стрімкого зростання цін. Держава має обмежені можливості щодо впливу на ситуацію на ринку нерухомості: інституціональні перетворення на користь розвитку будівельної галузі (спрощення оформлення дозволів, земельних ділянок тощо) та використання фінансових важелів з метою перерозподілу фінансових ресурсів. На думку багатьох експертів ринку нерухомості, запровадження податку на нерухомість може призвести до підвищення пропозиції на вторинному ринку і, як наслідок, до зниження цін [2].

Питання про введення податку на нерухоме майно фізичних осіб, який у ряді економічно розвинутих країн становить значну частку місцевих бюджетів, обговорюється давно. Проте через технічні складнощі адміністрування стверджується, що спочатку такий податок буде фіскально неефективним. Тобто витрати на адміністрування у перші кілька років перевищуватимуть надходження від податку. На думку Л.Чубука, впровадженню податку на нерухомість має передувати велика робота щодо оцінки нерухомості та формування відповідної бази даних [3]. Ми цілком погоджуємося з цією точкою зору, однак вважаємо, що дане твердження базується виключно на фіскальному підході, залишаючи осторонь регулюючий та стимулюючий аспект оподаткування нерухомості. У даній роботі розглядається питання щодо можливості використання регулюючого потенціалу оподаткування на ефективний розподіл фінансових ресурсів домогосподарств.

Мета дослідження — аналіз можливостей фіскального регулювання з метою стабілізації фінансових ринків, що сприяє раціональному розподілу ресурсів та економічному розвитку взагалі.

Як відомо, є три законопроекти про оподаткування нерухомого майна: 1) проект народного депутата М.В.Мельничука "Про податок на нерухоме майно громадян"; 2) проект народних депутатів С.А.Бичкова і В.М.Стретовича "Про податок на майно юридичних осіб"; 3) проект ДПА України "Про податок на нерухоме майно (нерухомість)" [4]. Загальною рисою цих проектів, як і будь-яких інших законопроектів, що перебувають у розробці, є їх недосконалість і наявність багатьох суперечливих норм. Серед основних недоліків — невизначеність методики стосовно бази та об'єктів оподаткування, встановлення розмірів ставок податку, розподілу за рівнями бюджету.

У законопроектах ДПА та народного депутата Мельничука пропонується ввести єдину одновідсоткову ставку податку на нерухомість. У цих та інших законопроектах передбачається впровадження мінімальної неоподатковуваної площі або ж вартості. На наш погляд, це надзвичайно жорсткі обмеження, деталізувати які можна на місцевому рівні. У законі можуть встановлюватися лише межі податкових ставок та нижня межа неоподатковуваної площі житла, яка за рішенням місцевих органів влади може бути суттєво збільшена.

ПРИБУТКОВІСТЬ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ, ДОСТУПНИХ ГРОМАДЯНАМ УКРАЇНИ

На фінансовому ринку є чимало варіантів вкладення тимчасово вільних коштів. Але, як свідчить українська практика, більшість населення віддає перевагу банківським депозитам, меншою мірою — інвестиційним фондам та дорогоцінним металам як найпростішим і найдоступнішим варіантам. Такі об'єкти інвестування, як нерухомість, земля, інструменти ринку цінних паперів, емітовані як резидентами, так і нерезидентами, — малодоступні для пересічного громадянина, оскільки нижній поріг інвестування для даних об'єктів є надто високим [5].

Розглянемо ці інструменти детальніше. Основне призначення строкових банківських депозитів — збере-

ження фінансових ресурсів від інфляційного знецінення. Номінальні ставки депозитів у національній валюті знаходились у діапазоні від 10.8 до 23.5% (див. графік 1), тоді як інфляція за ці роки становила 0.6 — 12.3% (в середньому за рік — 8.4%). Відсоткові ставки за вкладами у іноземній валюті змінювалися несуттєво — в межах 7.6 — 9.9%.

Сумарну фактичну прибутковість у гривневому еквіваленті депозитів у євро та доларах США ми оцінювали так:

$$i_{\Sigma} = (1 + i_t)(1 + \frac{\Delta e}{e_t}) - 1,$$

де $\Delta e = e_{t+12} - e_t$ — річний приріст обмінного курсу;

i_t — річна ставка на час t.

Завдяки зростанню обмінного курсу прибутковість депозитів у євро суттєво перевищувала прибутковість депозитів у доларах. Середня номінальна прибутковість депозитів у євро становила 15.4%, у доларах США — 6.98%, у національній валюті — 16.59%.

Банківські метали пропагуються як надзвичайно надійний інструмент для заощадження широкими верствами населення, при цьому акцентують на стабільному зростанні цін. Так, ціна за тройську унцію зросла із 281.5 долара на початок 2000 р. до 632 доларів на початок 2007 р., що відповідає річному середньому зростанню — близько 15.49% в рік. Динаміка ціни на цей метал в Україні аналогічна світовій з незначним відхиленнями (див. графік 2). У середньому протягом 2003 — 2004 років ціни в Україні перевищували світові на 15.7 долара США. Зазначимо, що у 2004 р. середнє перевищення становило 21.0 долара, тоді як у 2003 р. воно становило 9.1 долара. Таке підвищення різниці між внутрішніми і світовими цінами на золото пояснюється непрозорістю внутрішнього ринку, що, як наслідок, призводить до підвищення цін у періоди політичної нестабільності. Цей приклад переконливо свідчить про існування у країні значних фінансових резервів, власники яких обирають між потенційною прибутковістю та ступенем ризику втрати вкладених коштів, причому не завжди їх рішення достатньою мірою мотивовані.

Графік 1. **Номінальні та фактичні відсоткові ставки за строковими депозитами фізичних осіб**

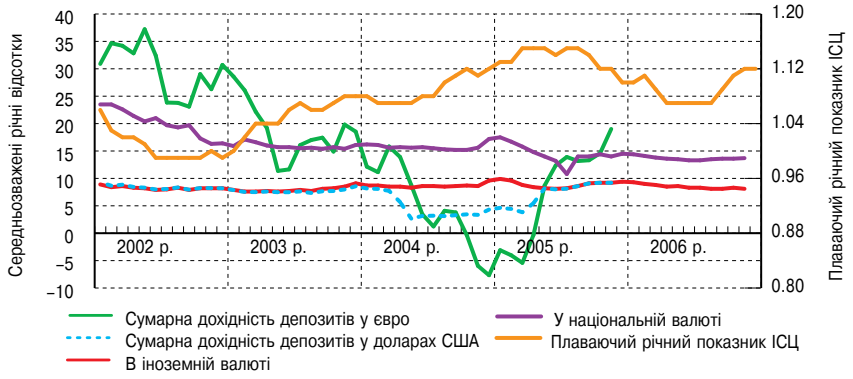

Розраховано за даними НБУ [6].

Графік 2. **Динаміка середніх цін на золото**

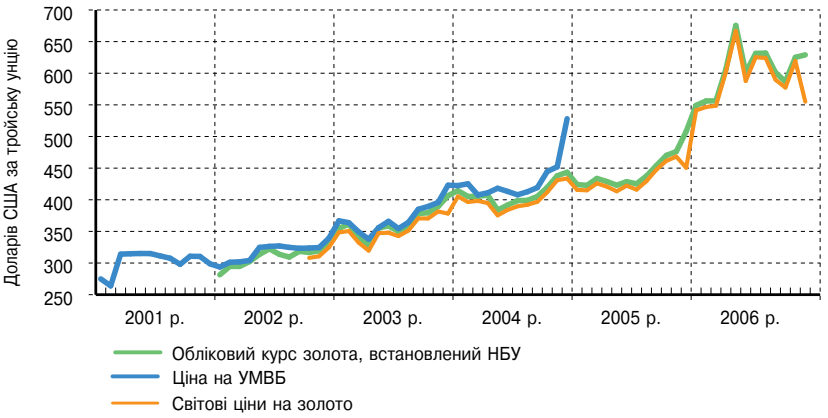

Розраховано за даними Goldfinger Coin and Bullion Sales, Inc. [7]; Системи інформаційно-правового забезпечення "ЛІГА:ЕЛІТ" [8].

Розглянемо стан ринку нерухомості з точки зору привабливості інвестування. Ринок житлової нерухомості в Києві останніми роками демонструє значне цінове зростання (див. графік 3). Середня вартість квадратного метра житла збільшилася з 280 доларів на початок 2001 р. до 2 590 доларів на початок 2007 р., що становить 44.9% щорічно. Це суттєво перевищує прибутковість усіх інших інструментів фінансового ринку України (див. таблицю 1, де подано дані щодо середньої прибутковості основних фінансових інструментів, доступних для домогосподарств). За показник ступеня ризику береться середньоквадратичне відхилення досліджуваного показника. Простежується загальна закономірність щодо співвідношення дохідності та ступеня ризику: найменша дохідність спостерігалася стосовно доларових депозитів, відповідно стандартна похибка була найменшою. Зазначимо, що дохідність депозитів у доларах та євро включає дохідність за рахунок приросту курсової різниці. Найбільша дохідність спостерігалася на фондовому ринку за операціями з блакитними фішками (77.6%), без урахування розмірів дивідендів (ми оцінювали приріст курсової вартості акцій), однак вони характеризуються і найбільшим ризиком ($\sigma = 79.58$).

У сучасній фінансовій теорії використовують єдиний параметр, який визначає величину рентабельності (прибутковості) з урахуванням ризику [9, с. 508]:

$$RAR_i = \frac{R_i - r_0}{\sigma_i},$$

де R_i — прибутковість i-го фінансового інструменту;

σ_i — середньоквадратичне відхилення прибутковості як міра ризику;

r_0 — безризикова дохідність у країні.

У таблиці 1 подано розраховану величину RAR для кожного із фінансових інструментів. За безризикову дохідність приймали середнє значення дохідності ОВДП (10.7%) на досліджуваному часовому інтервалі [10].

Стосовно оподаткування, то його рівень не може суттєво вплинути на ефективність фінансових інструментів, оскільки зростання цін на нерухомість істотно перевищує ставку оподаткування. Як випливає із наведених даних, навіть з урахуванням оподаткування прибутковість операцій з нерухомістю суттєво перевищує прибутковість усіх інших фінансових інструментів.

Дані таблиці 1 свідчать: у міру становлення ринкових відносин в Україні досягнуто співвідношення прямої за-

Таблиця 1. **Середня фактична прибутковість фінансових інструментів у гривневому еквіваленті за 2001—2006 рр.**

Фінансові інструменти / Показники	Ринок золота	Депозити у євро	Депозити у доларах	Депозити у національній валюті	Фондовий ринок	Ринок нерухомості Києва
Прибутковість (%)	15.49	15.4	6.98	16.59	77.6	44.1
Середньоквадратичне відхилення (σ, %)	13.17	11.96	2.04	2.63	79.58	16.34
Ставка оподаткування (%)	15*	5**			15***	1/5****
Розрахункова прибутковість з урахуванням ризику (*RAR*)	0.36	0.39	–1.82	2.24	0.84	2.04

* *Об'єкт оподаткування — курсова різниця.*

** *Об'єкт оподаткування — відсотки за банківським депозитом або вкладом до небанківської фінансової установи (діє мораторій на оподаткування до 2010 р.).*

*** *Об'єкт оподаткування — дивіденди та курсова різниця.*

**** *Об'єкт оподаткування — дохід від продажу нерухомості (якщо площа об'єкта нерухомого майна перевищує 100 м², то частина доходу, пропорційна сумі такого перевищення, оподатковується за ставкою в розмірі 1% від вартості такого об'єкта нерухомого майна; 5% — при продажу протягом звітного податкового року більш ніж одного з об'єктів нерухомості).*

лежності розміру прибутковості та ступеня ризику. Це доказ реального, а не декларативного функціонування ринкових механізмів. Зауважимо, що до 2000 р. це співвідношення не виконувалось.

Використання параметра *RAR* дає змогу детальніше оцінити співвідношення прибутковості й ступеня ризику наявних фінансових інструментів, серед яких можна виділити депозити у національній валюті та операції з нерухомістю. Через суттєву варіативність фондовий ринок має гірші показники. Крім того, слід наголосити, що під прибутковістю фондового ринку маємо на увазі нереалізований приріст капітальної вартості.

Зупинимося на операціях із нерухомістю. Загалом в Україні тенденції близькі до столичних, але характеризуються дещо меншими масштабами. Так, щорічний приріст вартості квадратного метра житла у провінції становить близько 25%. Розрахунки свідчать, що різниця середніх цін у Києві та в Україні збільшується щороку приблизно на 126 доларів за м² (у 2001 р. — 188 доларів, у 2004 р. — 554 долара). Стан регіонального ринку нерухомості добре проілюстровано на графіку 4. Ринок київського житла доцільно відображати окремо, оскільки він має статус лідера цінової динаміки на нерухомість (див. графік 3) і становить 35.93% ринку житлової нерухомості України (населення — 2.7 млн. осіб, середня вартість 1 м² житла — 2 600 доларів). Спостерігається залежність вартості житла від кількості населення обласного центру. Тенденція була б виразнішою, якби на графіку було відображено вартість на житлову нерухомість у Києві.

Ціни на житло у Києві досліджено на стаціонарність. Звичайно, якщо ціни зростають щорічно, це є ознакою нестаціонарності. За допомогою коінтегрування ми з'ясували порядок нестаціонарності, який визначається кількістю застосування оператора різниці. Шляхом підбору визначено, що досліджуваний процес має нестаціонарність другого порядку.

Нині на українському ринку нерухомості склалася парадоксальна ситуація: загальна вартість житла сягнула 400% від ВВП України. В економічно розвинутих країнах це співвідношення значно менше: у США — 160, Австралії — 337% від ВВП [12]. Така ситуація цілком зрозуміла, оскільки житловий фонд зростає дуже низькими темпами і за останні 16 років збільшився з 920 млн. м² до 1 046 млн. м², що становить 0.8%

Графік 3. **Динаміка цін на житлову нерухомість у Києві**

Розраховано за даними Асоціації фахівців із нерухомості України [11]

Графік 4. **Вартість житлової нерухомості в обласних центрах***

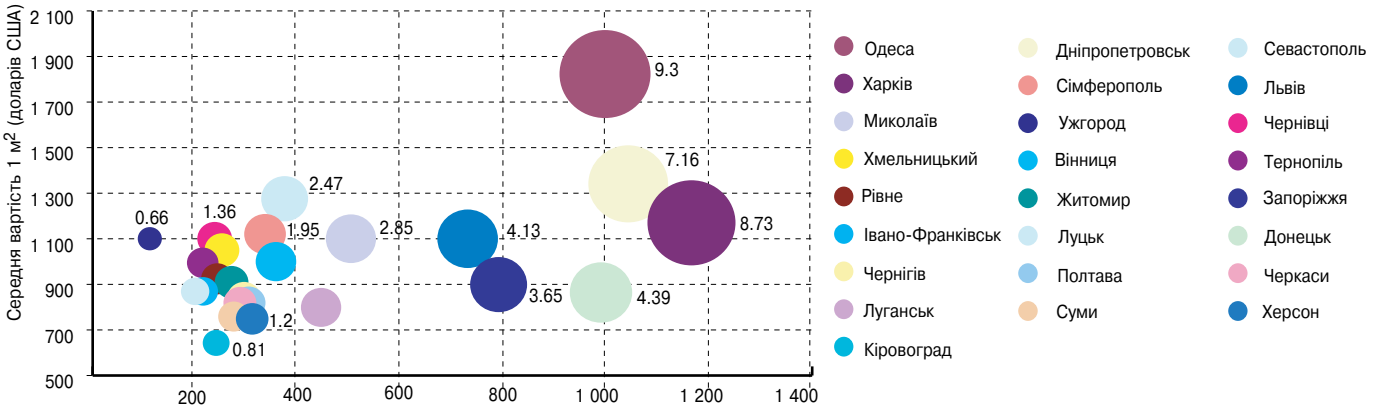

* *Розмір кружка відображає частку ринку житлової нерухомості певного міста у загальному ринку (Україна =100%).*
Розраховано за даними Асоціації фахівців із нерухомості України [11].
На графіку частку м. Києва (35.9%) не відображено.

Графік 5. **Житловий фонд України**

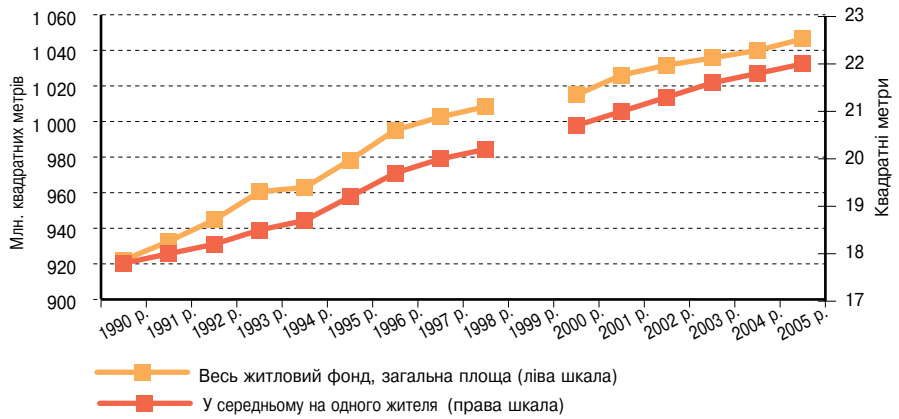

Розраховано за даними Державного комітету статистики України [13] (дані за 1999 рік відсутні).

щорічного приросту, тобто всього на 13.7% за весь досліджуваний проміжок часу (див. графік 5). Водночас житлова площа на одного жителя збільшилася з 17.8 м^2 до 22 м^2, тобто на 23.6%; в основному — внаслідок зменшення кількості населення України.

На основі графіків 3 і 5 можна розрахувати показник еластичності пропозиції житла від ціни. За 2006 рік пропозиція житла у Києві зросла на 8.3 % [12], а вартість житла — на 67.3%, відтак еластичність пропозиції за ціною становила 0.12, тобто зростання рівня вартості надзвичайно мало впливає на зростання пропозиції житла. Це пояснюється значним збільшенням цін (тіньових) на земельні ділянки під забудову та складністю дозвільної системи.

ЕКОНОМІЧНІ СКЛАДОВІ ЗРОСТАННЯ ЦІН НА НЕРУХОМІСТЬ

Аналізуючи прибутковість і ступінь ризику операцій з нерухомістю, застосовувати класичну модель CAPM недоречно. Скористаємося моделлю APM (*arbitraging prices model*), яка під арбітражем має на увазі заміну одного, менш прибуткового активу, іншим, прибутковішим, близьким за ступенем ризику [14]. Тобто механізм арбітражу можна вважати привабливішим щодо операцій із нерухомістю, які, на думку активних учасників цього ринку, мають той же рівень ризику, що й інші інструменти фінансового ринку України, але при цьому є значно прибутковішими. Загалом прибутковість активу за моделлю APM дорівнює:

$$R = E(R) + \sum_{i=1}^{k} \beta_i F_i + \varepsilon, \qquad (1)$$

де $E(R)$ — очікувана прибутковість без урахування впливу зовнішніх факторів (стале зовнішнє середовище);

β_i — коефіцієнт чутливості досліджуваного інструменту з i макроекономічним показником або окремим фактором державного регулювання;

F_i — відсоткова зміна i макроекономічного показника;

ε — власна надбавка за ризик досліджуваного фінансового інструменту (операції з нерухомістю).

Коефіцієнт чутливості розраховується як відношення коваріації прибутковості операцій з i макроекономічним показником до дисперсії i показника:

$$\beta_i = \frac{\mathrm{cov}(R;F_i)}{\sigma^2(F_i)}. \qquad (2)$$

Розглянемо економічні фактори, які можуть вплинути на динаміку цін на нерухомість:

1) динаміку безризикової ставки дохідності r_0 ;

2) темпи зростання номінальних доходів громадян;

3) темпи зростання грошової маси;

4) відносні показники зміни курсу;

5) темпи приросту житлового фонду;

6) приплив іноземного спекулятивного капіталу.

На жаль, наявна інформація внаслідок значної колінеарності чинників та нетривалості часових рядів не дає змоги оцінити економетричними методами складові рівняння (1). Тому в подальшому використовуватимемо метод аналогів з процесами в інших країнах, де така інформація доступна.

Наявна інформація дає змогу виділити вплив на прибутковість операцій з нерухомістю динаміки доходів громадян України. Розрахований за даними 2000—2006 рр. коефіцієнт чутливості стосовно доходів громадян Києва дорівнює 0.4. Це свідчить, що зростання доходів на 10% призводить до зростання цін на 4%. Тобто, якщо цілковито довіряти статистичним даним про зростання цін на житло та динаміку макроекономічних показників, навряд чи стрімке зростання цін на житло можна пояснити лише збільшенням доходів громадян. Надмірна прибутковість операцій з нерухомістю переводить фінансові потоки з інших сегментів фінансового ринку, що в свою чергу сприяє зростанню прибутковості цих операцій. Інакше кажучи, процес має чітко виражені риси фінансової піраміди, тому не може тривати довго. Можливо, ситуація змінилася б на краще за умови суттєвого зростання обсягів будівництва житла. Однак житловий фонд України збільшується надзвичайно повільно (див. графік 5), оскільки будівельний сектор економіки отримує надприбутки не за рахунок збільшення обсягів виробництва, а виключно за рахунок різниці між ціною реалізації та собівартістю будівництва. Крім того, підвищення цін унаслідок малої цінової еластичності несуттєво впливає на збільшення обсягів будівництва.

Розглянемо це питання з точки зору сприяння загальноекономічному зростанню. Відомо, що будівництво сприяє розвитку ряду суміжних галузей: виробництву будівельних матеріалів, металоконструкцій, предметів домашнього побуту тощо. Тобто будівельна галузь є індикатором та локомотивом розвитку економіки країни. Однак бум на ринку нерухомості відбувається швидше за рахунок підвищення цін, а не позитивної динаміки будівельної галузі. Тому, на наш погляд, мають здійснюватися заходи державного регулювання щодо обмеження прибутковості операцій з нерухомістю. Окремо зазначимо проблему надмірної рентабельності будівельних організацій, яку теж слід обмежувати, оскільки ціни на первинному і вторинному ринках нерухомості пов'язані між собою.

МОДЕЛЬ ВИЗНАЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ СТАВКИ ОПОДАТКУВАННЯ НЕРУХОМОСТІ

Щоб проаналізувати можливості ефективного впливу важелів податкової політики на ринок нерухомості, побудуємо модель інвестування з урахуванням оподаткування. Нехай V_0 — початкова вартість нерухомості, виражена у гривнях, V_t — вартість нерухомості на час t (у роках), R — щорічні темпи зростання вартості 1 м^2 житла, r_0 — ставка дисконтування. Оподаткування задається відповідно до таблиці 1— як τ_1 = 5% від продажної вартості нерухомості та як щорічний податок на

нерухомість за ставкою τ_2. Усі сплачені податки на нерухомість (володіння і купівлю-продаж) позначимо T. Використовується стандартна умова приведеної вартості з ознакою мінус (непривабливості) у цей фінансовий інструмент, яка записується у вигляді:

$$V_0 \geq \frac{V_t}{(1+r_0)^t} - T. \qquad (3)$$

Тобто початкова вартість інвестувань повинна перевищувати дисконтовану вартість за відрахуванням сплачених податків; у цьому випадку нівелюється зиск від використання житлової нерухомості як фінансового активу з метою отримання прибутку. Вартість нерухомості на час t дорівнює:

$$V_t = V_0(1+R)^t. \qquad (4)$$

Сплачені податки приведені шляхом дисконтування на час придбання нерухомості й складаються з 5% податку від продажу житлової нерухомості (ми вважаємо, що необхідно стягувати податок лише щодо об'єктів, площа яких перевищує 100 м^2) та невідомого щорічного податку на ринкову вартість нерухомості за ставкою τ_2:

$$T \geq \frac{V_t{}^*\tau_1}{(1+r)^t} + V_0{}^*\tau_2 \sum_{i=1}^{t} \frac{(1+R)^i}{(1+r_0)^i}. \qquad (5)$$

Підставивши вирази (4) та (5) до виразу (3) і здійснивши нескладні алгебраїчні перетворення, отримаємо оцінку τ_2, при якій використання нерухомості як фінансового інструменту стане недоцільним:

$$\tau_2 \geq \frac{(m^t(1-\tau_1)-1)*(m-1)}{m(m^t-1)},$$

де $m = \dfrac{1+R}{1+r_0}$. (6)

Ставка дисконтування повинна відповідати дохідності фінансового інструменту з тим же ступенем ризику, що й операції з нерухомістю. Тому вважаємо, що за ставку дисконтування може бути використана ставка за депозитами у гривнях $r_0 = 16.59\%$, ризик якої (див. таблицю 1) не перевищує ризику операцій з нерухомістю.

Якщо використати вираз (6) та розрахувати відповідні ставки, то при $t = 1$ $\tau_2 = 13.7\%$, при $t = 3$ $\tau_2 = 16.7\%$. Звичайно, такі ставки не можуть бути впроваджені, оскільки у світовій практиці таких прецедентів немає [2]. Зазначимо, що такі результати розрахунків були отримані на підставі фактичної прибутковості операцій з нерухомості, яка є завищеною, оскільки інші сектори фінансового ринку недостатньо розвинені.

Розглянемо аналогічні показники на прикладі США. Маючи щоквартальні дані щодо динаміки цін стандартного об'єкта нерухомості за період 1963—2006 рр. [15], ми розрахували параметри експоненційного зростання на проміжках п'ятирічної тривалості з кроком в один рік та віднесли отриманий результат (приведений до річного виміру) до середини розрахункового інтервалу (див. графік 6). Упродовж досліджуваного періоду спостерігалися тривалі інтервали як зростання, так і падіння цін. Показник щорічного зростання, розрахований за весь досліджуваний інтервал (1963—2006 рр.), дорівнює 6.56%. Стосовно динаміки цього показника, то найбільше зростання цін спостерігалося протягом 1975—1979 рр. і дорівнювало 13.75%, найнижче — 0.35% — у 1989—1993 рр.

Якщо зважити, що показник безризикової дохідності в США належав інтервалу 4.5—6.6% у період 2000—2006 рр. [16], то відповідна величина m у виразі (6) належить проміжку 0.94—1.09, тобто існують інтервали, коли прибутковість операцій із нерухомістю є меншою, ніж безризикова прибутковість. Якщо за прибутковість узяти середню величину на досліджуваному інтервалі 6.56%, а за безризикову дохідність — відповідну середню для зобов'язань уряду 5.5%, то величина m дорівнює 1.01. Для такого показника m відповідно до виразу (6) вже за ставки податку на нерухомість в 1% цей фінансовий актив буде недоцільно використовувати як засіб заощадження.

Графік 6. **Показник річного зростання цін на нерухомість у США за період 1963—2006 рр.**

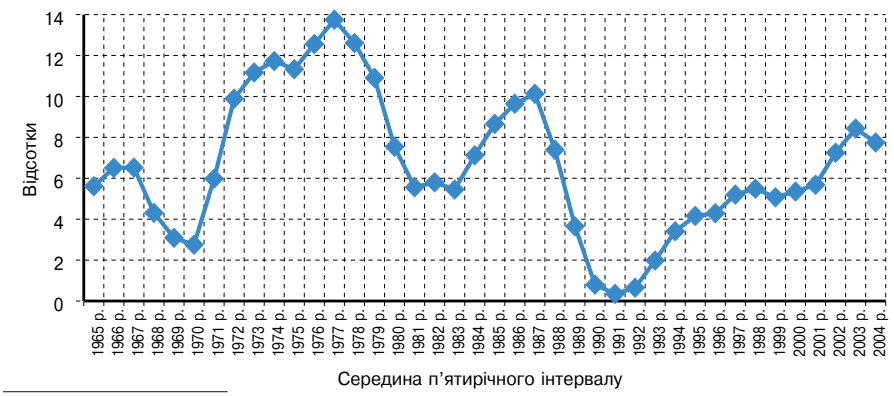

Розраховано за даними U.S. Bureau of the Census [15].

ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПОДАТКУ НА НЕРУХОМІСТЬ

Розглянемо світовий досвід упровадження податку на нерухомість. Він є майже в усіх країнах — навіть на пострадянському просторі. Його не введено лише в Україні та Таджикистані [17].

У Російській Федерації (РФ) податок на майно впроваджено у 1992 році. Відповідно до редакції Закону РФ "Про податок на майно фізичних осіб" від 22.08.2004 р. цей податок належить до місцевих, що надає певну самостійність місцевим органам влади у визначенні податкових ставок у межах, установлених федеральним законодавством (див. таблицю 2). За базу оподаткування використовують сумарну інвентаризаційну вартість нерухомості. Податок має явно прогресивний характер, крім того, з огляду на межі вартості нерухомості, відчувається, що на час його впровадження громадяни РФ не мали нерухомості у значних обсягах.

Величина надходжень податку на майно до консолідованого бюджету РФ за 2000—2006 рр. демонструє стійке зростання: так, надходження зросли з 1.3 млрд. руб. у 2000 р. до 3.1 млрд. руб. у 2004 р. Частка цього податку в загальній величині податкових надходжень консолідованого бюджету за ці роки має тенденцію до зниження: від 0.13% у 2000 р. до 0.07% у 2004 р. Це пояснюється стрімким зростанням надходжень від експортоорієнтованих галузей економіки РФ. Попри незначну (на перший погляд) фіскальну значимість показників консолідованого бюджету, для місцевих бюджетів податок має доволі вагоме значення. Важливо, що місцеві органи влади самі визначають свою стратегію на основі співвідношення фіскальних і регулюючих функцій цього податку.

Як свідчить досвід США, податок на майно (*property tax*) забезпечує по країні 31.5% від загальних надходжень до консолідованих місцевих бюджетів (див. графік 7). Податок є виключно місцевим, і вклад його в бюджети штатів становить у середньому всього 1.7%, однак його частка значно зростає в податкових надходженнях бюджетів нижчого рівня. У цілому в країні пода-

Таблиця 2. **Співвідношення вартості майна та податкових ставок у РФ**

Вартість майна	Ставка податку
До 300 тис. рублів	До 0.1 відсотка
Від 300 тис. рублів до 500 тис. рублів	Від 0.1 до 0.3 відсотка
Більше 500 тис. рублів	Від 0.3 до 2.0 відсотка

* *Джерело*: Закон Російської Федерації "Про податки на майно фізичних осіб" [18].

ток характеризується значною варіативністю і в деяких штатах забезпечує 15—60% від загальних податкових надходжень [15]. Рішення про встановлення ставок продиктовані необхідними обсягами фінансування потреб конкретного муніципалітету і залежить від фінансових можливостей місцевої громади, підтримки якої шукають представники місцевої влади.

Громадяни України володіють значно меншими обсягами майна, тому місцевим органам влади важко чекати значних надходжень цього податку найближчими роками. Важливо, що встановлення ставки регулюватиметься на місцевому рівні у межах, визначених центральними органами влади.

Важливим є питання, що вважати вартістю житла, яка в подальшому слугуватиме базою для оподаткування нерухомості. Вважаємо, що в перші роки запобігти технічним труднощам дасть змогу використання інформації Бюро технічної інвентаризації. Інакше (коли першим кроком буде оцінка ринкової вартості нерухомості) технічні питання завжди превалюватимуть і впровадження податку відкладатиметься знову і знову. Звичайно, можна вважати, що доходи від операцій з нерухомістю із 1 січня 2007 р. вже оподатковуються — відповідно 1% або 5% при повторному продажі впродовж одного року. Зазначимо, що такий підхід є загальним і відповідає світовому досвіду. У США аналогічний податок (*tax on capital value gains*) збирається за ставкою, яка залежить від часу між купівлею та продажем [1].

ПРОПОЗИЦІЇ

Головна мета запровадження податку на нерухомість — зробити операції з нерухомістю менш прибутковим засобом заощадження капіталу, який негативно впливає на розвиток та раціональний розподіл фінансових ресурсів домогосподарств. Зменшення привабливості житла як об'єкта інвестування стримуватиме безконтрольне збільшення цін на нього, змістить акценти в бік інвестування інших фінансових інструментів.

Щодо розподілу між бюджетами різних рівнів можна запропонувати таке: 90% надходжень від податку на нерухомість має надходити до місцевих бюджетів, а 10% — до державного: на покриття витрат з адміністрування цього податку. Більша частина надходжень податку повинна залишатися в бюджетах найнижчого рівня. Причому платежі необхідно здійснювати за місцем знаходження нерухомого майна, а не за місцем реєстрації платника податку.

Щодо розмірів податкових ставок, то законом слід встановити діапазон їх зміни, а право визначати конкретну величину ставки залишити за муніципалітетами (за умови зміни не частіше, ніж раз на рік, під час затвердження місцевого бюджету).

Необхідною умовою зменшення ринкових цін на житлову нерухомість є розвиток усіх сегментів фінансового ринку, особливо ринку цінних паперів.

Фундаментальним принципом, який потрібно враховувати під час розробки закону про оподаткування нерухомого майна фізичних осіб, є забезпечення соціальної справедливості: заможні сплачують більшу суму, на відміну від пересічних громадян. Але слід пам'ятати, що податок не повинен стримувати зростання рівня життя, в тому числі й забезпечення житлом.

З аналізу світового досвіду оподаткування нерухомого майна доходимо висновку, що базу оподаткування зазвичай становить ринкова вартість об'єкта оподаткування. Однак зазначимо, що фіксація ринкової ціни кожного окремого об'єкта нерухомості — процес технологічно складний і економічно затратний (через складнощі адміністрування). Тому необхідним другим етапом введення податку є розробка методологій масової оцінки на основі стандартних процедур розрахунку вартості об'єктів для цілей оподаткування.

На наш погляд, ключовими аспектами закону про оподаткування нерухомості є встановлення:

- неоподатковуваного мінімуму, тобто вартості майна, за яке платник не сплачує податків. Нижня межа мінімуму має бути єдиною для всієї країни. Місцеві органи влади можуть лише підняти цю межу;
- коридору ставок від 0.1 до 3% з можливістю запровадження прогресивної шкали на розсуд муніципалі-

Графік 7. **Частка податку на майно в консолідованих бюджетах штатів США**

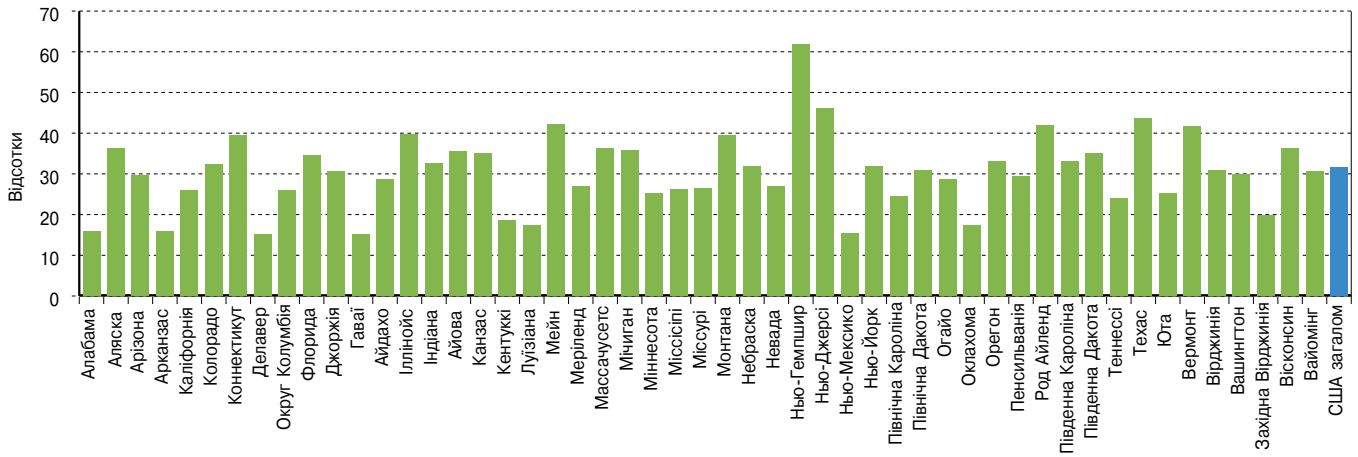

Розраховано за даними U.S. Bureau of the Census [15].

тетів з метою створення міжрегіональної податкової конкуренції на місцевому рівні.

У суспільстві має вкорінитися думка, що вкладення у нерухомість — непродуктивна форма нагромадження капіталу, оскільки ці кошти можна спрямувати на розвиток виробництва та сфери надання послуг із більшою прибутковістю. Утверджувати цю думку необхідно економічними важелями, одним із яких є податок на нерухоме майно домогосподарств.

Витрати бюджетів слід здійснювати на основі повної прозорості та гласності, інакше не уникнути випадків ухиляння від оподаткування. Необхідно також передбачити жорсткі штрафні санкції за ухилення від сплати податку, які, швидше за все, здійснюватимуться за допомогою корупційних механізмів за участю місцевих органів влади.

Як уже зазначалося, економіка України впритул наблизилася до виконання головного ринкового співвідношення — прямої залежності між ризиком і доходом (див. таблицю 1). Настав час реалізувати це співвідношення з метою зменшення корупційних діянь. А це можливо здійснити лише шляхом уведення жорстких невідворотних санкцій.

Андрій Скрипник,
завідувач кафедри економічної кібернетики Кримського інституту бізнесу. Доктор економічних наук.

Геннадій Варваренко,
викладач кафедри фінансових ринків Національного університету державної податкової служби України.

Артем Вдовиченко,
аспірант кафедри фінансових ринків Національного університету державної податкової служби України.

Література

1. Cooney J. The International Handbook of Corporate and Personal Taxes. — London, 2003. — P. 850.

2. Податок на нерухомість зменшить спекуляції на ринку //http://ntn.tv /news/biz/05/10/05/1055.html (01.03.2007).

3. Чубук Л.П. Зміни у системі оподаткування нерухомості як перспективний напрям податкової політики // Фінанси України. — 2004. — № 3. — С. 99—105.

4. Офіційний сайт Верховної Ради України — www.rada.gov.ua (01.03.2007).

5. Знайти й переховати // Контракти. — 2006. — № 52.

6. Бюлетень НБУ. — 2000—2007 рр.

7. Goldfinger Coin and Bullion Sales, Inc. The London Fix // http://www.goldfingercoin.com (1 March 2007).

8. Система інформаційно-правового забезпечення "ЛІГА:ЕЛІТ". — ІАЦ "Ліга", ЛІГАБізнесІнформ, 2007.

9. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

10. Сайт Національного банку України // http://www.bank.gov.ua (01.03.2007).

11. Сайт Асоціації фахівців з нерухомості України // http://www.asnu.net (01.03.2007).

12. Виногородский И. Пузырь из кирпича и бетона // Эксперт. — 2006. — № 4. — С. 36—42.

13. Сайт Державного комітету статистики України // http://www.ukrstat.gov.ua (04.03.2007).

14. Дамодаран А. Инвестиционная оценка: инструменты и методы оценок любых активов. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. — 1341 с.

15. U.S. Census Bureau Home Page // http://www.census.gov (1 March 2007).

16. TreasuryDirect // http://www.treasurydirect.gov (1 March 2007).

17. Кушнір О. Зберігати гроші в нерухомості стане невигідно // Дзеркало тижня. — 2005. — № 40.

18. Закон Российской Федерации "О налогах на имущество физических лиц" от 09.12.1991 г. № 2003-1.

ОФІЦІЙНИЙ КУРС ГРИВНІ ЩОДО ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ, ЯКИЙ ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ ОДИН РАЗ НА МІСЯЦЬ (за червень 2007 року)*

№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс
1	100 BGL	100 левів (Болгарія)	346.5129
2	986 BRL	100 бразильських реалів	258.9478
3	051 AMD	10000 вірменських драмів	144.7821
4	410 KRW	1000 вонів Республіки Корея	5.4243
5	704 VND	10000 в'єтнамських донгів	3.1421
6	981 GEL	100 грузинських ларі	300.9535
7	344 HKD	100 доларів Гонконгу	64.7046
8	818 EGP	100 єгипетських фунтів	88.6743
9	376 ILS	100 ізраїльських нових шекелів	124.9289
10	356 INR	1000 індійських рупій	124.4118
11	364 IRR	1000 іранських ріалів	0.5457
12	368 IQD	100 іракських динарів	0.4012
13	196 CYP	100 кіпрських фунтів	1162.0542
14	417 KGS	100 киргизьких сомів	13.2852
15	414 KWD	100 кувейтських динарів	1754.6908
16	422 LBP	1000 ліванських фунтів	3.3388
17	434 LYD	100 лівійських динарів	398.7367
18	470 MTL	100 мальтійських лір	1578.6396
19	484 MXN	100 мексиканських нових песо	46.8625
20	496 MNT	10000 монгольських тугриків	43.4017
21	554 NZD	100 новозеландських доларів	367.0639
22	586 PKR	100 пакистанських рупій	8.3155
23	604 PEN	100 перуанських нових сол	159.3311
24	642 ROL	100 румунських леїв	207.1304
25	682 SAR	100 саудівських ріялів	134.6631
26	760 SYP	100 сирійських фунтів	9.6725
27	901 TWD	100 нових тайванських доларів	15.1820
28	972 TJS	100 таджицьких сомоні	146.8279
29	952 XOF	1000 франків КФА	10.3597
30	152 CLP	100 чилійських песо	9.6586
31	191 HRK	100 хорватських кун	92.7480
32	255	100 доларів США за розр. із Індією	404.0000

* Курс встановлено з 01.06.2007 р.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено співробітниками департаменту валютного регулювання Національного банку України.

Офіційний курс гривні який встановлюється Національним банком

№ п/п	Код валюти	Назва валюти	01.06.2007 р.	02.06.2007 р.	03.06.2007 р.	04.06.2007 р.	05.06.2007 р.
1	036 AUD	100 австралійських доларів	417.5896	417.5896	417.5896	418.4766	420.8698
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	999.0096	999.0096	999.0096	998.9223	1004.2643
3	031 AZM	100 азербайджанських манатів	588.3038	588.3038	588.3038	588.5781	588.9213
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235
5	208 DKK	100 датських крон	91.2062	91.2062	91.2062	91.0885	91.3991
6	840 USD	100 доларів США	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000
7	233 EEK	100 естонських крон	43.4201	43.4201	43.4201	43.3652	43.5137
8	352 ISK	100 ісландських крон	8.1912	8.1912	8.1912	8.2245	8.0812
9	124 CAD	100 канадських доларів	472.1827	472.1827	472.1827	473.3296	477.7161
10	398 KZT	100 казахстанських теньге	4.1251	4.1251	4.1251	4.1312	4.1485
11	428 LVL	100 латвійських латів	975.8352	975.8352	975.8352	974.7421	977.9388
12	440 LTL	100 литовських літів	196.7610	196.7610	196.7610	196.5124	197.1852
13	498 MDL	100 молдовських леїв	40.6579	40.6579	40.6579	40.7541	40.8569
14	578 NOK	100 норвезьких крон	83.6722	83.6722	83.6722	83.6541	83.9663
15	985 PLN	100 польських злотих	178.0710	178.0710	178.0710	177.8553	179.3717
16	643 RUB	10 російських рублів	1.9495	1.9495	1.9495	1.9499	1.9503
17	702 SGD	100 сінгапурських доларів	330.0508	330.0508	330.0508	330.2112	330.2168
18	703 SKK	100 словацьких крон	20.0005	20.0005	20.0005	20.0371	20.1164
19	792 TRL	100 турецьких лір	382.2090	382.2090	382.2090	384.6910	385.3090
20	795 TMM	10000 туркменських манатів	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115
21	348 HUF	1000 угорських форинтів	27.1479	27.1479	27.1479	27.1060	27.2554
22	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.4007	0.4007	0.4007	0.4007	0.4005
23	203 CZK	100 чеських крон	23.9859	23.9859	23.9859	23.9886	24.0384
24	752 SEK	100 шведських крон	73.0945	73.0945	73.0945	72.8336	73.0179
25	756 CHF	100 швейцарських франків	412.3181	412.3181	412.3181	410.8744	412.5309
26	156 CNY	100 юанів женьміньбі (Китай)	66.0422	66.0422	66.0422	66.0365	66.0030
27	392 JPY	1000 японських єн	41.5368	41.5368	41.5368	41.4210	41.4288
28	978 EUR	100 євро	679.3765	679.3765	679.3765	678.5180	680.8410
29	960 XDR	100 СПЗ	763.9928	763.9928	763.9928	763.7282	764.7506

			16.06.2007 р.	17.06.2007 р.	18.06.2007 р.	19.06.2007 р.	20.06.2007 р.
1	036 AUD	100 австралійських доларів	422.2817	422.2817	422.2817	424.8961	426.3363
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	994.6845	994.6845	994.6845	1000.8901	1003.2632
3	031 AZM	100 азербайджанських манатів	589.6777	589.6777	589.6777	589.7466	589.7466
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235
5	208 DKK	100 датських крон	90.2977	90.2977	90.2977	90.9326	90.9111
6	840 USD	100 доларів США	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000
7	233 EEK	100 естонських крон	42.9714	42.9714	42.9714	43.2619	43.2587
8	352 ISK	100 ісландських крон	8.0435	8.0435	8.0435	8.1154	8.1060
9	124 CAD	100 канадських доларів	474.8619	474.8619	474.8619	470.9539	473.2565
10	398 KZT	100 казахстанських теньге	4.1171	4.1171	4.1171	4.1322	4.1272
11	428 LVL	100 латвійських латів	965.6140	965.6140	965.6140	972.1413	972.2084
12	440 LTL	100 литовських літів	194.7280	194.7280	194.7280	196.0444	196.0297
13	498 MDL	100 молдовських леїв	41.1801	41.1801	41.1070	41.1070	41.0866
14	578 NOK	100 норвезьких крон	83.0737	83.0737	83.0737	83.8269	83.7791
15	985 PLN	100 польських злотих	176.4068	176.4068	176.4068	178.0806	178.2783
16	643 RUB	10 російських рублів	1.9399	1.9399	1.9399	1.9456	1.9478
17	702 SGD	100 сінгапурських доларів	327.3562	327.3562	327.3562	328.5135	328.4252
18	703 SKK	100 словацьких крон	19.6688	19.6688	19.6688	19.9723	20.0650
19	792 TRL	100 турецьких лір	381.8475	381.8475	381.8475	387.2880	387.5696
20	795 TMM	10000 туркменських манатів	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115
21	348 HUF	1000 угорських форинтів	26.7137	26.7137	26.7137	27.0544	27.0979
22	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.4003	0.4003	0.4003	0.3997	0.3997
23	203 CZK	100 чеських крон	23.5205	23.5205	23.5205	23.6687	23.6686
24	752 SEK	100 шведських крон	71.3225	71.3225	71.3225	71.7475	71.8740
25	756 CHF	100 швейцарських франків	405.6208	405.6208	405.6208	407.2816	407.0797
26	156 CNY	100 юанів женьміньбі (Китай)	66.2258	66.2258	66.2258	66.1748	66.2949
27	392 JPY	1000 японських єн	40.8927	40.8927	40.8927	40.9103	40.9073
28	978 EUR	100 євро	672.3570	672.3570	672.3570	676.9020	676.8515
29	960 XDR	100 СПЗ	759.9059	759.9059	759.9059	762.2998	762.3459

щодо іноземних валют, України щоденно (за червень 2007 року)

Офіційний курс									
06.06.2007 р.	07.06.2007 р.	08.06.2007 р.	09.06.2007 р.	10.06.2007 р.	11.06.2007 р.	12.06.2007 р.	13.06.2007 р.	14.06.2007 р.	15.06.2007 р.
423.8717	425.0959	427.1223	427.1223	427.1223	424.7791	425.5332	425.3219	423.9014	421.5674
1007.4687	1006.0541	1001.8189	1001.8189	1001.8189	993.0390	994.1443	996.9268	994.8013	993.7904
589.1961	589.4024	589.5400	589.5400	589.5400	589.5400	589.6089	589.6089	589.6777	589.6777
0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235
91.7528	91.6388	91.3484	91.3484	91.3484	90.5388	90.5795	90.4825	90.0977	90.2287
505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000
43.6750	43.6137	43.4749	43.4749	43.4749	43.0844	43.1038	43.0715	42.8843	42.9392
7.9870	8.0730	8.0368	8.0368	8.0368	7.8496	7.9205	7.9547	7.9417	7.9868
477.7113	475.8430	476.7891	476.7891	476.7891	472.7049	475.4177	475.4303	471.5344	473.0686
4.1438	4.1736	4.1760	4.1760	4.1760	4.1705	4.1424	4.1468	4.1461	4.1455
981.1429	979.9059	976.7878	976.7878	976.7878	967.5965	968.3094	968.4186	963.6558	964.7501
197.9165	197.6386	197.0097	197.0097	197.0097	195.2400	195.3277	195.1814	194.3331	194.5818
40.9756	41.0846	41.2063	41.2063	41.2063	41.2760	41.3487	41.3460	41.3446	41.3058
84.5332	84.4562	84.1667	84.1667	84.1667	83.2201	83.0627	83.0824	82.8285	82.8680
179.2388	178.1043	177.3524	177.3524	177.3524	175.2429	175.9529	176.0416	174.9201	175.7119
1.9536	1.9560	1.9541	1.9541	1.9541	1.9479	1.9437	1.9437	1.9392	1.9388
330.3839	329.7287	329.1088	329.1088	329.1088	327.2608	327.1538	328.2303	327.1543	327.3494
20.0789	19.9447	19.8504	19.8504	19.8504	19.5978	19.6758	19.6898	19.5454	19.5790
384.3453	382.3006	380.3808	380.3808	380.3808	374.0564	376.9225	378.2681	375.8436	378.7642
9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115
27.2561	26.9737	26.8708	26.8708	26.8708	26.4653	26.5648	26.6436	26.3786	26.5670
0.4005	0.4005	0.4005	0.4005	0.4005	0.4005	0.4003	0.4003	0.4003	0.4003
24.0630	24.0005	23.9418	23.9418	23.9418	23.7201	23.7124	23.6780	23.5345	23.4889
73.2832	73.0628	72.9827	72.9827	72.9827	72.1568	72.2340	71.7527	71.2633	71.3476
414.5884	414.7863	412.8391	412.8391	412.8391	409.1803	407.9034	407.0564	405.8756	405.9774
66.0889	66.1356	66.0243	66.0243	66.0243	65.9697	65.8994	66.0682	66.1338	66.0738
41.5622	41.6940	41.6224	41.6224	41.6224	41.5101	41.4905	41.4568	41.2868	41.0768
683.3660	682.4065	680.2350	680.2350	680.2350	674.1245	674.4275	673.9225	670.9935	671.8520
766.1975	766.6313	765.3707	765.3707	765.3707	761.4630	761.4355	761.7881	759.6110	760.0683

21.06.2007 р.	22.06.2007 р.	23.06.2007 р.	24.06.2007 р.	25.06.2007 р.	26.06.2007 р.	27.06.2007 р.	28.06.2007 р.	29.06.2007 р.	30.06.2007 р.
427.7733	427.6810	427.6810	427.6810	428.3274	428.8836	428.8788	428.8788	428.8788	428.8788
1006.4769	1006.6188	1006.6188	1006.6188	1008.4994	1009.3252	1009.7749	1009.7749	1009.7749	1009.7749
589.8155	589.8155	589.8155	589.8155	589.8844	589.9533	589.9533	589.9533	589.9533	589.9533
0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235
91.0861	90.8912	90.8912	90.8912	91.1934	91.3364	91.3431	91.3431	91.3431	91.3431
505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000
43.3362	43.2393	43.2393	43.2393	43.3813	43.4459	43.4427	43.4427	43.4427	43.4427
8.1303	8.0513	8.0513	8.0513	8.1009	8.0581	8.0365	8.0365	8.0365	8.0365
473.8389	473.0116	473.0116	473.0116	471.0086	471.2843	471.9692	471.9692	471.9692	471.9692
4.1057	4.1044	4.1044	4.1044	4.1191	4.1228	4.1523	4.1523	4.1523	4.1523
974.2292	971.7732	971.7732	971.7732	974.9648	976.4155	976.3430	976.3430	976.3430	976.3430
196.3808	195.9420	195.9420	195.9420	196.5855	196.8780	196.8634	196.8634	196.8634	196.8634
41.0746	41.0883	41.0883	41.0883	41.0739	41.0810	41.0639	41.0639	41.0639	41.0639
84.2053	84.2054	84.2054	84.2054	84.9844	84.9301	84.8602	84.8602	84.8602	84.8602
179.5576	178.2408	178.2408	178.2408	179.6640	179.4279	179.0035	179.0035	179.0035	179.0035
1.9470	1.9446	1.9446	1.9446	1.9471	1.9497	1.9590	1.9590	1.9590	1.9590
328.9494	328.6290	328.6290	328.6290	328.4956	328.3964	328.4196	328.4196	328.4196	328.4196
20.0949	20.0079	20.0079	20.0079	20.1338	20.1041	20.0233	20.0233	20.0233	20.0233
388.9094	384.5774	384.5774	384.5774	385.6651	383.8399	381.2924	381.2924	381.2924	381.2924
9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115
27.3325	27.1804	27.1804	27.1804	27.6260	27.5393	27.4339	27.4339	27.4339	27.4339
0.3997	0.3997	0.3997	0.3997	0.3997	0.3997	0.3992	0.3992	0.3992	0.3992
23.6029	23.6514	23.6514	23.6514	23.6918	23.6709	23.6873	23.6873	23.6873	23.6873
72.9179	73.1064	73.1064	73.1064	73.4219	73.5279	73.2341	73.2341	73.2341	73.2341
408.3490	407.2404	407.2404	407.2404	409.4899	411.0415	410.7875	410.7875	410.7875	410.7875
66.2903	66.2834	66.2834	66.2834	66.2668	66.2780	66.3087	66.3087	66.3087	66.3087
40.8767	40.8791	40.8791	40.8791	40.7059	40.8989	41.0019	41.0019	41.0019	41.0019
678.0635	676.5485	676.5485	676.5485	678.7705	679.7805	679.7300	679.7300	679.7300	679.7300
763.4396	762.1399	762.1399	762.1399	763.0981	764.2738	764.3420	764.3420	764.3420	764.3420

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено співробітниками департаменту валютного регулювання Національного банку України.

Моделі

Динаміка розривів ліквідності банку за умов змінної програми розміщення та залучення коштів

Ігор Волошин

Заступник директора департаменту з управління фінансовими ризиками ВАТ "Кредитпромбанк". Кандидат технічних наук

У статті подано методологію аналізу нестаціонарної, перехідної динаміки розривів ліквідності банку за умови змінної програми розміщення та залучення коштів. Отримано точні результати, які можуть бути корисними у процесі налагодження комп'ютерних програм, призначених для аналізу динаміки розривів ліквідності.

Сучасні банки працюють за умов перехідної динаміки розривів ліквідності. При цьому вона може бути спричинена як зміною строків погашення коштів, що розміщуються та залучаються, так і динамікою сукупного обсягу цього розміщення та залучення, який надалі називатимемо програмою.

У праці [1] розпочато теоретичні дослідження перехідної динаміки розривів ліквідності за умов зміни строку погашення нових розривів ліквідності і постійної програми розміщення та залучення коштів. Як у ній було доведено, динаміка розривів ліквідності, спричинена зміною лише строків погашення, призводить до накопичення в банку надлишкової або дефіцитної ліквідності. На практиці перед банком постає завдання не чекати накопичення надлишкової або дефіцитної ліквідності, а заздалегідь планувати розміщення та залучення коштів у таких обсягах, які забезпечили б підтримку ліквідності на заданому рівні.

Продовжуючи теоретичні дослідження, розпочаті у праці [1], спробуємо знайти відповідь на таке важливе питання: *як саме програма розміщення та залучення коштів має змінюватися у часі, щоб забезпечити підтримку ліквідності на заданому рівні за зміни строків погашення нових розривів ліквідності?*

МОДЕЛЬ

В основу моделі ліквідності банку покладено необхідність урахування відтворення банківських операцій за умов, коли еволюція розривів ліквідності банку (надалі — розривів) визначається не лише погашенням діючих, а й укладенням нових угод. Виникнення нових розривів за певний період характеризується різницею між дебетовим оборотом за активними рахунками (наприклад, рахунками кредитів) та кредитовим оборотом за пасивними (наприклад, депозитними рахунками) та вимірюється у кількості грошових одиниць за певний час, наприклад, у млн. грн. (доларів США) за місяць (квартал) тощо.

Скористаємося підходом, запропонованим у праці [2], який полягає в тому, щоб відмовитися від простеження за зміною у часі кожного розриву, пов'язаного з безліччю окремих строкових активів і зобов'язань банку, на користь загального опису ансамблю всіх розривів, який описується нестаціонарною, змінною у часі безперервною функцією розподілу розривів за строками, що залишилися до погашення (надалі — за строками до погашення). Непрямим обґрунтуванням відмови від опису кожного окремого розриву слугує значна кількість активів і зобов'язань, що обліковуються на балансах великих банків. Безперервну функцію розподілу обсягів нових розривів, що виникають за одиницю часу, за строками погашення назвемо інтенсивністю виникнення нових розривів. У цій статті розглядається окремий випадок, коли функція інтенсивності виникнення нових розривів є додатною. Це відповідає випадку, коли розміщені банком кошти завжди перевищують залучені ним обсяги за всіма строками погашення.

Функцію інтенсивності виникнення нових розривів (розподілу нових розривів за строками погашення) подамо у вигляді функції з розділеними змінними, як це запропоновано у праці [2]:

$$G(t,w) = G_1(t) \times G_2(w), \qquad (1)$$

де $G(t,w)$ — інтенсивність виникнення нових розривів; $G_1(t)$ — змінна у часі програма розміщення та залучення коштів; $G_2(w)$ — розподіл нових розривів за строками погашення, що описує, яка частка загального обсягу активів припадає на строк погашення w. При цьому:

$$\int_0^\infty G_2(w) \times dw = 1. \qquad (2)$$

У цій праці, як і в праці [1], припускається, що функція $G_2(w)$ роз-

поділу нових розривів за строками погашення описується функцією експоненціального розподілу:

$$G_2(w) = \frac{1}{W} \times exp\left(-\frac{w}{W}\right), \quad (3)$$

де W — середньозважений строк погашення розривів ліквідності, або інтенсивний параметр, який дорівнює:

$$W = \int_0^\infty \frac{w}{W} \times exp\left(-\frac{w}{W}\right) \times dw, \quad (4)$$

де $exp(x)$ — експоненціальна функція.

Для з'ясування основних закономірностей перехідної динаміки розривів знехтуємо погашенням відсотків. Це припущення означає, що отриманий чистий відсотковий прибуток банк у подальшому не інвестує в робочі активи.

Зауважимо, що використання безперервної функції розподілу нових розривів (1, 3) дає змогу скористатися безперервними моделями ліквідності, запропонованими у працях [3, 4, 5]. У цій статі скористаємося моделлю, наведеною у праці [5]:

$$\frac{\partial g(t,w)}{\partial t} - \frac{\partial g(t,w)}{\partial w} = G(t,w), \quad (5)$$

$$\frac{dA(t)}{\partial t} = g(t,0) - G(t), \quad (6)$$

де

$$G(t) = \int_0^\infty G(t,w) \times dw, \quad (7)$$

де $G(t)$ — програма розміщення та залучення коштів, або сукупна інтенсивність виникнення нових розривів у час t за всіма строками погашення;

$g(t,w)$ — розриви ліквідності у час t зі строком до погашення w;

$G(t,w)$ — інтенсивність виникнення нових розривів у час t зі строком погашення w;

t — час;

w — строк до погашення;

$A(t)$ — обсяг коштів на коррахунку банку у час t.

Враховуючи рівняння (1 і 2), перепишемо вираз (7) так:

$$G(t) = \int_0^\infty G(t,w) \times dw = G_1(t). \quad (8)$$

Нехай у певний момент часу $t > 0$ середньозважений строк до погашення розривів змінюється з W_1 на W_2 і надалі залишається постійним. Тоді, враховуючи припущення (1—3), функція інтенсивності виникнення нових розривів зміниться в момент часу $t > 0$

$$\text{з } G(0,w) = \frac{G_0}{W_1} \times exp\left(-\frac{w}{W_1}\right) \quad (9)$$

$$\text{на } G(t>0,w) = \frac{G_0}{W_2} \times exp\left(-\frac{w}{W_2}\right), \quad (10)$$

де G_0 — початкова програма розміщення та залучення коштів на момент часу $t = 0$.

Шукатимемо таку програму розміщення та залучення коштів $G_1(t)$, яка забезпечує при зміні середньозваженого строку погашення з W_1 на W_2 нульовий рівень ліквідності:

$$\frac{dA(t)}{\partial t} = 0, \text{ або } g(t,0) - G(t) = 0. \quad (11)$$

Розв'язок задачі (5, 6) за умов (9—11) шукатимемо в області: $t \geqslant 0$, $0 \leqslant w < \infty$.

СТАЦІОНАРНИЙ РОЗВ'ЯЗОК

Спочатку знайдемо стаціонарний розв'язок задачі (5, 6), тобто розв'язок, який не залежить від часу $\frac{dg(t,w)}{\partial t} = 0$, $\frac{dA(t)}{\partial t} = 0$. За цих умов модель (5, 6) з урахуванням рівняння (9) набуває вигляду:

$$-\frac{dg(w)}{\partial w} = \frac{G_0}{W_1} \times exp\left(-\frac{w}{W_1}\right), \quad (12)$$

$$g(0) = G_0. \quad (13)$$

З урахуванням граничної умови (13) диференційне рівняння (12) має такий розв'язок:

$$g(w) = G_0 \times exp\left(-\frac{w}{W_1}\right). \quad (14)$$

ПЕРЕХІДНИЙ, НЕСТАЦІОНАРНИЙ РОЗВ'ЯЗОК

Враховуючи рівняння (1, 2), перепишемо модель (5, 6) у вигляді:

$$\frac{\partial g(t,w)}{\partial t} - \frac{\partial g(t,w)}{\partial w} = G_1(t) \times G_2(w), \quad (15)$$

$$\frac{dA(t)}{\partial t} = g(t,0) - G_1(t) = 0. \quad (16)$$

Скориставшись результатами праці [3] та враховуючи залежність (1), замінимо диференційне рівняння (15) рівносильним інтегральним рівнянням Вольтера:

$$g(t,w) = g(0,t+w) + \int_0^t G_1(\tau) \times G_2(t+w-\tau) \times d\tau, \quad (17)$$

де τ — часова змінна, яка дає змогу врахувати відтворення банківських послуг.

Враховуючи початковий стаціонарний розподіл (14) розривів, перший член правої частини рівняння (17) набуває вигляду:

$$g(0,t+w) = G_0 \times exp\left(-\frac{t+w}{W_1}\right). \quad (18)$$

Він визначає "пасивну еволюцію" розривів [6]. Другий член правої частини рівняння (17) визначає активну еволюцію розривів, пов'язану з виникненням нових розривів.

Для $w = 0$ рівняння (17) набуває вигляду:

$$g(t,0) = g(0,t) + \int_0^t G_1(\tau) \times G_2(t-\tau) \times d\tau. \quad (19)$$

Підставляючи вирази (18) та (3) з урахуванням, що $W = W_2$, у рівняння (19), отримаємо рівність:

$$g(t,0) = G_0 \times exp\left(-\frac{t}{W_1}\right) + \int_0^t \frac{G_1(\tau)}{W_2} \times exp\left(-\frac{t-\tau}{W_2}\right) d\tau. \quad (20)$$

Далі, підставляючи вираз (20) у рівняння (16), отримаємо інтегральне рівняння для визначення шуканої програми розміщення та залучення коштів $G_1(t)$:

$$G_1(t) = \int_0^t \frac{1}{W_2} \times exp\left(\frac{t-\tau}{W_2}\right) \times G_1(\tau) \times d\tau + G_0 \times exp\left(-\frac{t}{W_1}\right). \quad (21)$$

Для вирішення інтегрального рівняння (21) скористаємося операторним методом розв'язку [7].

Замінюючи оригінали у рівнянні (21) їх зображеннями Лапласа (див. таблицю 1), отримуємо алгебраїчне рівняння для зображень Лапласа:

$$\frac{G_0 \times W_1}{1 + W_1 \times s} + \frac{F_1(s)}{1 + W_2 \times s} - F_1(s) = 0.$$

Після простих перетворень отримуємо:

$$F_1(s) = \frac{G_0 \times W_1 \times (1 + W_2 \times s)}{W_2 \times s \times (1 + W_1 \times s)}. \quad (22)$$

Зворотне перетворення Лапласа щодо зображення (22) дає вираз для шуканої програми розміщення і залучення коштів. Його наведено у таблиці 2.

Таблиця 1. **Відповідність оригіналів зображенням Лапласа [7].**

№ п/п	Оригінал	Зображення Лапласа
1	$G_0 \times exp\left(\frac{t}{W_1}\right)$	$\frac{G_0 \times W_1}{1 + W_1 \times s}$
2	$G_1(t)$	$F_1(s)$
3	$\int_0^t \frac{G_1(\tau)}{W_2} \times exp\left(-\frac{t-\tau}{W_2}\right) \times d\tau$	$\frac{F_1(s)}{1 + W_2 \times s}$

Таблиця 2. **Відповідність зображення Лапласа оригіналу шуканої функції програми розміщення та залучення коштів [7].**

Зображення Лапласа	Оригінал
$F_1(s) = \frac{G_0 \times W_1 \times (1 + W_2 \times s)}{W_2 \times s \times (1 + W_1 \times s)}$	$G_1(t) = G_0 \times \left[\left(1 - \left(\frac{W_1}{W_2}\right) \times exp\left(-\frac{t}{W_1}\right) + \frac{W_1}{W_2}\right]$ (23)

Зауважимо, що для $t = 0$ програма розміщення та залучення коштів дорівнює початковій програмі:

$$G_1(0) = G_0, \quad (24)$$

а для $t \to \infty$ нова стаціонарна програма дорівнює:

$$G_1(\infty) = G_0 \times \frac{W_1}{W_2}. \qquad (25а)$$

Вираз (25а) з урахуванням (24) перепишемо у вигляді:

$$G_1(\infty) \times W_2 = G_1(0) \times W_1. \qquad (25б)$$

Рівняння (25б) відображає закон збереження грошових коштів у банку. Початкова $G_1(0)$ та кінцева $G_1(\infty)$ програми розміщення та залучення коштів є швидкостями оборотності коштів, а середньозважені строки погашення розривів — періодами їх оборотності. Добуток швидкості на період оборотності коштів є обсягом коштів, який банк має у своєму розпорядженні. Зауважимо, що наведене рівняння (25б) справедливе для стаціонарних режимів динаміки розривів ліквідності.

Приклад розрахунку відносної програми $G_1(t)/G_0$ розміщення та залучення коштів, що описується рівнянням (23) і забезпечує нульову ліквідність банку, відображено на графіку 1.

Розв'язок (25а) свідчить, що для підтримки ліквідності на заданому рівні (у нашому випадку — на нульовому) банк повинен зменшити програму розміщення та залучення коштів, якщо він прийняв рішення щодо збільшення середньозважених строків погашення розривів ($W_2 > W_1$), і навпаки, — банк має збільшити свою програму, якщо він прийняв рішення щодо скорочення середньозважених строків погашення розривів ($W_2 < W_1$). Змінювати програму розміщення та залучення коштів слід за законом, який описується рівнянням (23).

Наприклад, якщо банк прийняв рішення щодо збільшення середньозважених строків погашення розривів із двох до шести років при початковій програмі розміщення та залучення коштів у 120 млн. грн. на рік, то обсяг кінцевої програми становитиме:

$$120 \times \frac{2}{6} = 40 \text{ млн. грн.}$$

Знайдемо формулу, яка описує динаміку розривів за умови змінної програми розміщення та залучення коштів. Для цього у рівняння (17) підставимо вирази (23) та (3), враховуючи, що $W = W_2$, проінтегруємо отриманий вираз та одержимо такий результат:

$$g(t,w) = G_0 \times exp\left(-\frac{t+w}{W_1}\right) + G_0 \frac{W_1}{W_2} \times \left[exp\left(\frac{t}{W_1}\right) - 1\right] \times exp\left[-\left(\frac{t}{W_1} + \frac{w}{W_2}\right)\right]. \qquad (26)$$

Для порівняння наведемо також формулу для динаміки розривів за умови постійної програми розміщення та залучення коштів [1]:

$$g(t,w) = G_0 \times exp\left(-\frac{t+w}{W_1}\right) - G_0 \times exp\left(-\frac{t+w}{W_2}\right) + G_0 \times exp\left(-\frac{w}{W_2}\right)\Big]. \qquad (27)$$

Рішення (26) описує шукану перехідну динаміку розривів ліквідності за умов раптової зміни середньозваженого строку погашення нових розривів з W_1 на W_2 та змінної програми розміщення і залучення коштів, яка забезпечує нульовий рівень ліквідності. Приклад розрахунку перехідної динаміки розривів ліквідності, що описується рівнянням (26), відображено на графіку 2.

Знайдемо час переходу від одного до іншого стаціонарного профілю розривів ліквідності, виходячи з умови, що нестаціонарне рішення (23) відрізняється від стаціонарного (25) на незначну величину, наприклад, на ±1%:

$$\left|\frac{G_1(\infty) - G_1(t)}{G_1(\infty)}\right| \equiv \left|1 - \frac{W_2}{W_1}\right| \times exp\left(-\frac{t}{W_1}\right) \leqslant 0.01, \qquad (28)$$

де $|x|$ — модуль числа.

Наприклад, для $W_1 = 1.5$ року та $W_2 = 0.5$ року розв'язок нерівності (28) дає величину $t \geqslant 6.2$ року. Через час $t \geqslant 6.2$ року нестаціонарний розв'язок (23) практично не відрізняється від стаціонарного (25). Це і є часом переходу від одного до іншого часового профілю інтенсивності виникнення нових розривів ліквідності. Як бачимо, він довгий тривалий. Це підтверджує припущення про те, що банки працюють у перехідному режимі.

Отже, змінна програма порівняно з постійною дає пришвидшену перебудову профілю розривів ліквідності за тих же умов (у нашому випадку — на 18%: за змінною програмою час переходу — 6.2, за постійною — 7.6 року). □

Графік 1. **Відносна (віднесена на початкову програму G_0) програма розміщення та залучення коштів за умови раптової зміни середньозваженого строку погашення нових розривів з W_1 = 1.5 року на W_2 = 0.5 року, яка забезпечує нульову ліквідність банку.**

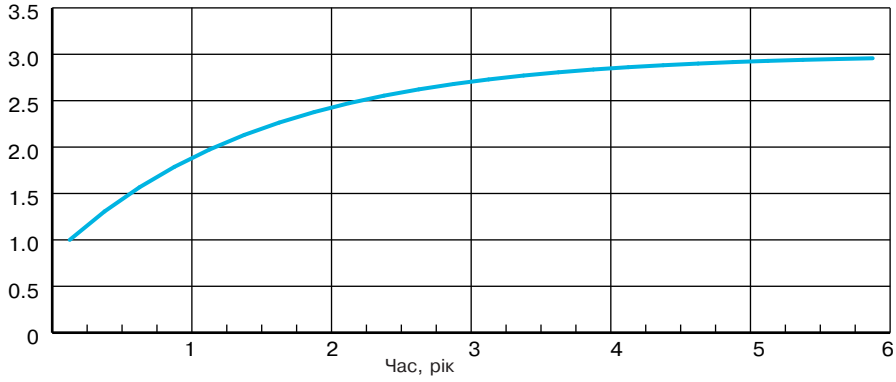

Графік 2. **Ізолінії (лінії постійних значень) розривів ліквідності в площині "час — строк до погашення" за умови раптової зміни середньозваженого строку погашення нових розривів з W_1 = 1.5 року на W_2 = 0.5 року**

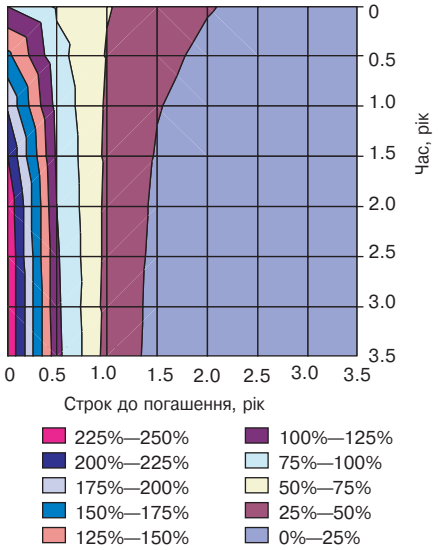

Література

1. Волошин І. Перехідна динаміка розривів ліквідності банку // Вісник Національного банку України. — 2005. — № 9. — С. 26—28.

2. Волошин И. Термодинамический подход к описанию распределения срочных средств крупного коммерческого банка. // Банковские технологии. — 2001. — № 12. — С. 46—47.

3. Линдер Н. Непрерывная модель управления денежными потоками банка // Финансовые риски. — 1998. — № 3 (15). — С. 107—111.

4. Волошин И.В. Режимы ликвидности коммерческих банков // Труды семинара "Проблемы анализа и управления рисками в деятельности кредитных организаций". — М.: МАКС Пресс. — 2001. — С.145—151.

5. Волошин И.В. Оценка банковских рисков: новые подходы. — К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. — 216 с.

6. Екушов А. Модель пассивной эволюции в задачах анализа и управления // Банковские технологии. — 1995. — № 8. — С. 28.

7. Корн Г., Корн Т. Справочник по математике. — М.: Наука, 1977.

Ексклюзив

Основні показники діяльності банків України на 1 липня 2007 року

№ п/п	Назва показника	01.01. 2001 р.	01.01. 2002 р.	01.01. 2003 р.	01.01. 2004 р.	01.01. 2005 р.	01.01. 2006 р.	01.01. 2007 р.	01.07 2007 р.
1	Кількість зареєстрованих банків	195	189	182	179	181	186	193	193
2	Вилучено з Державного реєстру банків (з початку року)	9	9	12	8	4	1	6	0
3	Кількість банків, що перебувають у стадії ліквідації	38	35	24	20	20	20	19	19
4	Кількість діючих банків	153	152	157	158	160	165	170	173
4.1	*Із них: з іноземним капіталом;*	22	21	20	19	19	23	35	42
4.1.1	*у тому числі зі 100-відсотковим іноземним капіталом*	7	6	7	7	7	9	13	17
5	Частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків, %	13.3	12.5	13.7	11.3	9.6	19.5	27.6	32.8
	Активи, млн. грн.								
1	Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями)	39 866	50 785	67 774	105 539	141 497	223 024	353 086	456 207
1.1	Чисті активи (скориговані на резерви за активними операціями)	37 129	47 591	63 896	100 234	134 348	213 878	340 179	440 070
2	Високоліквідні активи	8 270	7 744	9 043	16 043	23 595	36 482	44 851	54 153
3	Кредитний портфель	23 637	32 097	46 736	73 442	97 197	156 385	269 688	353 901
3.1	*У тому числі: кредити, надані суб'єктам господарювання;*	18 216	26 564	38 189	57 957	72 875	109 020	167 661	210 495
3.2	*кредити, надані фізичним особам*	941	1 373	3 255	8 879	14 599	33 156	77 755	106 302
4	Довгострокові кредити	3 309	5 683	10 690	28 136	45 531	86 227	157 224	209 362
4.1	*У тому числі довгострокові кредити, надані суб'єктам господарювання*	2 761	5 125	9 698	23 239	34 693	58 528	90 576	116 760
5	Проблемні кредити (прострочені та сумнівні)	2 679	1 863	2 113	2 500	3 145	3 379	4 456	5 765
6	Вкладення в цінні папери	2 175	4 390	4 402	6 534	8 157	14 338	14 466	17 056
7	Резерви за активними операціями банків	2 737	3 194	3 905	5 355	7 250	9 370	13 289	16 592
	Відсоток виконання формування резерву	61.5	85.4	93.3	98.2	99.7	100.05	100.1	100.2
7.1	*У тому числі резерв на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями*	2 336	2 963	3 575	4 631	6 367	8 328	12 246	15 233
	Пасиви, млн. грн.								
1	Пасиви, всього	37 129	47 591	63 896	100 234	134 348	213 878	340 179	440 070
2	Балансовий капітал	6 507	7 915	9 983	12 882	18 421	25 451	42 566	50 681
2.1	*У тому числі: сплачений зареєстрований статутний капітал*	3 665	4 573	6 003	8 116	11 648	16 144	26 266	31 478
2.2	*частка капіталу в пасивах*	17.5	16.6	15.6	12.9	13.7	11.9	12.5	11.5
3	Зобов'язання банків	30 622	39 676	53 913	87 352	115 926	188 427	297 613	389 390
3.1	*У тому числі кошти суб'єктів господарювання;*	13 071	15 653	19 703	27 987	40 128	61 214	76 898	86 431
3.1.1	*із них строкові кошти суб'єктів господарювання*	2 867	4 698	6 161	10 391	15 377	26 807	37 675	40 673
3.2	*Кошти фізичних осіб;*	6 649	11 165	19 092	32 113	41 207	72 542	106 078	125 733
3.2.1	*із них строкові кошти фізичних осіб*	4 569	8 060	14 128	24 861	33 204	55 257	81 850	96 583
	Довідково								
1	Регулятивний капітал, млн. грн.	5 148	8 025	10 099	13 274	18 188	26 373	41 148	53 625
2	Адекватність регулятивного капіталу (Н2)	15.53	20.69	18.01	15.11	16.81	14.95	14.19	13.95
3	Доходи, млн. грн.	7 446	8 583	10 470	13 949	20 072	27 537	41 645	28 461
4	Витрати, млн. грн.	7 476	8 051	9 785	13 122	18 809	25 367	37 501	25 888
5	Результат діяльності, млн. грн.	–30	532	685	827	1 263	2 170	4 144	2 573
6	Рентабельність активів, %	–0.09	1.27	1.27	1.04	1.07	1.31	1.61	1.38
7	Рентабельність капіталу, %	–0.45	7.50	7.97	7.61	8.43	10.39	13.52	11.32
8	Чиста процентна маржа, %	6.31	6.94	6.00	5.78	4.90	4.90	5.30	4.93
9	Чистий спред, %	7.10	8.45	7.20	6.97	5.72	5.78	5.76	5.22

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено працівниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту методології банківського регулювання та нагляду Національного банку України.

Дослідження

Особливості й тенденції розвитку національної системи страхування банківських вкладів в умовах євроінтеграції

Світлана Волосович

Доцент кафедри фінансів Київського національного торговельно-економічного університету. Кандидат економічних наук

Віктор Тринчук

Доцент кафедри фінансів Київського національного торговельно-економічного університету. Кандидат економічних наук

Строкові депозити — найстабільніша частина ресурсів банку, що залучаються. Це дає йому змогу кредитувати на триваліші терміни. Як свідчить вітчизняна і зарубіжна банківська практика, їх частка становить близько 70% пасивів. Захист цього ресурсу — необхідний і стратегічно важливий для держави, особливо в умовах євроінтеграційних процесів.

Динамічний розвиток банківського сектору — важливий каталізатор якісних перетворень у вітчизняній економіці. Тож ключовим завданням держави має стати забезпечення його стабільної роботи.

Враховуючи, що основу банківських ресурсів становлять залучені кошти, навіть чутки про неплатоспроможність банку можуть призвести до панічної втечі клієнтів. А банкрутства у банківській сфері — небезпечні як для економіки в цілому через порушення стану платіжної системи країни, так і для соціальної сфери зокрема, оскільки вкладникам не завжди гарантовано захист їх заощаджень, що, врешті, й стало однією з головних причин створення системи страхування вкладів.

Страхування депозитів — це комплекс заходів, спрямованих на захист вкладів і забезпечення їх гарантованого повернення у повному або частковому обсязі в разі банкрутства фінансової установи.

Метою страхування депозитів є забезпечення довіри громадськості до вітчизняної банківської системи, захист інтересів вкладників, ефективність контролю за діяльністю банків.

Функціонування системи страхування депозитів у комерційних банках запобігає паніці, зменшуючи ризик банкрутства життєздатних банків через необґрунтовані їх звинувачення, та захищає пересічних вкладників.

Серед недоліків страхування депозитів виділимо такі:

♦ нівелювання прагнення топ-менеджменту банків активно займатися питаннями управління ризиками, що безпосередньо впливає на підвищення ризику банкрутства;

♦ зменшення зацікавленості вкладників у проведенні якісного моніторингу фінансового стану банківських установ, а отже, — їх орієнтація лише на величину заявлених банками депозитних ставок. Це призводить до зростання обсягів залучення коштів населення тими банками, які перебувають у тяжкому фінансовому становищі. Водночас установи, які дотримуються консервативної політики, можуть виявитися неспроможними щодо залучення значних ресурсів унаслідок процентної конкуренції з боку інших банків, або ж це спонукатиме їх до участі у “процентних війнах”;

♦ нездатність фондів гарантування вкладів виконати свої зобов’язання у разі масового банкрутства банків. Міжнародний досвід страхування банківських депозитів засвідчує, що всі рекомендації мають сенс лише стосовно проблемних банків за стабільного та ефективного функціонування системи в цілому. В разі системної банківської кризи необхідно виводити з неї всю банківську систему, а потому, в міру стабілізації, поступово знову вводити систему страхування вкладів.

Раціональне й ефективне страхування депозитів фізичних осіб у комерційних банках залежить від нормального функціонування банківського сектору та чіткої правової бази. Ці дві умови, як відомо, не цілком забезпечено в Україні. Так, банківська система відносно стабільна, проте ігнорувати можливість кризових явищ не варто уже хоча б тому, що вітчизняне правове середовище взагалі залишає бажати кращого.

За станом на 1 січня 2007 р. в Україні зареєстровано 193 банки, з яких лише 170 є діючими. Визначальна умова, яка впливає на обсяги залучення коштів, — надійність банківської системи в цілому і конкретного банку зокрема. Слід зауважити, що банки — це єдині фінансові установи, діяльність яких державою контролюється щоденно. Банки, які мають серйозні проблеми, вилучаються із Державного реєстру. Як випливає із графіка 1, у 2001 р. із Державного реєстру вилучено 9 банків, у 2002 р. — 12, у 2003 р. — 8, у 2004 р. — 4, у 2005 р. — 1, у 2006 р. — 6 банків. За станом на 1 січня 2007 р. 19 банків перебували у стадії ліквідації.

Графік 1. **Кількість зареєстрованих, діючих, вилучених із Державного реєстру банків і банків, що перебували на стадії ліквідації в Україні у 2001—2006 роках**

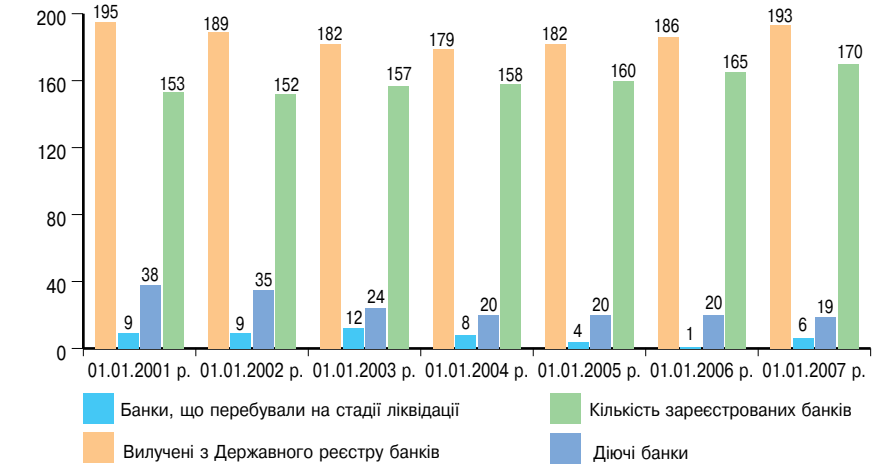

Джерело: [7, с. 50].

Графік 2. **Динаміка пасивів банків, коштів суб'єктів господарювання та вкладів фізичних осіб в Україні у 2001—2006 рр.**

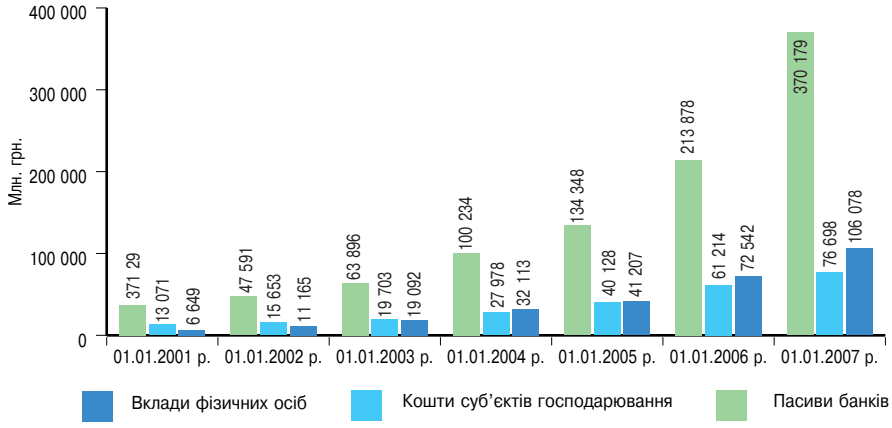

Джерело: [7, с. 50].

Останнім часом спостерігається активне зростання вкладів фізичних осіб у банківських установах України (див. графік 2). Якщо на 1 січня 2001 р. банківські вклади фізичних осіб становили 6 649 млн. грн., на ту ж дату 2002 р. — 11 165 млн. грн., 2003 р. — 1 902 млн. грн., 2004 р. — 32 113 млн. грн., 2005 р. — 41 207 млн. грн., 2006 р. — 72 542 млн. грн., то на 1 січня 2007 р. вони становили 106 078 млн. грн.

Упродовж зазначеного періоду спостерігалася також тенденція до зростання питомої ваги вкладів фізичних осіб у структурі пасивів банків (див. графік 3). Якщо на 1 січня 2001 р. вона становила 17.91%, то на ту ж дату 2002 р. — 23.46, 2003 р. — 29.88, на 2004 р. — 32.04, на 2005 р. — 30.67, 2006 р. — 33.92, 2007 р. — 31.18%. Хоча частка вкладів фізичних осіб у пасивах банків за станом на 01.01.2005 р. та 01.01.2007 р. дещо зменшилася порівняно з попереднім роком, кількість вкладників (див. графік 4) зростає. Протягом 2006 р. вона збільшилася на 30.5%.

Як бачимо, злагоджена і стабільна робота системи страхування депозитів позитивно впливає на розвиток вітчизняної банківської сфери. В ході розбудови національної системи страхування депозитів варто враховувати зарубіжний досвід.

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ СИСТЕМИ СТРАХУВАННЯ ДЕПОЗИТІВ

Характеризуючи світові системи страхування, пригадаємо насамперед, що вперше систему страхування депозитів створено у США — в 1934 р. унаслідок повчальних уроків, які західне суспільство зазнало під час Великої депресії 1930-х років. Сьогодні збереження коштів клієнтів банків і позичково-ощадних асоціацій у Сполучених Штатах гарантує Федеральна корпорація страхування депозитів (ФКСД). Внески до ФКСД роблять фактично всі комерційні банківські та ощадні установи. За рахунок цих коштів здійснюються виплати вкладникам збанкрутілих банків. Значення ФКСД по-

Графік 3. **Питома вага вкладів фізичних осіб у структурі пасивів банків України у 2001—2006 рр.**

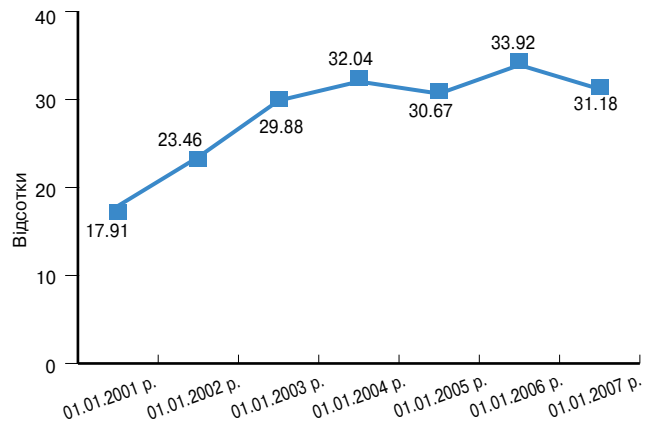

Джерело: [7, с. 50].

Графік 4. **Динаміка кількості вкладників за банками-учасниками (тимчасовими учасниками) фонду за 2000—2006 рр.**

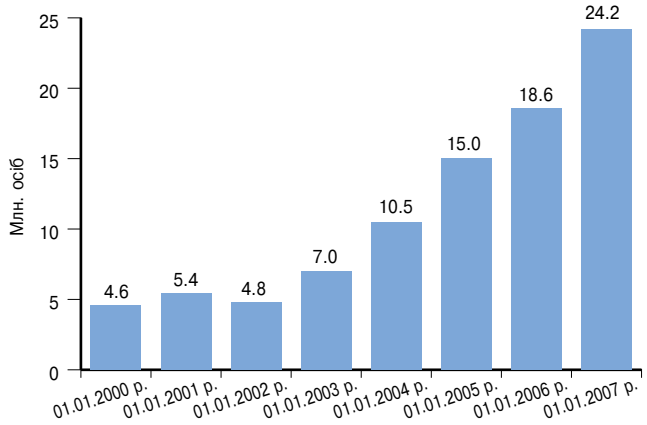

За даними [13].

лягає в тому, що вона надає впевненості вкладникам у стабільності банківської системи й знижує можливість банкрутства банків. Аналогічні державні організації було створено для страхування діяльності інших депозитних інститутів. До 1989 р. в США поряд із ФКСД функціонували: Федеральна корпорація страхування позичково-ощадних асоціацій (ФКСПОА), яка страхувала депозити ощадних інституцій, а також Національний фонд страхування кредитних спілок, який страхував рахунки кредитних кооперативів. У 1989 р., коли Конгрес США прийняв законодавчі акти щодо реформи фінансових інститутів, систему федерального страхування депозитів вкладників було скасовано. Натомість ФКСД створила спеціалізовані страхові фонди для обслуговування банків і позичково-ощадних асоціацій, такі, скажімо, як Фонд страхування Асоціації ощадних інститутів, котрий діє як підрозділ ФКСД, надаючи послуги щодо страхування депозитів вкладників позичково-ощадних асоціацій.

Поряд із федеральною системою страхування депозитів у США є відповідні корпорації страхування вкладів клієнтів банків на рівні штатів. Ці корпорації, фінансовані урядами штатів, страхують банки, підпорядковані органам управління штатів.

Втім, ФКСД не лише страхує депозити, а й регулює діяльність банків. Закон США "Про банківські злиття", затверджений 1960 р., передбачає, що створення нового банку шляхом злиття вирішується за участю ФКСД.

Із часу створення ФКСД до 1980 р. середньо за рік банкрутувало 15 комерційних банків і близько п'яти ощадних і позичкових асоціацій. Після 1981 р. кількість банкрутств зросла більш ніж у 10 разів [5, с. 317] До факторів, які вплинули на це, слід віднести зміни у законодавстві, внаслідок яких у діяльності комерційних банків та позичково-ощадних асоціацій зросла частка ризикових операцій. Суму страхування депозитів було збільшено із 40 000 до 100 000 доларів. Крім того, скасовано регулювання максимальної ставки за депозитами. Унаслідок банки й позичково-ощадні асоціації, що прагнули швидкого зростання, почали залучати кошти за вищими процентними ставками, ніж конкуренти, та здійснювати ризикові операції.

Під час банківської кризи 1980—1992 рр. у США закрилося 1 617 комерційних банків. Більшість їх вкладників одержала компенсацію ФКСД. У 1991 р. в корпорації закінчилися кошти на виплату вкладів. 1991 року Конгрес ухвалив рішення про рекапіталізацію ФКСД, у рамках якої ФКСД одержала бюджетні кошти на суму 70 млрд. доларів. За цей період закрилося 1 300 ощадно-позичкових асоціацій. Їх втрати перевищували кошти галузевого фонду гарантування депозитів Федеральної корпорації страхування депозитів ощадно-позичкових асоціацій (FSLIC). Для компенсації вкладів використали бюджетні кошти на суму 125 млрд. доларів. Загальні витрати на поруку ощадно-позичкових асоціацій упродовж 1989—1999 рр. становили 159 млрд. доларів [5, с. 323].

Проблема забезпечення стабільності банківської системи турбує не лише американців. У Бельгії система захисту вкладів почала функціонувати з 1935 р., коли було засновано Інститут переобліку та гарантій. Усім функціонуючим на той час банкам було запропоновано стати його акціонерами та учасниками його фондів. Програми страхування внесків почали діяти майже через тридцять років після створення ФКСД: у 1961 р. такі програми втілюють Індія та Норвегія. Наприкінці 1970-х страхування депозитів запроваджують у Німеччині, в 1977 р. — в Іспанії.

Особливої популярності депозитне страхування набуває у 1980-ті, коли доволі часто виникали системні банківські кризи. У Франції страхування банківських вкладів впровадили у 1980 р., у Люксембурзі — у 1981 р., у Великобританії — під час банківської кризи 1982 року, в Італії — у 1987-му. В 1990-х роках фонди страхування банківських вкладів активно створювалися у колишніх соціалістичних країнах.

Загалом до 1999 р. система гарантування вкладів громадян стала діяти у понад 70 країнах — членах МВФ [5].

В Україні Фонд гарантування вкладів фізичних осіб створено згідно з Указом Президента України "Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб — вкладників комерційних банків України" від 10 вересня 1998 р. № 996/98. Потому прийнято Закон "Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб" від 20.09.2001 р. № 2740-III. У нашій країні, як ще в тринадцяти, система страхування депозитів функціонує виключно з метою гарантування вкладів населення [5]. До цих зазначених вище країн належать Бангладеш, Болгарія, Хорватія, Латвія, Македонія, Голландія, Румунія, Словаччина, Швейцарія, Туреччина, Чилі, Домініканська Республіка і Перу. В решті країн гарантування внесків поширюється також на депозити юридичних осіб.

МЕХАНІЗМ ПОБУДОВИ СИСТЕМ СТРАХУВАННЯ ДЕПОЗИТІВ У РІЗНИХ КРАЇНАХ

У більшості держав страхування депозитів є обов'язковою нормою. В 1999 році з 72 країн, які гарантували банківські вклади, чотирнадцять практикували добровільні схеми [5]. Серед них — Швейцарія, Македонія, Домініканська Республіка, деякі африканські — Камерун, Чад, Конго, Габон та інші, а також ряд азіатських — Індонезія, Шрі-Ланка, Маршальські острови.

Альтернативою обов'язкової системи страхування депозитів є приватна система, найбільше розвинута у Німеччині.

У мережі страхування банківських вкладів у ФРН: Фонд страхування депозитів комерційних банків, Фонд страхування депозитів ощадних кас і Страховий фонд кооперативних банків. Стійкість цієї системи забезпечують комісія, підзвітна Асоціації німецьких банків, а також міжбанківський моніторинг. Банк може залишити систему страхування, але це знизить його репутацію, оскільки він одночасно має вийти з Асоціації аудиту німецьких банків. За результатами щорічних перевірок асоціація може:

- зобов'язати провести оздоровлення банку при порушенні ним законодавства або здійсненні високоризикових операцій;
- вилучити банк із системи страхування депозитів у разі надання неправдивої інформації або отримання ним упродовж двох років низької класифікації [11, с. 64].

Матеріали з результатами аудиторських перевірок асоціація надає Федеральному відомству з нагляду за банками та в Бундесбанк.

Розрахункову базу внесків до Фонду страхування депозитів ощадних кас становлять активи ощадкас. Загальний обсяг регіональних фондів — 3% від їх сумарних клієнтських вимог. На відміну від приватних банків, вони мають декілька страхових фондів, оскільки в їх діяльності важливе значення має принцип регіональності.

Інший елемент системи захисту ощадкас — страхові резерви ландесбанків, обсяг яких — 1% від сумарних небанківських внесків. Для їх формування ландесбанки вносять щорічно

1% від суми клієнтських внесків доти, поки резерви не сягнуть половини їх загального обсягу.

Страховий фонд кооперативних банків діє через Союз кооперативних банків. На його спецрахунку зберігаються 10% усіх внесків, а 90% — на рахунках регіональних аудиторських об'єднань, які управляють цими коштами за дорученням союзу. Банку, який опинився у скрутному фінансовому стані, гарантійний фонд може надати дотації, процентні або безпроцентні позики, гарантії. Необхідні гарантії забезпечуються завдяки тому, що кооперативні банки беруть на себе зобов'язання сплатити 60% від сум, що утворюються після коригування статей банківського балансу [9, с. 31].

По затвердженні Радою Європи 30 травня 1994 року обов'язкових принципів участі кредитно-фінансових інститутів у системах гарантування банківських вкладів Німеччина, як і Франція та Італія, ввела обов'язкову систему страхування. Проте в цих країнах діє приватна система, яка страхує депозити обсягом понад 20 тис. євро та депозити, які виключено із системи страхування згідно з директивою ЄС.

В Україні застосування досвіду ФРН не є перспективним з огляду на відсутність моніторингу банків один щодо одного. Це може призвести до того, що стабільний банк потрапить у коло ненадійних, які прагнутимуть перекласти свої ризики на інші, або до зменшення кількості учасників системи, що збільшить видатки на її функціонування.

Незважаючи на спільні цілі, механізми реалізації схем захисту вкладників багатьох країн відрізняються.

Верхня межа компенсації у різних країнах визначається за результатами індивідуальних оцінок розробників схем. Необмежене покриття забезпечує відносно мало національних систем страхування. До 2000 р. за такими схемами працювала Корея, до 2001 р. — Японія, Колумбія, Еквадор. Дотепер повне відшкодування одержують вкладники банків Мексики, Туреччини та Кувейту. Взагалі, верхні межі компенсацій у різних країнах дуже відрізняються; розбіжності інколи сягають значних величин. **У країнах — членах Європейського Союзу згідно з Директивою про використання схем депозитного гарантування 1994 року мінімальний розмір компенсації встановлено на рівні 20 тисяч євро.** Проте це лиш орієнтовний показник. Як засвідчують дані графіка 5, максимальні розміри відшкодувань банківських вкладів у країнах ЄС різні: у Румунії — 3 600 доларів, Швейцарії — 19 700 доларів, Австрії — 20 000 євро, Чехії та Фінляндії — 2 000 євро, Польщі — 23 500 євро, Литві — 17 400 євро, Болгарії — 7 700 євро, Данії — 40 000 євро, Франції — 70 000 євро, Італії — 104 000 євро, США — 100 000 доларів, Канаді — 47 500 доларів. Порівняємо: у Росії — 190 000 рублів, в Україні — 25 000 гривень.

Графік 5. **Максимальні розміри відшкодувань банківських вкладів у країнах ЄС**

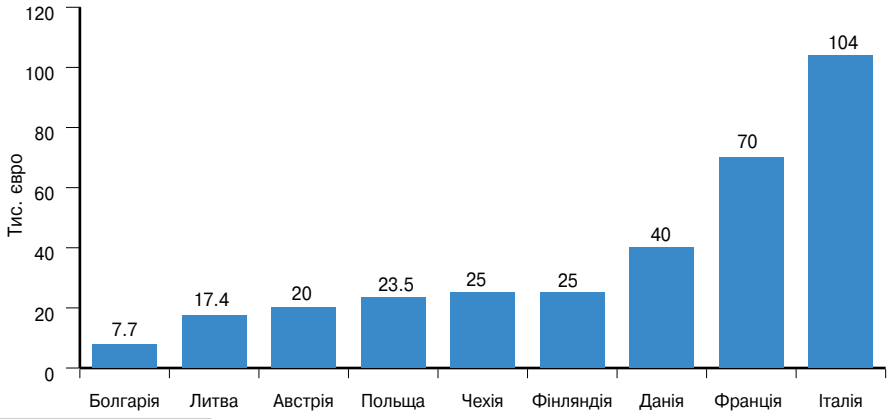

Джерело: [5].

В Україні за час існування системи гарантування банківських вкладів розміри відшкодувань суттєво зросли — з 500 до 25 000 грн. (див. табл. 1). Захищеними є вклади 97.1% вкладників [13]. За деякими прогнозами розмір вкладів, що відшкодовуватимуться, у 2008 р. буде збільшено до 30 000 грн., у 2009 р. — до 40 000 грн. [10].

Однак при цьому слід враховувати, що серед найпоширеніших підходів щодо встановлення лімітів відшкодування банківських вкладів — визначення останніх на основі середньої величини індивідуальних депозитів або розміру ВВП на душу населення.

У рекомендаціях МВФ пропонується встановлювати величину покриття на рівні одно- або двократного розміру ВВП на душу населення. Проте, як видно з графіка 6, на практиці рівень покриття коливається у межах від 0.1 у Македонії до 14.5 у Чад із середнім значенням 3.0 для світу в цілому [6]. При цьому в економічно розвинутих країнах це значення набагато нижче, ніж у країнах, що розвиваються. У країнах Західної Європи цей показник коливається від 0.3 у Норвегії і 0.5 у

Таблиця 1. **Етапи збільшення розміру відшкодувань банківських вкладів в Україні**

Етап	Підстава для збільшення розміру відшкодувань	Розмір відшкодувань, грн.
Перший	Указ Президента України "Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб — вкладників комерційних банків України" від 10 вересня 1998 р. № 996/98	500
Другий	Закон України "Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб" від 20.09.2001 р. № 2740-III	1 200
Третій	Рішення адміністративної ради Фонду гарантування вкладів фізичних осіб "Про збільшення розміру відшкодування коштів за вкладами" від 14.11.2002 р. № 15	1 500
Четвертий	Рішення адміністративної ради Фонду гарантування вкладів фізичних осіб "Про збільшення розміру відшкодування коштів за вкладами" від 17.09.2003 р. № 24	2 000
П'ятий	Рішення адміністративної ради Фонду гарантування вкладів фізичних осіб "Про збільшення розміру відшкодування коштів за вкладами" від 22.04.2004 р. № 30	3 000
Шостий	Рішення адміністративної ради Фонду гарантування вкладів фізичних осіб "Про збільшення розміру відшкодування коштів за вкладами" від 21.04.2005 р. № 38	5 000
Сьомий	Рішення адміністративної ради Фонду гарантування вкладів фізичних осіб "Про збільшення розміру відшкодування коштів за вкладами" від 31.01.2006 р. № 43	8 000
Восьмий	Рішення адміністративної ради Фонду гарантування вкладів фізичних осіб "Про збільшення розміру відшкодування коштів за вкладами" від 24.05.2006 р. № 46	15 000
Дев'ятий	Рішення адміністративної ради Фонду гарантування вкладів фізичних осіб "Про збільшення розміру відшкодування коштів за вкладами" від 14.02.2007 р. № 1	25 000

Графік 6. **Співвідношення між розміром гарантування банківських вкладів та обсягом ВВП на душу населення у різних країнах [3, 6]**

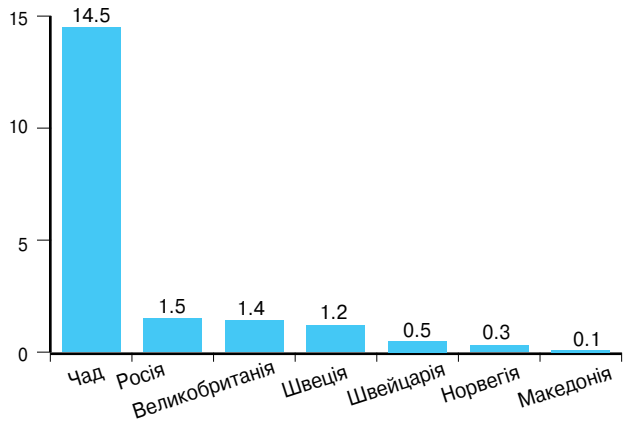

Графік 7. **Співвідношення між розміром гарантування банківських вкладів та обсягом ВВП на душу населення в Україні**

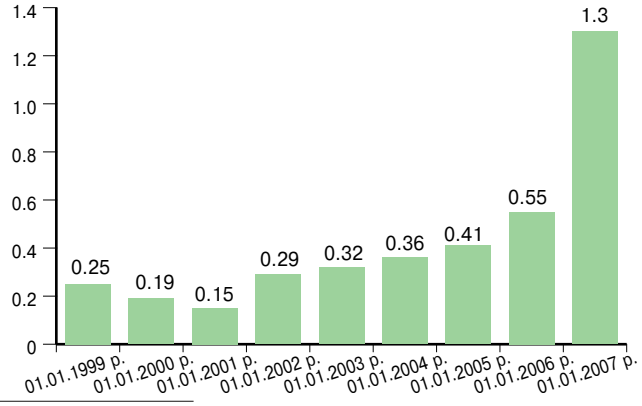

Джерела: [12, 14].

Швейцарії до 1.2 у Швеції і 1.4 у Великобританії. У Росії величина гарантування банківських вкладів становить 1.5 частки ВВП на душу населення [6].

В Україні розмір відшкодування банківських вкладів зріс із 0.25 від розміру ВВП на душу населення у 1998 р. до 1.3 на початок 2007 р. (див. графік 7). А зі зростанням розміру відшкодувань у лютому 2007 р. збільшився до 2.18. Отже, Україна будує свою систему гарантування депозитів відповідно до вимог МВФ.

Як правило, фонд гарантування депозитів формується за рахунок фінансування з державних і банківських джерел. При цьому для банків встановлюється щорічна премія, величина якої тією чи іншою мірою залежить від обсягу гарантованих або сукупних вкладів. Часто ця премія коливається у межах 0.01 — 0.5% від депозитів, проте іноді перевищує 1%. Так, ставка щорічних відрахувань у Японії становить 0.008%, у Німеччині — 0.03%, у Великобританії — 0.3%, в Росії — 0.15% [1, с.18], у Бельгії — 0.02%, в Іспанії — 0.12% [3, с. 39]. В Україні регулярні внески банків до фонду становлять 0.25% від залишків вкладів фізичних осіб на кінець півріччя. Нині розглядаються пропозиції щодо збільшення ставки регулярних внесків банків до 0.3 %. Це цілком виправданий захід з огляду на те, що в Україні гарантується відшкодування вкладів лише фізичним особам. А це зменшує обсяг відрахувань банків до фонду, порівняно з іншими країнами, де гарантуванню підлягають вклади як фізичних, так і юридичних осіб. Проте, на наш погляд, визначаючи розмір регулярних внесків банків, необхідно застосовувати диференційований підхід, який використовується у третині країн, що здійснюють страхування вкладів [11, с. 65].

У США щорічні внески банків до ФКСД час від часу зростають. Останнє підвищення відбулося 1991 року. Розмір страхової премії підвищено до 23 центів на 100 тис. доларів депозиту. Зараз у середньому внески становлять 0.15% від загальної суми депозитів. При цьому банки поділяються на дев'ять категорій залежно від міри ризиковості діяльності банку та його фінансового стану. Для кожної категорії банків розмір страхової премії диференціюється; законодавчо встановлений ліміт — 0.325% [15].

У ФРН банки щорічно сплачують 0.03% від зобов'язань кредиторам, які належать до банківських операцій. Для нових членів передбачено разовий платіж — 0.09%; при очікуваному дефіциті коштів розмір відрахувань подвоюється; при досягненні запланованого розміру фонду гарантування встановлюється ставка 0%; якщо зібраних коштів недостатньо — можливий додатковий платіж — до 0.03%. Банки з підвищеною мірою ризику сплачують 250% від звичайного розміру відрахувань [11, с. 65].

Вивчення зарубіжного досвіду функціонування аналогічних фондів свідчить, що вони приділяють значну увагу моніторингу фінансового стану учасників фондів як передумові попередження банкрутств останніх. При цьому заслуговує на увагу досвід США, де ще у 1980-ті роки розроблено модель GMS (Growth-Monitoring System), яку нині використовує ФКСД з метою розпізнавання початкової стадії процесів, що переростають у неплатоспроможність банків. Модель заснована на постулаті, що швидке зростання банківських активів може призвести до зростання концентрації вкладень з підвищеним ступенем ризику і до зниження якості управління банком. У моделі використовують ряд показників: приріст активів, приріст кредитного портфеля, частка кредитних вкладень і вкладень у цінні папери з терміном понад 5 років у складі активів, частка нестійких зобов'язань у пасиві, капіталізація балансу. При цьому розраховують темпи приросту останніх трьох показників, потім процентні співвідношення порівнюють із відповідними середніми показниками схожої групи банків. Залежно від величини балансу, місця розташування і кількості відділень банку виділяють 25 таких груп. Дані співвідношення оцінюються у розрізі відповідних критеріїв, у результаті чого виводиться загальна оцінка GMS. Прогнозні властивості моделі дають змогу виділити банки, що характеризуються підвищеним ризиком неплатоспроможності в майбутньому. Прогноз розраховують на 4 роки.

У США в 1993 р. розроблено систему показників ризику кредитного інституту для визначення величини страхових внесків (див. таблицю 2). Введенню системи передувало дослідження, проведене ФКСД. Початкові дані аналізу включали 1 193 випадки ліквідації чи реорганізації банків. Досліджуваний період становив 13 років — із 1980 по 1993 рр. — і був розбитий на п'ять частин. Усі банки поділялися на дві групи: до першої потрапили ті, що протягом останніх 4—5 років працювали нормально, до другої — які було ліквідовано чи реорганізовано. Роль кожного індикатора досліджувалася окремо.

Результати аналізу виявили високу значущість і стійкість показника частки кредитів у сумарних активах при прогнозуванні негараздів у банківській сфері. Починаючи з 1980 р., більше половини всіх випадків неплато-

спроможності припадало на банки, спочатку включені у вищу групу ризику за даним показником. Із використанням регресійного аналізу було проранжовано індикатори за критерієм статистичної значущості та оцінено регресійні рівняння за групами ризику з метою вибору прогнозних властивостей індикаторів. Роль решти показників змінювалася залежно від періоду, що вивчався, що вказувало на нестабільність залежностей. Включення банків до групи зниженого ризику за критерієм частки кредитів у активах не означало збереження ними стійкості. Інші показники ризику в цілому доволі точно вказували на вірогідність криз.

Розроблена система сприяла обмеженню величини ризику, прийнятого кредитними установами, і підвищенню рівня надійності вкладів.

Аналіз структури активів ФКСД США засвідчив, що у 2005 р. 10% коштів було спрямовано на корпоративні загальні та адміністративні витрати, 16 — на страхові програми, 50 — на програми нагляду та захисту споживачів, 24% — на програми управління доходами [15]. В Україні структура активів фонду дещо інша: 5.5% спрямовується на його утримання, 14.2 — на гарантійні виплати; 80.2% — на інвестиції у облігації внутрішньої державної позики [8]. Як бачимо, в Україні бракує програми захисту клієнтів банків, яка базується на здійсненні фондом моніторингу за учасниками фонду, санації проблемних банків. Це свідчить про необхідність розширення функцій вітчизняного фонду.

Перевагами функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в Україні є:

♦ поширення збільшення розміру відшкодувань на вкладників банків, яким відшкодовуються вклади. Так, рішення про зростання розміру відшкодувань від 15.02.2007 р. поширюється на Ростокбанк, "Алонж", Прем'єрбанк, Інтерконтинентбанк, "Гарант", Київський універсальний банк;

♦ відповідність розміру відшкодувань вкладів фізичним особам, що здійснюються фондом при неплатоспроможності банків, вимогам МВФ. Зауважимо, що даний показник не відповідає вимогам ЄС. Проте це загальноекономічна проблема, оскільки Україна значно відстає від країн Євросоюзу за розміром ВВП на душу населення;

♦ членами фонду є всі банки, що входять до банківської системи України.

Таблиця 2. **Показники ризику, розроблені Федеральною корпорацією страхування депозитів США**

Показник	Характеристика показника
Співвідношення кредитів і активів	Показник кредитного ризику: чим вище це співвідношення, тим більша схильність до ризику неплатоспроможності позичальників
Частка депозитів, що перевищують 100 тис. доларів у сумі зобов'язань	Показник нестабільності ресурсної бази банку: чим більша сума великих депозитів (незастрахованих ФКСД), тим нестійкіший банк
Співвідношення прибутку і активів	Показник прибутковості: низьке його значення може спонукати керівництво банку до проведення операцій із підвищеним ступенем ризику і прибутковості; високе значення може свідчити про раніше зроблені вкладення з підвищеним ступенем ризику
Приріст активів поточного року порівняно з попереднім	Даний показник може свідчити про надмірну експансію
Частка операційних витрат у сумі витрат	Показник відображає ступінь контролю керівництва над витратами банку
Середня заробітна платня	Показник ступеня контролю керівництва над витратами
Співвідношення суми одержаних процентів і лізингових платежів та суми наданих кредитів	Середня прибутковість лізингових операцій банку: високе значення може свідчити про підвищений кредитний ризик
Співвідношення суми повернених кредитів і процентів та загальної суми наданих кредитів	Показник зворотності кредитів банку: високе значення даного показника свідчить про зважену кредитну політику. Разом із тим висока частка одержаних процентів може виявити операції з підвищеним ризиком

Джерело: [2].

Серед недоліків функціонування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в Україні:

♦ недостатність джерел формування ресурсів фонду, оскільки участь держави обмежується разовим внеском, а розмір регулярних внесків є недостатнім;

♦ виконання основних повноважень фонду здійснюється через різні структури: інвестування наявних ресурсів у державні цінні папери — через НБУ, виплати відшкодувань — через банки-агенти;

♦ контрольні функції фонду обмежені правом здійснення перевірок за процесом перерахування зборів до фонду, тоді як нагляд за санацією, ліквідацією банків та виконання функцій банками-агентами щодо використання одержаних від фонду коштів для повернення заощаджень знаходяться поза межами його контролю. Це не відповідає міжнародній практиці;

♦ неузгодженість між законами "Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб" та "Про Національний банк України" стосовно розміщення вільних коштів фонду на депозитних рахунках, оскільки фонд не є банківською установою;

♦ оскільки ресурси фонду не включаються до Державного бюджету України, не передбачено плату за користування тимчасово вільними залишками його коштів, водночас при використанні бюджетних коштів комерційні банки сплачують 50% облікової ставки НБУ;

♦ Законом "Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб" не визначено порядок доплат фізичним особам у разі збільшення гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами вже після дня настання недоступності вкладів.

Отже, основною метою існування системи гарантування вкладів в Україні має бути не тільки і не стільки захист інтересів вкладників, скільки запобігання банкрутств. Тому система захисту депозитів повинна поєднувати в собі власне механізм гарантування або страхування вкладів з ефективним банківським наглядом, прозорою системою звітності і налагодженою законодавчою базою. Адже світова практика доводить: своєчасно розпочата санація банку з участю капіталу фонду може стати дешевшою, ніж виплата гарантованих депозитів у разі банкрутства банку.

В Україні, на наш погляд, страхування банківських вкладів має всі перспективи для подальшого розвитку. Для цього необхідно:

— розширити повноваження Фонду гарантування вкладів;

— систему гарантування вкладів слід зорієнтувати на захист інтересів як фізичних, так і юридичних осіб;

— зростання розміру відшкодування банківських вкладів прив'язувати до ВВП на душу населення;

— встановити диференційований розмір регулярних внесків банків до

фонду залежно від ризиковості їх діяльності;

— встановити участь НБУ у формуванні доходів фонду в розмірі 20% від суми перевищення кошторисних доходів над кошторисними витратами, затвердженими на поточний бюджетний рік;

— встановити плату за користування тимчасово вільними залишками коштів фонду на рівні плати за використання бюджетних коштів комерційними банками.

□

Інформаційні джерела

1. Андреева Е.В. Особенности российской системы страхования вкладов // Страховое дело. —2006. — № 2. — С. 17—20.

2. Гусева А.Е. Система защиты банковских депозитов //www.onlinecredits.biz.

3. Конопатська Л., Бондар Н. Актуальні проблеми страхування депозитів комерційних банків // Вісник Національного банку України. — 2001. — № 11. — С. 37—39.

4. Михайлов Л., Сычева Л., Тимофеев Е. Банковский кризис в России и его последствия, меры по преодолению банковского кризиса. Проблемы посткризисной адаптации банковской системы. — М.: Институт экономики переходного периода, 2001. // www.iet.ru.

5. Мишкін Ф.С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків. — К.: Основи, 1999. — 963 с.

6. Муравский С. Страхование депозитов: механизмы, ожидания, подводные камни // www.logos.press.md.

7. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2007 р. // Вісник Національного банку України. — 2007. — № 2. — С. 50.

8. Про результати контролю перевірки використання коштів у Фонді гарантування вкладів фізичних осіб // www.ac-rada.gov.ua.

9. Соколов О. Практика страхування депозитів у розвинутих країнах // Фінансовий ринок України. — 2005. — № 1(15). — С. 30—31.

10. Фонд гарантирования вкладов станет ликвидатором // http://kommersant.ua/doc.html?docId=698057.

11. Ходачник Г.Э. Страхование депозитов: зарубежный опыт и возможности его применения в России // Финансы. — 2002. — № 11. — С. 65.

12. www.bank. gov.ua — сайт НБУ.

13. www.fg.org.ua — сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

14. www.ukrstat.gov.ua — сайт Державного комітету статистики України.

15. www.fdic.gov — сайт Федеральної корпорації страхування депозитів США.

Swedbank завершив купівлю стовідсоткового пакета акцій АКБ "ТАС-Комерцбанк"

У червні 2007 року в Києві відбулося підписання документів про купівлю Swedbank стовідсоткового пакета акцій АКБ "ТАС-Комерцбанк" та його дочірнього банку — АКБ "ТАС-Інвестбанк". Договір щодо продажу банку було підписано у Стокгольмі 7 лютого 2007 року. Згідно з домовленостями головою правління банку впродовж трьох років залишатиметься Сергій Тігіпко, а головою спостережної ради – Ян Ліден, голова правління Swedbank.

Вартість купівлі АКБ "ТАС-Комерцбанк" складається з початкового платежу обсягом 735 млн. доларів США, до якого входить внесок до статутного фонду банку в розмірі 50 млн. доларів. Додаткова сума, яка залежатиме від фінансових результатів діяльності банку і максимальний розмір якої — 250 млн. доларів, буде виплачена акціонерам "ТАС-Комерцбанку" через три роки.

Під час прес-конференції: Ян Ліден і Сергій Тігіпко відповідають на запитання журналістів.

"Купівля "ТАС-Комерцбанку" відповідає обраній Swedbank стратегії розширення своєї присутності у Східній Європі. Банк уже є лідером фінансового ринку в країнах Балтії. Україна характеризується позитивною динамікою зростання економіки, перспективами розвитку банківського сектору, але, на жаль, невисоким рівнем охоплення населення фінансовими послугами", — зауважив Ян Ліден.

"Залучення іноземного інвестора, який має великий міжнародний досвід роботи і є лідером у Скандинавському регіоні, істотно посилить позиції нашого банку на вітчизняному фінансовому ринку. Вважаю, що нинішнє підписання документів про купівлю "ТАС-Комерцбанку" є результатом успішної роботи нашого банку, позитивної динаміки його розвитку і, безумовно, високої оцінки професіоналізму наших працівників", — наголосив голова правління банку Сергій Тігіпко.

Сторони переконані, що завдяки процесам міжнародної інтеграції банк зможе завоювати лідируючі позиції на фінансовому ринку України.

Коротка довідка.

Заснований 1820 року, Swedbank є однією із провідних банківських структур у країнах Північної Європи та Балтії. Ринкова капіталізація становить близько 20 млрд. доларів США. Swedbank налічує 8.9 млн. рітейлових і 579 тис. корпоративних клієнтів у Швеції та країнах Балтії.

Міжнародна фінансова компанія успішно працює також у Копенгагені, Гельсінкі, Люксембурзі, Нью-Йорку, Осло, Токіо, Шанхаї, Москві, Санкт-Петербурзі, Калінінграді. Від 9 липня 2007 року цей список поповнився Києвом.

АКБ "ТАС-Комерцбанк" працює на фінансовому ринку України понад 15 років. Входить до групи великих українських банків і є материнським банком АКБ "ТАС-Інвестбанк". Має більш як 180 точок продажу в усіх регіонах України. Банк, у якому працює три тисячі співробітників, надає послуги понад 126 тис. приватним і 16 тис. корпоративним клієнтам. Згідно з даними Асоціації українських банків, за станом на 01.06.2007 року за показником обсягів кредитів, наданих фізичним особам, АКБ "ТАС-Комерцбанк" увійшов до першої десятки вітчизняних банків, надавши фізичним особам кредитів у розмірі 2 532.9 млн. гривень.

Статистика

Національна система масових електронних платежів: огляд розвитку у другому кварталі 2007 року

Продовжуємо публікацію щоквартальних оглядів розвитку Національної системи масових електронних платежів. Цей огляд зроблено за підсумками роботи системи у другому кварталі 2007 року.

У другому кварталі 2007 року відбулися такі важливі для Національної системи масових електронних платежів події:

♦ загальна емісія сягнула більш як півтора мільйона карток;

♦ платіжною організацією НСМЕП надано дозвіл на вступ до системи банку ЗАТ "Вест Файненс Энд Кредит Банк" (м. Київ) та ХАК "Зембанк" (м. Харків);

♦ платіжною організацією НСМЕП надано дозвіл на укладення договору щодо приєднання до системи ТОВ "Науково-виробнича фірма "Юнісистем" як технічного еквайра;

♦ переведено у міжбанківський режим Одеську філію банку "Імексбанк" (м. Одеса);

♦ після тестування надано дозвіл працювати у міжбанківському режимі ЗАТ АКБ "Львів"(м. Львів);

♦ ТОВ КБ "Арма" розпочав емісію платіжних карток НСМЕП та запрацював у одноемітентному режимі.

♦ Радою організації НСМЕП затверджено новий зразок проекту договору про надання інформаційних послуг процесингового центру НСМЕП.

♦ На виконання постанови Правління Національного банку України від 13.11.2006 р. № 431 щодо визначення порядку обчислення комісійних у НСМЕП затверджено формулу розрахунку комісійних за оброблення системних міжбанківських трансакцій за операціями з платіжними картками НСМЕП (за кожну трансакцію).

Національним банком України проведено семінар "Національна система масових електронних платежів. Сучасний стан та перспективи розвитку", де розглядалася політика НБУ щодо поліпшення діяльності НСМЕП, та питання стосовно соціальної, студентської та транспортної карток на базі технології НСМЕП.

Все ширшого впровадження набуває проект "Студентська картка": черговим вищим навчальним закладом став Дрогобицький педагогічний університет імені І.Франка, який уклав угоду з АКБ "Імексбанк".

Наприкінці другого кварталу 2007 року у складі НСМЕП налічувалося: 32 банки — юридичні особи, її головний процесинговий центр із функціями регіонального процесингового центру (далі — РПЦ) для банків київського регіону, РПЦ Харківщини "Універсальний процесинг", що виконує функції банківського процесингового центру з використанням нового елемента НСМЕП — автоматизованої карткової системи (АКС) із делегуванням повноважень.

За даними Головного процесингового центру НСМЕП, за другий квартал 2007 року емітовано 65 тис. 757 карток НСМЕП, а загалом спочатку року і до кінця другого кварталу 2007 року було емітовано 1 мільйон 508 тис. 379 карток; кількість одиниць банкоматно-термінального обладнання з логотипом НСМЕП становила 3 690 шт. Одночасно зі збільшенням кількості одиниць обладнання постійно зростають і сервісні можливості інфраструктури вітчизняної системи електронних платежів. За даними провідних банків — лідерів НСМЕП, власники її карток мають змогу виконувати платежі за комунальні послуги та послуги телефонного зв'язку, поповнювати рахунки мобільних операторів, користуватися знижками у торговельних мережах, а в разі необхідності — при бронюванні місць і оплаті проживання в готелях, брати участь у різноманітних акціях банків — членів НСМЕП, працювати з мережею Internet-послуг (http://www.interplat.com.ua/cust/index.html, http://smartpay.com.ua/, http://www.personal-account.kiev.ua/). Крім того, Укрпоштою спільно з НВФ "ЮНІСІСТЕМ" запроваджено систему поштового переказу грошей з використанням Інтернету. Тепер можна, не виходячи з дому чи офісу, переслати в межах України грошові кошти на домашню адресу фізичних осіб чи до запитання.

За підсумками другого кварталу 2007 року, обсяг загальних оборотів за операціями з картками НСМЕП становив близько 4.29 млрд. грн. Для порівняння: обсяг оборотів у другому кварталі 2006 року становив 2.8 млрд. грн. Сума загальних оборотів НСМЕП у другому кварталі 2007 року становила 41.08 млрд. грн. Сума міжбанківських оборотів НСМЕП за цей квартал сягнула понад 153 млн. грн. (у другому кварталі 2006 року — 42.4 млн. грн.). Загальна сума коштів за міжбанківськими оборотами НСМЕП на кінець другого кварталу 2007 року становила 613.26 млн. грн. Щоденні показники оборотів за операціями з картками НСМЕП у другому кварталі 2007 року сягали близько 47 млн. грн. із піковими значеннями 130—135 млн. грн.

Пропонуємо увазі читачів журналу "Вісник Національного банку України" дані стосовно динаміки роботи системи, які формуються в ГПЦ НСМЕП у вигляді графіків і таблиць.

Андрій Журков,
завідувач сектору відділу супроводження та експлуатації Головного процесингового центру НСМЕП та автоматизованої карткової системи НБУ Центральної розрахункової палати Національного банку України.

Національна система масових електронних платежів	
Головний процесинговий центр	За станом на 02.07.2007 р.
Емітовано карток	**1 508 379 шт.**
Встановлено терміналів	**3 690 шт.**
Наростаючі обороти НСМЕП	**41 077 686 473 грн.**
Міжбанківські наростаючі обороти	**613 263 388 грн.**

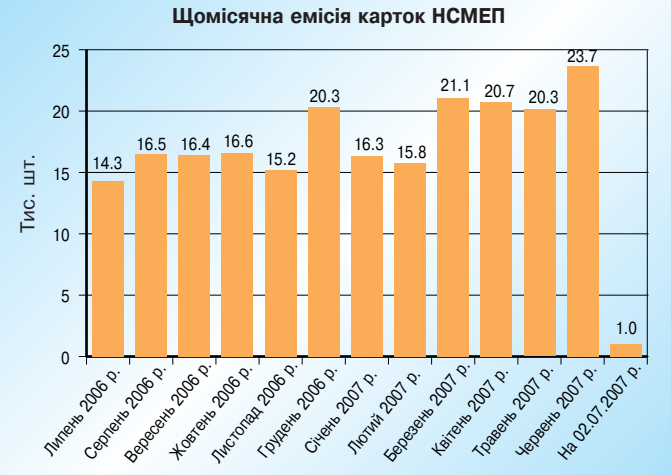
Щомісячна емісія карток НСМЕП
Тис. шт.
14.3
16.5
16.4
16.6
15.2
20.3
16.3
15.8
21.1
20.7
20.3
23.7
1.0
Липень 2006 р.
Серпень 2006 р.
Вересень 2006 р.
Жовтень 2006 р.
Листопад 2006 р.
Грудень 2006 р.
Січень 2007 р.
Лютий 2007 р.
Березень 2007 р.
Квітень 2007 р.
Травень 2007 р.
Червень 2007 р.
На 02.07.2007 р.

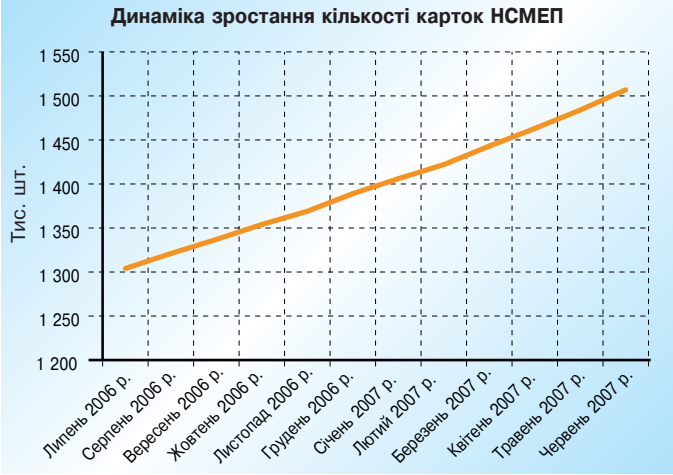
Динаміка зростання кількості карток НСМЕП
Тис. шт.
Липень 2006 р.
Серпень 2006 р.
Вересень 2006 р.
Жовтень 2006 р.
Листопад 2006 р.
Грудень 2006 р.
Січень 2007 р.
Лютий 2007 р.
Березень 2007 р.
Квітень 2007 р.
Травень 2007 р.
Червень 2007 р.

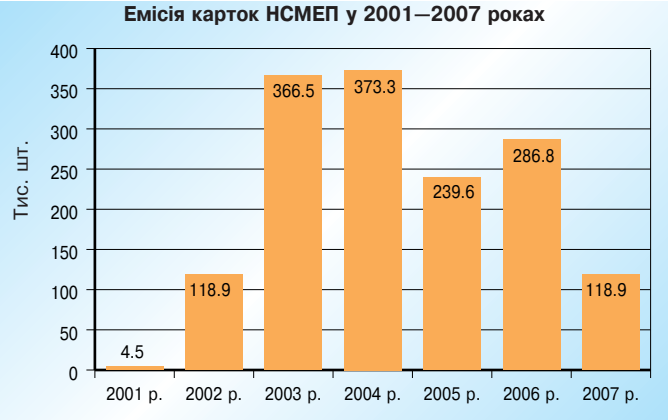
Емісія карток НСМЕП у 2001—2007 роках
Тис. шт.
4.5
118.9
366.5
373.3
239.6
286.8
118.9
2001 р.
2002 р.
2003 р.
2004 р.
2005 р.
2006 р.
2007 р.

Кількість уведених у дію терміналів НСМЕП у 2001—2007 роках
Штук
41
430
524
846
576
778
495
2001 р.
2002 р.
2003 р.
2004 р.
2005 р.
2006 р.
2007 р.

Динаміка щомісячного зростання мережі терміналів НСМЕП
Штук
60
42
70
86
84
81
72
57
104
100
72
85
5
Липень 2006
Серпень 2006
Вересень 2006
Жовтень 2006
Листопад 2006
Грудень 2006
Січень 2007
Лютий 2007
Березень 2007
Квітень 2007
Травень 2007
Червень 2007
На 02.07.2007 р.

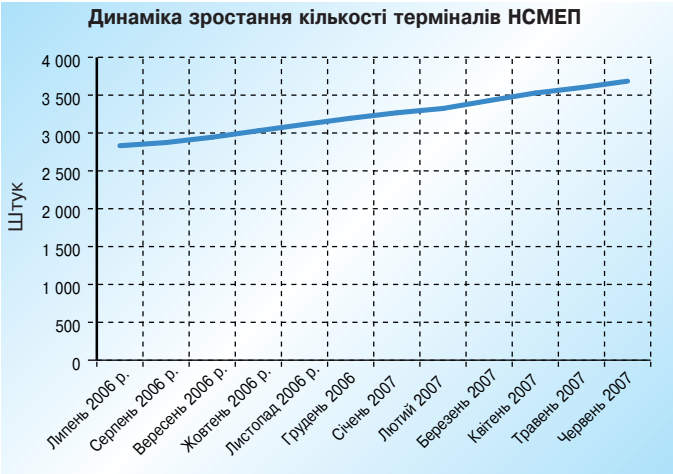
Динаміка зростання кількості терміналів НСМЕП
Штук
Липень 2006 р.
Серпень 2006 р.
Вересень 2006 р.
Жовтень 2006 р.
Листопад 2006 р.
Грудень 2006
Січень 2007
Лютий 2007
Березень 2007
Квітень 2007
Травень 2007
Червень 2007

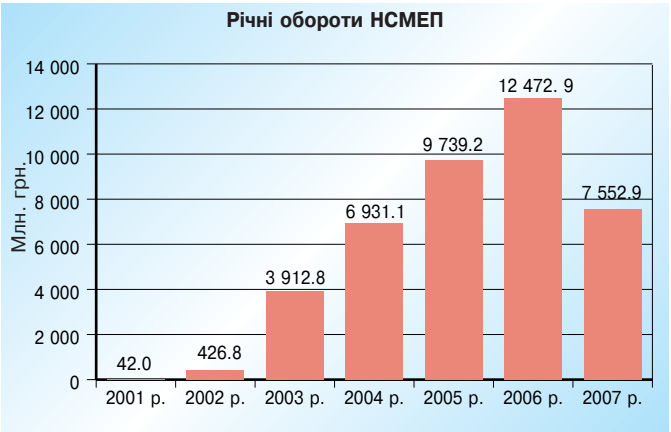
Річні обороти НСМЕП
Млн. грн.
42.0
426.8
3 912.8
6 931.1
9 739.2
12 472. 9
7 552.9
2001 р.
2002 р.
2003 р.
2004 р.
2005 р.
2006 р.
2007 р.

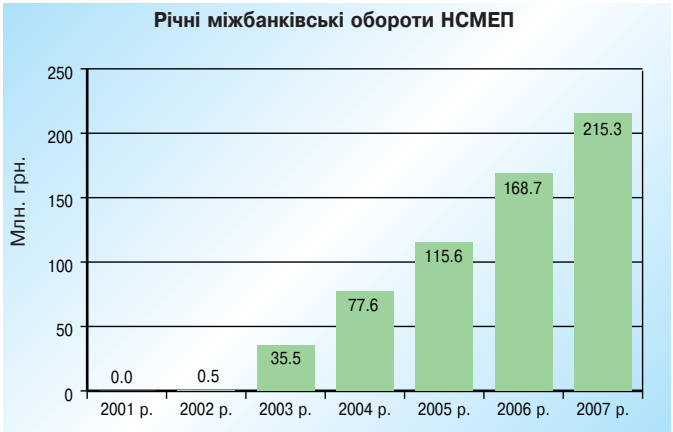
Річні міжбанківські обороти НСМЕП
Млн. грн.
0.0
0.5
35.5
77.6
115.6
168.7
215.3
2001 р.
2002 р.
2003 р.
2004 р.
2005 р.
2006 р.
2007 р.

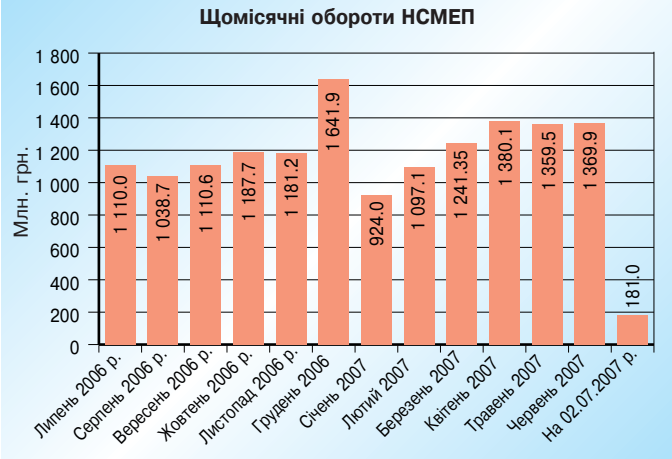
Щомісячні обороти НСМЕП
Млн. грн.
1 800
1 600
1 400
1 200
1 000
800
600
400
200
0
1 110.0
1 038.7
1 110.6
1 187.7
1 181.2
1 641.9
924.0
1 097.1
1 241.35
1 380.1
1 359.5
1 369.9
181.0
Липень 2006 р.
Серпень 2006 р.
Вересень 2006 р.
Жовтень 2006 р.
Листопад 2006 р.
Грудень 2006
Січень 2007
Лютий 2007
Березень 2007
Квітень 2007
Травень 2007
Червень 2007
На 02.07.2007 р.

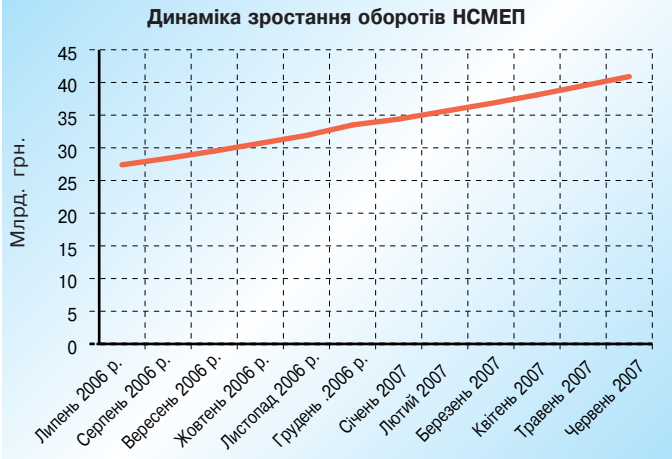
Динаміка зростання оборотів НСМЕП
Млрд. грн.
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
Липень 2006 р.
Серпень 2006 р.
Вересень 2006 р.
Жовтень 2006 р.
Листопад 2006 р.
Грудень 2006 р.
Січень 2007
Лютий 2007
Березень 2007
Квітень 2007
Травень 2007
Червень 2007

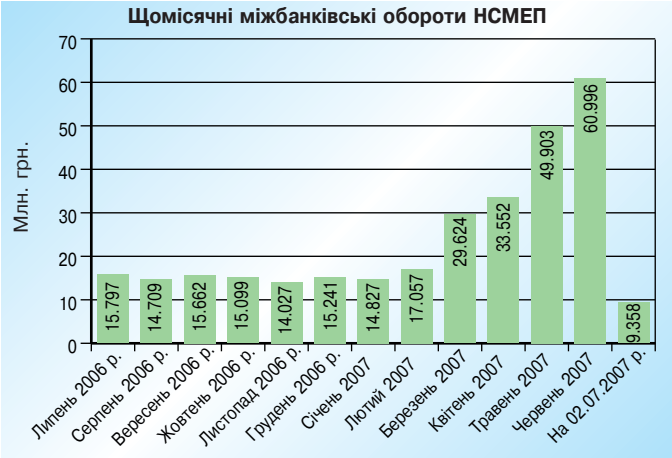
Щомісячні міжбанківські обороти НСМЕП
Млн. грн.
70
60
50
40
30
20
10
0
15.797
14.709
15.662
15.099
14.027
15.241
14.827
17.057
29.624
33.552
49.903
60.996
9.358
Липень 2006 р.
Серпень 2006 р.
Вересень 2006 р.
Жовтень 2006 р.
Листопад 2006 р.
Грудень 2006 р.
Січень 2007
Лютий 2007
Березень 2007
Квітень 2007
Травень 2007
Червень 2007
На 02.07.2007 р.

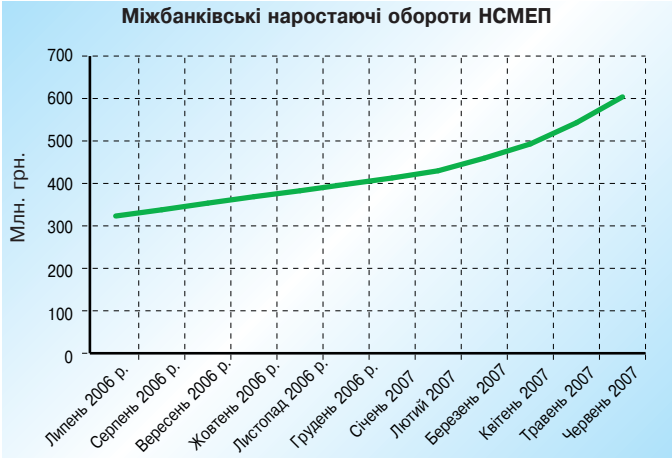
Міжбанківські наростаючі обороти НСМЕП
Млн. грн.
700
600
500
400
300
200
100
0
Липень 2006 р.
Серпень 2006 р.
Вересень 2006 р.
Жовтень 2006 р.
Листопад 2006 р.
Грудень 2006 р.
Січень 2007
Лютий 2007
Березень 2007
Квітень 2007
Травень 2007
Червень 2007

Кількість міжбанківських операцій
Тис. шт.
120
100
80
60
40
20
0
41.949
38.763
42.392
44.064
39.810
42.567
42.352
41.890
45.818
50.741
94.414
105.933
20.307
Липень 2006 р.
Серпень 2006 р.
Вересень 2006 р.
Жовтень 2006 р.
Листопад 2006 р.
Грудень 2006 р.
Січень 2007
Лютий 2007
Березень 2007
Квітень 2007
Травень 2007
Червень 2007
На 02.07.2007 р.

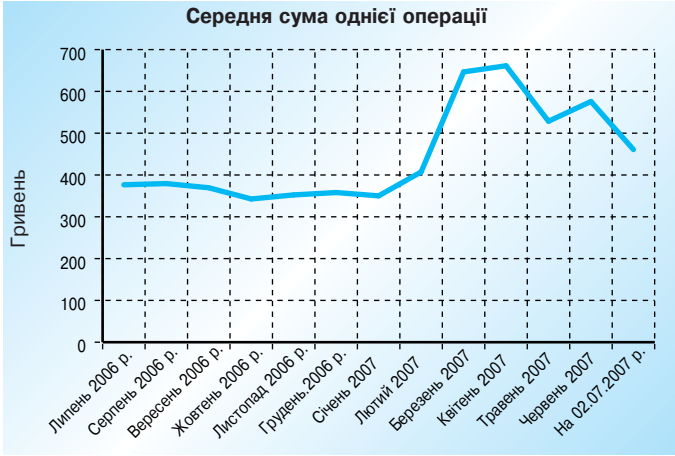
Середня сума однієї операції
Гривень
700
600
500
400
300
200
100
0
Липень 2006 р.
Серпень 2006 р.
Вересень 2006 р.
Жовтень 2006 р.
Листопад 2006 р.
Грудень 2006 р.
Січень 2007
Лютий 2007
Березень 2007
Квітень 2007
Травень 2007
Червень 2007
На 02.07.2007 р.

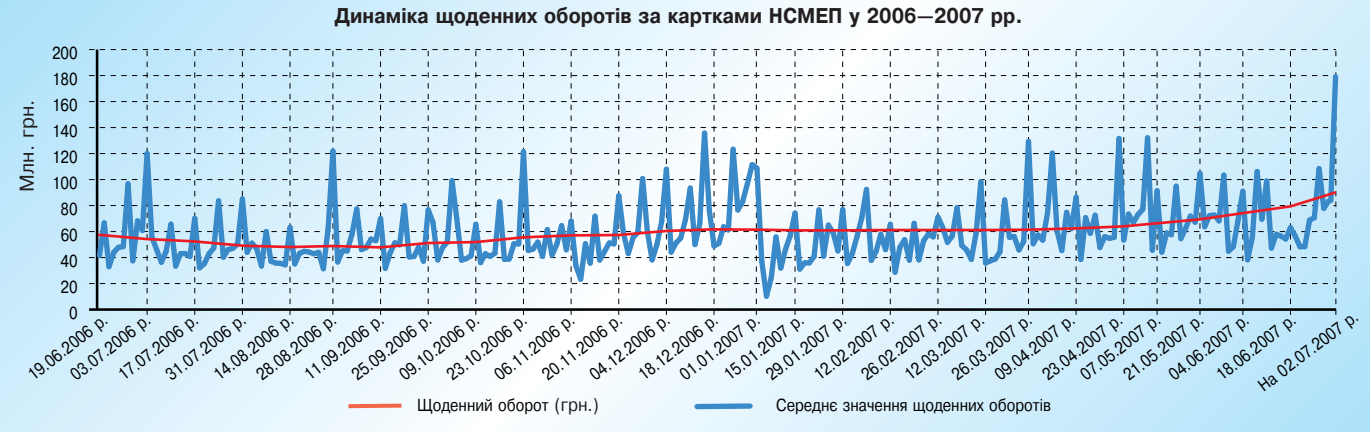
Динаміка щоденних оборотів за картками НСМЕП у 2006—2007 рр.
Млн. грн.
200
180
160
140
120
100
80
60
40
20
0
19.06.2006 р.
03.07.2006 р.
17.07.2006 р.
31.07.2006 р.
14.08.2006 р.
28.08.2006 р.
11.09.2006 р.
25.09.2006 р.
09.10.2006 р.
23.10.2006 р.
06.11.2006 р.
20.11.2006 р.
04.12.2006 р.
18.12.2006 р.
01.01.2007 р.
15.01.2007 р.
29.01.2007 р.
12.02.2007 р.
26.02.2007 р.
12.03.2007 р.
26.03.2007 р.
09.04.2007 р.
23.04.2007 р.
07.05.2007 р.
21.05.2007 р.
04.06.2007 р.
18.06.2007 р.
На 02.07.2007 р.
Щоденний оборот (грн.)
Середнє значення щоденних оборотів

Дослідження

Імовірнісні моделі оцінки ризику неплатежу та визначення вартості облігацій

Леонід Долінський

Доцент кафедри економіко-математичних методів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана. Кандидат економічних наук

Андрій Галкін

Здобувач кафедри економіко-математичних методів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Ця робота є логічним продовженням попередньої статті авторів [1], у якій розглянуто підхід до коригування вартості облігацій з урахуванням ступеня кредитного ризику на основі Пуасонівського потоку подій. Статтю присвячено ймовірнісним моделям оцінки ступеня ризику дефолту за купонними та дисконтними облігаціями на основі експоненційного закону розподілу імовірностей.

Нагадаємо, що однією з основних кількісних характеристик оцінки ступеня ризику дефолту є імовірність неплатежу або, навпаки, — ймовірність його відсутності. Тому вартість облігації з урахуванням ризику можна записати так:

$$V^* = V \times P, \qquad (1)$$

де P — імовірність відсутності дефолту впродовж усього строку дії облігації;

V — внутрішня вартість облігації.

Нагадаємо формули визначення внутрішньої вартості облігацій [2]:

♦ для *купонних* облігацій:

$$V = \sum_{t=1}^{n} \frac{C}{(1+r)^t} + \frac{N}{(1+r)^n}, \qquad (2)$$

де C — розмір купонної виплати;

r — ставка дисконтування, приведена до розміру періоду здійснення виплат (місячна, квартальна, піврічна, річна);

N — номінал облігації;

n — кількість купонних виплат;

♦ для *дисконтних* облігацій, відповідно до введених раніше позначень:

$$V = \frac{N}{(1+r)^n}. \qquad (3)$$

Вираз (2) можна привести до іншого вигляду з використанням перетворень, наведених у роботі [1]:

$$V = \frac{C}{r} + \left(N - \frac{C}{r}\right) \times (1+r)^{-n} \qquad (4)$$

або за невисокої ставки дисконтування:

$$V = \frac{C}{r} + \left(N - \frac{C}{r}\right) \times e^{-rn}. \qquad (5)$$

Аналогічно до виразу (5) можна перетворити вираз (3):

$$V = N \times e^{-rn}. \qquad (6)$$

Оцінка вартості облігації з урахуванням ризику неплатежу ґрунтується на тому, що виникнення дефолту (неплатежу) за облігацією є випадковою подією.

Як зазначалось у нашій попередній роботі [1], основним показником, який характеризує можливість емітента вчасно та в повному обсязі погасити виплати за облігацією, є показник *чистого операційного доходу* (ЧОД). Враховуючи, що чистий операційний дохід — це дохід підприємства після забезпечення його життєдіяльності (відтворення), можна сказати, що величина ЧОД — це максимальна сума коштів, яку може виділити емітент на погашення виплат за облігацією.

Зробимо припущення, яке, на нашу думку, відповідає дійсності: *сума коштів, що спрямовується на погашення виплат за облігацією, є випадковою і не може перевищувати чистий операційний дохід підприємства-емітента.*

Зазначимо: спроможність емітента погасити певну виплату визначається не лише наявною в нього для оплати сумою коштів, а й обсягом такої виплати. Адже остання виплата за купонною облігацією, як правило, передбачає погашення номіналу цінного папера і суттєво відрізняється від обсягів попередніх виплат.

Таким чином, виникає *задача кількісної оцінки ступеня ризику дефолту за облігацією: визначити ймовірність погашення виплати S за умови, що чистий операційний дохід емітента за певний період часу T дорівнює CF.*

Побудова моделей кількісної оцінки ступеня ризику неплатежу базується на двох основних гіпотезах:

♦ *гіпотезі про забезпечення життєздатності підприємства:* грошові кошти, отримані підприємством-емітентом, передусім спрямовуються на поновлення діяльності підприємства;

♦ *гіпотезі про добросовісність емітента:* залишок коштів після забезпечення життєздатності підприємства

спрямовується на погашення виплат за облігацією.

Отже, *ймовірність погашення виплати за облігацією — це ймовірність появи у емітента певного обсягу коштів X, який він може виділити зі свого чистого операційного доходу на погашення виплати, — не меншого, ніж сума такої виплати S ($X \geq S$).*

Відзначимо деякі властивості залежності ймовірності оплати від обсягу виплати S та наявної у емітента суми коштів X:

- функція залежності ймовірності оплати від суми виплати та наявної у емітента суми коштів задана на додатній півосі OX, оскільки $S \geq 0$, $X \geq 0$;
- при $S \to 0$ імовірність оплати $P(X \geq S) \to 1$;
- при $S \to \infty$ функція $P(X \geq S) \to 0$;
- при $X \to 0$ імовірність оплати $P(X \geq S) \to 0$;
- при $X \to \infty$ функція $P(X \geq S) \to 1$.

Зважаючи, що експоненційний закон розподілу ймовірностей відповідає переліченим вище властивостям, а також на те, що в теорії масового обслуговування, у математичній теорії надійності відмови часто описують експоненційним законом розподілу, ми апріорно приймаємо, що ймовірність неплатежу за облігацією розподілена за експоненційним законом.

Тоді ймовірність погашення виплати за облігацією на основі експоненційного закону розподілу ймовірності [3] можна визначити так:

$$P(X \geq S) = P(S \leq X < +\infty) = \int_S^{+\infty} \lambda e^{-\lambda x}\, dx = e^{-\lambda S}, \quad (7)$$

де S — обсяг виплати за облігацією;

— всі виплати з першої до передостанньої для купонної облігації дорівнюють величині купона: $S = C$;

— якщо виплата є останньою, це передбачає погашення купона та номіналу облігації: $S = C + N$;

λ — параметр інтенсивності:

$$\lambda = \frac{1}{(k \times CF)}, \qquad k \in (0;1] \quad (8)$$

де CF — прогнозна оцінка чистого операційного доходу підприємства-емітента за майбутній період здійснення виплати за облігацією;

k — коефіцієнт, що визначається експертним шляхом на основі аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства-емітента.

Розглянемо вираз (8) та обґрунтуємо вибір параметра λ. В експоненційному законі розподілу параметр інтенсивності λ визначається як величина, обернена значенню математичного сподівання випадкової величини [3].

Випадковою величиною є сума коштів, яку зможе виділити зі свого чистого операційного доходу емітент для погашення виплат за облігацією. Значення цієї випадкової величини коливаються у межах: $X \in (0; CF]$.

Тоді математичне сподівання щодо суми коштів, яка може бути виділена на погашення виплат за облігацією, можна представити так:

$$M(X) = k \times CF, \text{ де } 0 < k \leq 1. \quad (9)$$

Отже, ймовірність погашення кожної виплати за облігацією визначається за допомогою співвідношення суми виплати та сподіваного обсягу коштів, що може бути виділений на оплату:

$$P(X \geq S) = e^{-\frac{S}{k \times CF}}. \quad (10)$$

Зауважимо, що для розрахунку значень імовірностей оплати необхідно визначити обсяги чистого операційного доходу емітента за кожен із майбутніх періодів здійснення виплат за облігацією. Тому постає відповідна задача прогнозування значень чистого операційного доходу емітента. Таке прогнозування має здійснюватися на основі методів прогнозування часових рядів [4] з використанням даних щодо обсягів ЧОД за попередні періоди діяльності емітента. Прогнозування значень ЧОД — не складне завдання в сучасних умовах з огляду на наявність численних спеціалізованих програмних продуктів. Прогнозування ЧОД надає значні переваги щодо визначення параметра інтенсивності λ порівняно з необхідністю здійснювати ретроспективний аналіз платоспроможності емітента при моделюванні на основі Пуасонівського потоку подій [1].

Значення параметра λ буде різним з урахуванням того, що прогнозований обсяг чистого операційного доходу в кожному із періодів здійснення виплат за облігацією буде різним, і частина коштів, яку можна виділити на оплату, також може бути різною. Крім того, остання виплата за купонною облігацією, як правило, перевищує попередні. Таким чином, експоненційний закон розподілу в кожному періоді матиме різні параметри:

$$P(X \geq S) = e^{-\lambda_j S_j} = e^{-\frac{1}{k_j CF_j} S_j}, \quad j = 1,2,\ldots n, \quad (11)$$

де j — номер періоду здійснення виплат за облігацією.

Отже, ми отримаємо множину законів розподілу, що описують імовірність оплати в кожному періоді.

Досі йшлося лише про купонні облігації. Розглянемо оцінку ступеня ризику для дисконтних облігацій. Нагадаємо, що підхід на основі Пуасонівського потоку подій [1] не давав змоги проаналізувати ступінь ризику для некупонних облігацій у зв'язку з відсутністю потоку виплат.

Нагадаємо, що єдиною виплатою за дисконтною облігацією є погашення її номіналу (N) в кінці строку дії облігації. Тоді ймовірність відсутності дефолту за такою облігацією відповідно до раніше введених позначень можна записати так:

$$P(X \geq S) = e^{-\frac{N}{k_n \times CF_n}}. \quad (12)$$

Перейдемо до визначення вартості купонних облігацій з урахуванням ризику неплатежу. Для цього спочатку опишемо процес здійснення виплат за таким цінним папером графічно (див. графік). Нехай випущено облігацію, що передбачає n купонних виплат. Остання виплата є сумою купона та номіналу облігації. На основі виразу (11) розраховано ймовірності погашення кожної j виплати та перехід до (j+1) виплати: $P_{j(j+1)}$.

Графічне відображення виплат за купонною облігацією

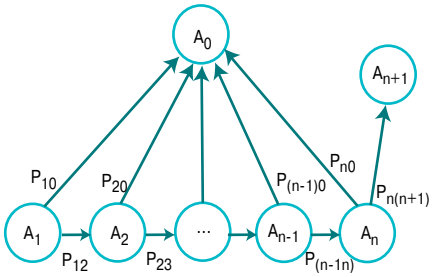

Введемо умовні позначення відповідно до графіка:

$A_1 \ldots A_{n-1}$ — здійснення купонних виплат;

A_n — здійснення останньої виплати, що передбачає погашення купона та номіналу облігації;

A_0 — стан дефолту за облігацією;

A_{n+1} — стан повного погашення виплат за борговим зобов'язанням;

$P_{j(j+1)}$ — погашення j виплати і перехід до (j+1) виплати;

$P_{n(n+1)}$ — погашення останньої виплати і перехід до стану повного виконання зобов'язань за облігацією;

P_{j0} — ймовірність непогашення j виплати і перехід до стану дефолту:

$$P_{j0} = 1 - P_{j(j+1)}. \quad (13)$$

На основі описаної моделі можна обчислити деякі важливі характеристики для оцінки надійності облігації, які дадуть інвестору змогу проаналізувати доцільність вкладення коштів у певне боргове зобов'язання:

- ймовірність переходу до стану настання певної виплати P_w визначається як добуток імовірностей потрапляння до станів виплат, що передують w виплаті:

$$P_w = \prod_{j=1}^{j=w-1} P_{j(j+1)}, \text{ де } w=2,3,...,n. \quad (14)$$

Така оцінка цікава для інвестора зі спекулятивної точки зору. За допомогою цього показника він може проаналізувати, в який момент краще перепродати облігацію. Якщо, скажімо, із проведеного аналізу випливає, що ймовірність настання w платежу, тобто ймовірність того, що всі виплати, які передують w виплаті будуть погашені, є недостатньою для даного інвестора, то йому є сенс спробувати перепродати облігацію після отримання (w-1) купонної виплати;

- загальна ймовірність відсутності дефолту протягом усього строку дії купонної облігації — P. Ця характеристика обчислюється як добуток ймовірностей погашення кожної виплати на кожному етапі, оскільки події оплати є незалежними:

$$P = \prod_{j=1}^{n} P_{j(j+1)}, \quad (15)$$

де n — кількість виплат.

Або з урахуванням виразу (11):

$$P = \prod_{j=1}^{n} e^{-\lambda_j S_j} = \prod_{j=1}^{n} e^{-\frac{1}{k_j \times CF_j}} = e^{-\sum_{j=1}^{n} \frac{S_j}{k_j GF_j}}. \quad (16)$$

Зважаючи, що всі виплати за купонною облігацією передбачають погашення купона (C), а остання виплата передбачає також погашення номіналу (N), можна надати виразу (16) такого вигляду:

$$P = e^{-\left(C \times \sum_{j=1}^{n} \frac{1}{k_j CF_j} + \frac{N}{k_n CF_n}\right)}. \quad (17)$$

Отриманий вираз (17) для визначення загальної ймовірності відсутності дефолту за облігацією є важливим при проведенні аналізу надійності облігації, а також може бути використаний для коригування внутрішньої вартості облігації з урахуванням кредитного ризику.

Перейдемо безпосередньо до визначення вартості облігацій з урахуванням ризику неплатежу.

Для купонних облігацій коригування внутрішньої вартості цінного папера можна провести на основі виразу:

$$V^* = \left(\frac{C}{r} + \left(N - \frac{C}{r}\right) \times \frac{1}{(1+r)^n}\right) \times e^{-\sum_{j=1}^{n} \frac{S_j}{k_j CF_j}} \quad (18)$$

або з урахуванням виразу (17):

$$V^* = \left(\frac{C}{r} + \left(N - \frac{C}{r}\right) \times \frac{1}{(1+r)^n}\right) \times e^{-\left(C \sum_{j=1}^{n} \frac{1}{k_j CF_j} + \frac{N}{k_n CF_n}\right)}. \quad (19)$$

За невисокої ставки дисконтування r можна використовувати рівняння:

$$V^* = \left[\frac{C}{r} + \left(N - \frac{C}{r}\right) \times e^{-rn}\right) \times e^{-\sum_{j=1}^{n} \frac{S_j}{k_j CF_j}} = \frac{C}{r} \times e^{-\sum_{j=1}^{n} \frac{S_j}{k_j CF_j}} +$$

$$+ \left[N - \frac{C}{r}\right] \times e^{-\left(rn + \sum_{j=1}^{n} \frac{S_j}{k_j CF_j}\right)}. \quad (20)$$

або з урахуванням виразу (17):

$$V^* = \left[\frac{C}{r} + \left(N - \frac{C}{r}\right) \times e^{-rn}\right] \times e^{-\left(C \sum_{j=1}^{n} \frac{1}{k_j CF_j} + \frac{N}{k_n CF_n}\right)} =$$

$$= \frac{C}{r} \times e^{-\left(C \sum_{j=1}^{n} \frac{1}{k_j CF_j} + \frac{N}{k_n CF_n}\right)} + \left(N - \frac{C}{r}\right) \times e^{-\left(rn + \left(C \times \sum_{j=1}^{n} \frac{1}{k_j CF_j} + \frac{N}{k_n CF_n}\right)\right)}. \quad (21)$$

Оцінку вартості дисконтних облігацій з урахуванням ступеня кредитного ризику можна проводити на основі виразу:

$$V^* = \frac{N}{(1+r)^n} \times e^{-\frac{N}{k_n CF_n}}, \quad (22)$$

або за невисокої ставки дисконтування [1]:

$$V = N \times e^{-rn} \times e^{-\frac{N}{K_n CF_n}} = N \times e^{-\left(rn + \frac{N}{K_n CF_n}\right)}. \quad (23)$$

Наведемо числовий приклад оцінки вартості купонної облігації з урахуванням кредитного ризику. Нехай випущено купонну облігацію номіналом $N = 1\ 100$ *грн.* строком на 6 місяців зі щомісячними купонними виплатами $C = 10$ *грн.* Річна ставка дисконтування дорівнює 12%, місячна ставка $r = 1\%$. За допомогою пакета STATiSTiCA на основі даних щодо ЧОД емітента за попередні роки отримано прогнозні обсяги ЧОД на кожен із 6 місяців здійснення виплат за облігацією:

Номер виплати	1	2	3	4	5	6
Обсяг ЧОД емітента (тис. грн.)	25.2	24.7	26.2	25.3	24.8	32.1

Проаналізувавши фінансово-господарську діяльність емітента, характер і обсяги платежів, які він здійснює із чистого операційного доходу, експерт встановив, що значення коефіцієнта k для визначення сподіваного обсягу коштів, який можна спрямувати на погашення виплат за облігацією, дорівнює 0.5 для всіх періодів здійснення виплат ($k_j = k = 0.5$).

Обчислимо вартість описаної облігації з урахуванням ризику неплатежу на основі (21):

$$V^* = \left[\frac{C}{r} + \left(N - \frac{C}{r}\right) \times e^{-rn}\right] \times e^{-z},$$

де $z = \left(C \times \sum_{j=1}^{n} \frac{1}{k_j CF_j} + \frac{N}{k_n CF_n}\right)$;

при рівних k=0,5:

$$z = \frac{1}{0.5}\left(C \times \sum_{j=1}^{n} \frac{1}{CF_j} + \frac{N}{CF_n}\right) + 2\left(C \times \sum_{j=1}^{n} \frac{1}{CF_j} + \frac{N}{CF_n}\right);$$

$$z = 2 \times \left(10\left[\frac{1}{25200} + \frac{1}{24700} + \frac{1}{26200} + \frac{1}{25300} + \frac{1}{24800} + \right.\right.$$

$$\left.\left. + \frac{1}{32100} + \right] + \frac{1100}{3210}\right) \approx 0.0732;$$

$$V^* = \left[\frac{10}{0.01} + \left(1100 - \frac{10}{0.01}\right) \times e^{-0.01 \times 6}\right] \times e^{-0.0732} =$$

$$= 1094.18 + 0.9294 \approx 1016.93 \text{ (грн.)}.$$

Вартість описаної облігації без урахування ступеня кредитного ризику дорівнює 1 094.18 грн. Оскільки ймовірність відсутності дефолту $P \approx 0.93$, вартість наведеної облігації з урахуванням ризику неплатежу становить 1 016.93 грн.

Різниця між розрахованими вартостями становить 77.25 грн. Ця сума є сподіваним обсягом збитків за облігацією і є оцінкою ступеня ризику в грошовому виразі.

Отже, отримані рівняння (10), (21)—(23) дають змогу скоригувати вартість облігації з урахуванням кредитного ризику з використанням експоненційного закону розподілу ймовірностей з допомогою співвідношення розміру виплат за облігацією та наявних у емітента коштів для погашення таких виплат.

ВИСНОВКИ

Запропонований імовірнісний підхід з використанням експоненційного закону розподілу дає змогу оцінити вартість дисконтних і купонних облігацій з урахуванням ступеня кредитного ризику. Розроблені моделі мають практичну цінність для експертів, що займаються оцінкою боргових цінних паперів і безпосередніх інвесторів.

Описаний підхід дає змогу визначити ймовірність дефолту за облігацією в момент емісії, а також у будь-який момент часу, що пов'язаний із виплатою купонів.

Побудовані ймовірнісні моделі надають важливу для інвестора інформацію стосовно надійності боргового цінного паперу, його прийнятної вартості та можливого моменту перепродажу, що є важливими показниками при прийнятті рішень стосовно доцільності інвестування у певну облігацію.

Розроблений підхід дає змогу подолати один із основних недоліків використання Пуасонівського потоку при оцінці вартості облігацій [1] — необхідність проведення надзвичайно глибокого ретроспективного аналізу, що неможливо за сучасних українських реалій. □

Література

1. Долінський Л., Галкін А. Оцінка вартості облігацій з урахуванням ризику неплатежу // Вісник НБУ. — 2007 р. — № 7. — С. 46—49.

2. Долінський Л.Б. Фінансові обчислення та аналіз цінних паперів: Навч. посіб. — К.: Майстер-клас, 2005. — 192 с.

3. Вадзинский Р.Н. Справочник по вероятностным распределениям. — СПб.: Наука, 2001. — 295 с.

4. Равікович Є.І., Присенко Г.В. Макроекономічне прогнозування: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2002. — 172 с.

Спеціально для "Вісника НБУ"

Основні макроекономічні показники розвитку України у червні 2001–2007 років

Відсотки

Показники	Червень 2001 р.	Червень 2002 р.	Червень 2003 р.	Червень 2004 р.	Червень 2005 р.	Червень 2006 р.	Червень 2007 р.
Реальний ВВП (*до відповідного місяця попереднього року*)	109.2	106.7	108.2	119.1	101.1	109.3	107.8
Реальний ВВП (*кумулятивно*)	108.2	105.3	110.3	112.8	104.2	105.5	107.9
Темпи (зростання/зниження) промислового виробництва (*до попереднього місяця*)	98.6	103.2	106.5	104.7	100.1	99.8	100.5
Темпи (зростання/зниження) промислового виробництва (*кумулятивно*)	118.8	105.9	112.6	116.7	105.0	103.8	111.8
Індекс споживчих цін (*до попереднього місяця*)	100.6	98.2	100.1	100.7	100.6	100.1	102.2
Індекс споживчих цін (*до грудня попереднього року*)	105.3	98.2	104.6	104.4	106.4	102.9	104.2
Індекс цін виробників (*до попереднього місяця*)	100.2	102.2	100.0	101.5	99.2	100.7	101.1
Індекс цін виробників (до грудня попереднього року)	101.3	104.4	103.9	114.3	108.3	105.0	111.0

Темпи (зростання/зниження) промислового виробництва та індекс цін виробників промислової продукції

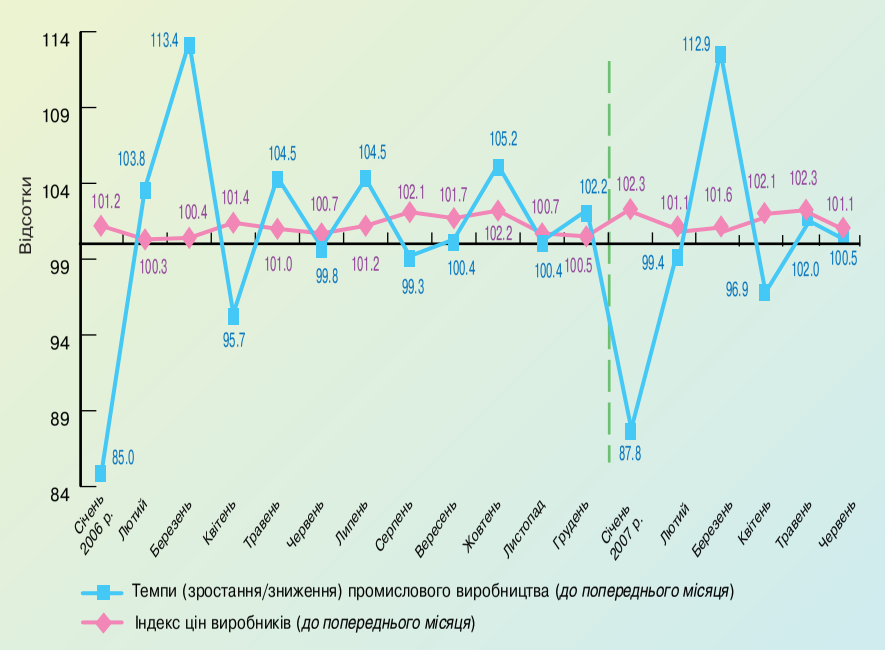

Реальний ВВП, індекс споживчих цін та цін виробників промислової продукції у січні – червні 2001–2007 рр.

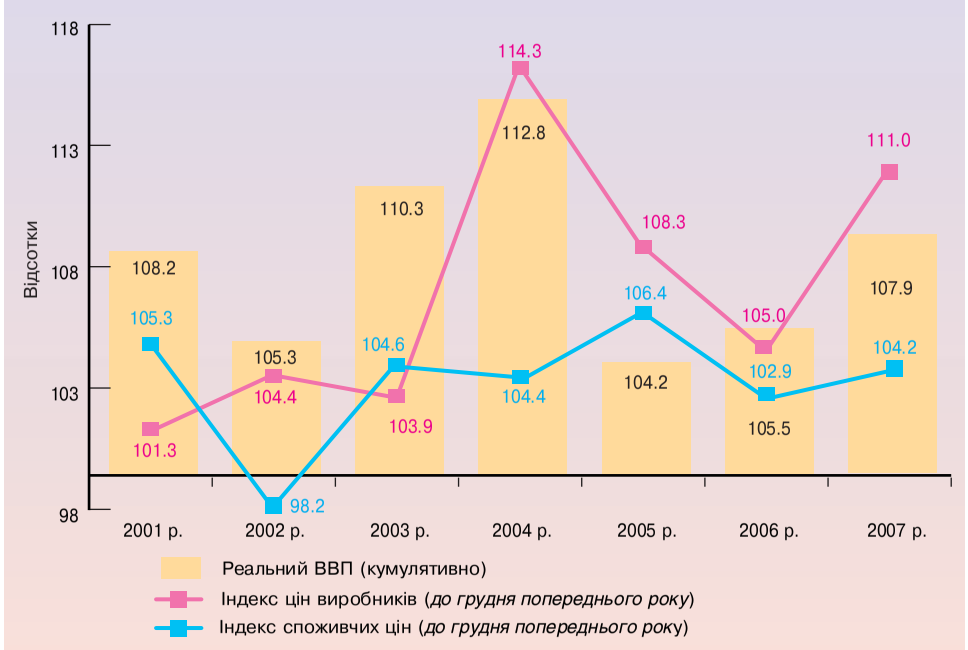

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту статистики та звітності Національного банку України.

Юрій Заруба

Заступник керівника прес-служби Національного банку України. Кандидат економічних наук

Інформаційна політика

Принципи і завдання інформаційної політики Національного банку України

Основною світовою тенденцією формування сучасного суспільства є перехід від сировинної й індустріальної економіки до так званої інформаційної, що базується на інтелектуальних ресурсах та інформаційних технологіях. Поряд із політичною, економічною, соціальною та іншими сферами суспільних відносин інформаційні процеси нині вважаються важливою сферою регулятивного впливу держави. У статті йдеться про основні принципи і завдання інформаційної політики Національного банку України.

Метою інформаційної політики держави є створення необхідних умов для забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною і повною інформацією шляхом широкого використання інформаційних технологій із дотриманням належної інформаційної безпеки. Серед основних перешкод на цьому шляху — високий рівень монополізації засобів масової інформації, політична заангажованість багатьох із них, слабка підконтрольність власне самому суспільству процесів формування його свідомості. Намагання маніпулювати суспільною свідомістю шляхом поширення недостовірної, неповної або упередженої інформації сьогодні розцінюється як загроза національним інтересам і національній безпеці України в інформаційній сфері[1].

ІНФОРМАЦІЙНІ РИЗИКИ: ПРИРОДА ТА СУТНІСТЬ

Інформаційний ринок можна розглядати як велику кількість збирачів і розповсюджувачів інформації. Кожний його учасник збирає і обробляє інформацію, проте повної картини немає ні в кого з них. Інформаційна асиметрія завжди була і буде типовим явищем на ринку. Вона спричиняє своєрідний *інформаційний ризик* — можливі економічні втрати внаслідок використання при прийнятті рішень неякісної інформації.

Якість інформації характеризується такими показниками:

- ✓ достовірність;
- ✓ актуальність;
- ✓ повнота;
- ✓ своєчасність отримання;
- ✓ форма надання.

Інформаційну природу має переважна частина основних банківських ризиків (інвестиційний, валютний, кредитний тощо). Такі ризики визначаються якістю информації, якою володіє менеджер на момент прийняття рішення.

Сьогодні негативна дія інформаційних ризиків зумовлюється:

- ♦ "зашумленістю" офіційної інформації під час її проходження від офіційного органу до кінцевого споживача;
- ♦ однобічною або контекстною інтерпретацією подій у банківській системі, а іноді й викривленням певних регулятивних дій державних органів;
- ♦ непоодинокими фактами поширення невиваженої інформації про стан економічних процесів, діяльність підприємницьких структур тощо.

Наслідками інформаційних ризиків у діяльності банківської системи можуть бути:

- ♦ неможливість об'єктивно оцінити перспективи вкладень чи інвестицій, ухвалити економічні рішення;
- ♦ надмірна обережність учасників ринку, зниження дієвості конкурентного механізму;
- ♦ надання пріоритету при прийнятті рішень власним очікуванням перед офіційною інформацією, наявність "стадної" поведінки.

Незважаючи на суттєве збільшення значень кількісних параметрів фінансової діяльності, пріоритети розвитку національної банківської системи найближчим часом перемістяться із площини інтенсивного зростання у сферу зваженого розвитку, оскільки ємність національного ринку не безмежна. На цій стадії (зважаючи на зростання ресурсів банків переважно за рахунок коштів фізичних осіб в іноземній валюті) контроль інформаційних ризиків стає особливо важливим, оскільки такі ресурси є інколи дуже мобільними.

Національна банківська практика свідчить про можливість двох основних сценаріїв несприятливого розвитку подій, викликаного дією інформаційних ризиків:

- ♦ термінова масова конвертація підприємствами та домогосподарствами гривневих заощаджень у валютні або ж у зворотному напрямку, залежно від очікувань щодо курсу гривні;
- ♦ дострокове масове вилучення банківських вкладів.

Реальну дію інформаційних ризиків у нашій країні періодично засвідчує такий економічний парадокс: попит на долар США на готівковому ринку в Україні часто зростає водночас із підвищенням його ціни, хоча згідно з об'єктивними економічними законами за

[1] Стаття 7 Закону України "Про основи національної безпеки України". — Відомості Верховної Ради.— 2003. — № 39.

таких умов він мав би знижуватися. Проблема необґрунтованих очікувань часто пов'язана з людським фактором. На практиці це проявляється у реакції ринків на невиважені заяви посадових осіб, посилання ЗМІ на думки "експертів", "сенсаційну" інформацію анонімного джерела тощо. Зважаючи на вплив, який ЗМІ мають у сучасному українському суспільстві, питання про їх відповідальність стоїть дуже гостро. Насправді вони — такі ж ключові учасники суспільних процесів, як і державні інститути.

ПРИНЦИПИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ

Інформаційна політика центрального банку базується на таких основних принципах: *адекватності, регулярності, оперативності, достовірності, повноти, збалансованості та нейтральності.*

Принцип адекватності означає, що інформаційна політика центрального банку відповідає національним інтересам держави, суспільства і громадянина зокрема.

Принцип регулярності засвідчує, що центральний банк, використовуючи наявні засоби інформування, постійно надає зацікавленим цільовим аудиторіям інформацію стосовно його діяльності.

Принцип оперативності передбачає, що центральний банк інформує зацікавлені цільові аудиторії про найістотніші події і факти, які зачіпають їх інтереси, в найкоротші терміни.

Принцип достовірності полягає в тому, що центральний банк дає інформацію, яка відповідає дійсності, а також стежить за тим, щоб поширювана інформація не була спотворена.

Згідно з принципом повноти центральний банк надає про себе інформацію, достатню для формування якнайповнішого уявлення про його роботу.

Принцип збалансованості передбачає, що центральний банк виходить із розумного балансу відкритості та прозорості, з одного боку, і конфіденційності, з іншого.

Принцип нейтральності означає, що центральний банк виключає пріоритетне задоволення інтересів одних цільових аудиторій за рахунок інших.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ

Сутність інформаційної політики НБУ полягає у підтримці сприятливого для розвитку банківської системи інформаційного середовища, усуненні чи мінімізації інформаційних ризиків. Як свідчить світовий досвід, при вирішенні проблем цих ризиків набагато ефективнішим є попереджуючий інформаційний менеджмент. Він передбачає активну роботу центрального банку в інформаційній сфері з метою профілактики можливих ускладнень.

Підтримка взаєморозуміння між суб'єктами економічних відносин для забезпечення стабільного розвитку грошово-кредитного і валютного ринку, банківської та платіжної систем, інших сфер, регулювання яких віднесено до компетенції центрального банку, є основною метою інформаційної політики НБУ[2]. Актуальність підтримки взаєморозуміння очевидна, адже суб'єкти економічних відносин мають не однакові цілі. Так, загострення кризових явищ часто потребує непопулярних дій регулюючих органів, приватні інтереси підприємців можуть не збігатися зі стратегічними державними інтересами у сфері грошово-кредитного регулювання тощо.

Цільовими аудиторіями інформаційної політики НБУ є:

1) органи державної влади;
2) банківське співтовариство, професійні інвестори тощо;
3) ЗМІ;
4) населення.

Особливе місце в інформаційній політиці НБУ посідають заходи, орієнтовані на інформування населення, яке характеризується значним розшаруванням за господарськими інтересами, рівнем обізнаності з економічними цілями держави, освіченістю тощо. Саме з боку громадян часто спостерігається різке ситуативне зростання попиту на специфічну інформацію. Таким чином, об'єктивна для ринку інформаційна асиметрія посилюється груповою. З огляду на це зазначимо, що набагато більший інформаційний резонанс у ЗМІ (як за інтенсивністю, так і за часом) набувають саме економічні події, які зачіпають інтереси широких верств населення.

Загалом основні завдання інформаційної політики Національного банку України визначаються необхідністю підвищення ефективності грошово-кредитного і банківського регулювання (див. таблицю). Крім того, ця політика інтегрована у вирішення таких пріоритетів державного розвитку, як підвищення привабливості використання національної валюти у господарських операціях, забезпечення позитивного міжнародного іміджу нашої країни. □

Основні завдання інформаційної політики Національного банку України

Основні завдання	Механізми реалізації	Результат
Підвищення транспарентності національної банківської системи	Інформаційне супроводження найбільш значущих змін у грошово-кредитному та банківському регулюванні	Посилення інформованості суспільства щодо поточного розвитку та перспектив процесів у грошово-кредитній і банківській сфері. Послаблення впливу суспільно-політичних змін на діяльність банків
Формування позитивного іміджу НБУ як активного та дієвого суб'єкта фінансово-економічної політики держави	Інформування суспільства та міжнародної спільноти щодо: • прав і обов'язків, досягнень НБУ у сфері регулювання економічних процесів; • відповідальності НБУ за інфляцію та інші економічні феномени, що визначають стабільність національної валюти і банківської системи.	Забезпечення позитивного ставлення суспільства та міжнародної спільноти до діяльності банківської системи України.
	Залучення різних соціальних груп до участі в процесі обговорення і ухвалення рішень, пов'язаних із задоволенням їх інтересів	Налагодження ефективного зворотного зв'язку із цільовими групами
Сприяння підвищенню ефективності ринкового механізму у банківській системі, зниження інформаційної асиметрії на банківському ринку	Проведення інформаційної роботи щодо сутності та особливостей банківських процесів. Оперативне реагування на випадки поширення некоректної інформації про діяльність банківської системи.	Зважене сприйняття банківської інформації клієнтами банків, послаблення їх залежності від агресивної банківської реклами.
	Підтримка іміджу банківської системи як інвестиційно привабливої сфери бізнесу	Посилення довіри з боку інвесторів

[2] Окремі терміни, що використовуються у цій статті, мають такі значення:
взаєморозуміння — взаємне раціональне сприйняття дій суб'єктів економічних відносин на основі достовірної інформації про ті чи інші процеси;
суб'єкти економічних відносин — суспільні інституції, соціальні групи, діяльність яких так чи інакше враховується центральним банком при прийнятті рішень.

Світовий досвід/

Фінансова стабільність — важлива, актуальна, багатогранна

Наприкінці червня 2007 року в Навчальному центрі Національного банку України експерти Центру досліджень центральних банків Банку Англії провели міжнародний семінар "Фінансова стабільність". У ньому взяли участь представники центральних банків країн з різним рівнем розвитку системи забезпечення фінансової стабільності.

Концепція фінансової стабільності виникла порівняно недавно — після того, як у 1990-х роках світом прокотилася низка системних фінансових криз. В умовах бурхливого розвитку процесів економічної глобалізації, лібералізації руху капіталу, відкриття національних ринків фінансових послуг для іноземного капіталу накопичувалися фінансові дисбаланси, які час від часу розряджалися потужними фінансовими кризами. Деякі з них загрожували не лише економіці окремих країн чи регіонів, а й світовій економіці загалом. Очевидною стала проблема забезпечення фінансової стабільності економічної системи в цілому. Зацікавленість у дослідженні фінансової стабільності пояснюється передусім її великим практичним значенням, тяжкими фінансовими і матеріальними збитками у разі настання системної фінансової кризи, а також великою ймовірністю швидкого розвитку системних криз в умовах економічної інтеграції. Проблеми забезпечення фінансової стабільності почали широко обговорювати економісти центральних банків розвинутих країн; меншою мірою ними опікувалися в країнах перехідної економіки.

Такий стан речей, очевидно, і зумовив склад учасників міжнародного семінару з фінансової стабільності, що пройшов у Навчальному центрі НБУ: заняття проводили фахівці Банку **Англії**, серед слухачів — представники центральних банків країн колишнього соціалістичного табору: **Білорусі, Болгарії, Вірменії, Грузії, Казахстану, Киргизстану, Молдови, Румунії, Таджикистану, України**.

Коло питань, які мали стати предметом дискусії, стисло окреслив у вступному слові директор департаменту економічного аналізу і прогнозування Національного банку України ***Олександр Петрик***. Він наголосив на важливості розглядуваної тематики: "Сьогодні центральний банк може вважатися справді сучасним, якщо він виконує дві основні функції — підтримує цінову і фінансову стабільність". Причому функція підтримки фінансової стабільності стосується не окремих банків чи фінансових груп, а економіки в цілому. Цим вона відрізняється від банківського нагляду і регулювання. Олександр Петрик визначив кілька аспектів стосовно фінансової стабільності.

По-перше, це *оцінка ризиків* — моніторинг фінансової системи всередині країни і за рубежем, аналіз балансів, вразливості до різного роду ризиків, не лише у відносинах банків із банками, а з усіма макроекономічними агентами — з метою визначення їх величини на агрегованому рівні. Затим — *обмеження ризиків, їх попередження*. В основному це стосується оцінки балансового стану всіх агентів економіки, законодавчого регулювання, яке б чітко обмежувало можливі ризикові операції. Важливі напрями — *розвиток платіжної системи* як комплексу безризикових фінансових розрахунків у економіці в цілому та *управління в кризових ситуаціях*.

Олександр Петрик торкнувся ще низки питань: оцінки стану позичальників, фінансової звітності, співвідношення цінової та фінансової стабільності. Цінова стабільність зазвичай вимірюється індексом споживчих цін, тоді як для кількісного вимірювання фінансової стабільності кожна держава використовує власний набір показників. За певних обставин у ході реалізації монетарної політики може виникнути проблема вибору (як це було в Україні під час останньої президентської виборчої кампанії, коли необхідно було вживати заходів щодо обмеження інфляційних очікувань і зростання інфляції й одночасно підтримувати ліквідність банківської системи): забезпечувати цінову чи фінансову стабільність.

Під час відкриття семінару (зліва направо: директор департаменту НБУ Олександр Петрик, радники Центру досліджень центральних банків Банку Англії Селін Гондат-Ларралде та Джеймс Кейвін).

Лектори — радники Центру досліджень центральних банків Банку Англії — американець ***Кейвін Джеймс*** і француженка ***Селін Гондат-Ларралде*** виступили з доповідями, в яких усебічно розглянули поняття "фінансова стабільність", зв'язок між фінансовою стабільністю і ефективністю ринків, підходи при моделюванні системних ризиків, методи управління фінансовими кризами, нові ідеї у банківському регулюванні, особливості складення звітів про фінансову стабільність тощо. На практичних заняттях розглядали поточні загрози та випробування для фінансової стабільності, знайомилися з оцінками системного ризику з використанням різних моделей.

Аналіз фінансової стабільності, на відміну від аналізу грошово-кредитної та макроекономічної стабільності, все ще перебуває на початковій стадії розробки. Тому метою семінару було ознайомлення з різним підходами, напрацьованими світовою економічною думкою. З цієї причини, зауважили фахівці Банку Англії, не може бути загальних рекомендацій на всі випадки життя. Про фінансову стабільність дуже важко говорити абстрактно — краще навчатися на прикладах різних ринків. Тому лектори заохочували слухачів ділитися власним досвідом щодо того, як їх центральні банки справляються з проблемами у сфері фінансової стабільності.

В економічній науці не дійшли консенсусу щодо однозначної дефініції фінансової стабільності. Серед її варіантів лектори зупинилися на розгорнутому визначенні радника фінан-

сового департаменту МВФ Г.Д.Шіназі, який детально досліджував це питання: "Фінансова стабільність — це стан, в якому фінансова система здатна задовільно виконувати три ключові функції одночасно:

1) фінансова система ефективно і безперервно сприяє міжчасовому руху ресурсів від зберігачів до інвесторів і розподілу економічних ресурсів загалом;

2) майбутні фінансові ризики визначаються та оцінюються з прийнятною точністю за відносно успішного управління ризиками;

3) фінансова система здатна спокійно адсорбувати несподівані події і шоки фінансової системи та реальної економіки".

Неофіційне визначення фінансової стабільності Банком Англії лаконічніше: "Фінансово стабільна система — це така система, в якій породжувані в ній шоки чи шоки, що передаються через неї, суттєво не впливають на оптимальні збереження та інвестиційні плани суб'єктів економіки".

Аналізуючи фінансову стабільність, у світовій науці використовують насамперед такі компоненти:

— систему національних рахунків як основу для секторальної характеристики економіки;

— методичні підходи до аналізу монетарної політики — моделі трансмісійного механізму та інші макроекономічні моделі;

— загальні бази статистичної інформації (МВФ, Світового банку тощо);

— міжнародні принципи пруденційного нагляду за діяльністю фінансових посередників і фінансових ринків, міжнародні стандарти (Базель-2 тощо).

Фінансова стабільність визначається фінансовим станом усіх секторів національної економіки. Зміна стану будь-якого із її секторів, наприклад, під впливом екзогенних шоків, впливає на фінансову стабільність економіки в цілому. З огляду на взаємозв'язок фінансового сектору з фінансами реальної економіки, фінансів національної економіки з фінансами економік інших країн, застосування регулюючих заходів виключно до фінансового сектору не може гарантувати фінансової стабільності в економіці — потрібен комплексний підхід і відповідні заходи економічної політики. Саме тому проблеми фінансової стабільності розв'язує не лише центральний банк країни — обов'язки щодо її забезпечення поділяються з іншими державними структурами.

Фінансова стабільність — складна економічна категорія, тому її важко реалізувати напряму. Не можна стверджувати, зауважив Джеймс Кейвін, що існують певні інструменти, за умови застосування яких фінансовий ринок працюватиме добре і стабільно. Ринок добре працює тоді, коли учасники ринку мають стимули зберігати його стабільність. Такі стимули потрібно створювати. Фінансовий сектор працює ефективно, коли він допомагає реальному сектору економіки, коли його ефективність перетікає в ефективність реальної економіки.

Лектори висвітлили діяльність фінансових ринків, розповіли про кризу ліквідності, зупинилися на різниці між фінансовими й іншими основними ринками. На фінансовому ринку працюють з інформацією щодо вартості активів. Це набагато складніше, ніж оперувати, скажімо, з кривими попит-пропозиція.

Обговорюючи банківські проблеми, зауважили, що ці проблеми виглядають по-різному з точки зору регулятора і точки зору самих банків: для того, щоб банки працювали на благо фінансової системи, і працювали ефективно, слід вживати відповідних заходів. Аби ринок діяв ефективно, необхідно розібратися з цілями, які ставлять перед собою регулятори, і з цілями банків. Регулятори ринку мають гарантувати ефективну роботу ринків, розуміти, чим вони відрізняються, знати специфіку фінансових ринків, добре уявляти, як регулюючі заходи впливатимуть на їх функціонування.

Ключовий аспект, що забезпечує роботу ринків, — інформація. Публікація центральним банком звітів про фінансову стабільність має на меті виявити тенденції розвитку національної та міжнародної фінансових систем і чинників їх розвитку, інформувати учасників фінансових відносин про наявні ризики та заплановані державними органами і центральним банком заходи щодо підтримки фінансової стабільності.

На семінарі говорили про моделювання системних ризиків на мікро- і макрорівнях. Моделювання роботи фінансових ринків — дуже складна задача. Треба бути готовими до того, переконував Кейвін Джеймс, що результати моделювання виявляться далекими від реальної ситуації. Тому моделі необхідно максимально спрощувати, слід не надто концентруватися на моделюванні, а намагатися збагнути, як працюють ринки, та прагнути усунути перешкоди на шляху їх нормального функціонування.

Селін Гондат-Ларралде навела приклад неправильного підходу до вирішення проблем фінансової стабільності. Делегація одного із центральних банків ретельно вивчила досвід Банку Англії щодо підтримки фінансової стабільності. Через кілька років делегація знову прибула до Англії, щоб з гордістю заявити: ми зробили все, як у вас! Проте за час, що минув, у Банку Англії було проведено радикальну реструктуризацію і зовсім по-іншому сформовано підрозділи, які працюють над забезпеченням фінансової стабільності. Селін застерегла від сліпого копіювання.

На семінарі зі своїми презентаціями у царині досліджень фінансової стабільності виступили також представники центральних банків Вірменії, Білорусі, України, інших країн.

У презентації НБУ йшлося про структуру економіки країни; динаміку ВВП, інфляції; аналізували платіжний баланс країни, бюджет і міжнародні резерви. Серед особливостей фінансових ринків зауважили стрімке зростання цін на нерухомість; відзначили позитивні тенденції, що з'явилися останнім часом на фондовому ринку; навели структуру банківських кредитів за позичальниками та строками кредитування. Головні результати аналізу:

— попри нестабільні макроекономічні умови, українська економіка зростає швидкими темпами;

— фондовий ринок, хоч і слабко розвинутий, демонструє позитивні тенденції;

— пруденційний нагляд — поліпшується, стабільність банківської системи — висока;

— ризики, пов'язані з політикою обмінного курсу, — помірні; НБУ рухається на шляху до переходу до режиму таргетування інфляції;

— вітчизняна банківська система залишається основною сферою інтересів іноземних інвесторів.

Важливий висновок, якого дійшли учасники семінару, — не можна запозичити успішну систему, що забезпечує фінансову стабільність. Її слід створювати, виходячи з потреб власної економіки, вибудовувати відомі методології так, щоб вони якнайкраще узгоджувалися з нагальними економічними завданнями. На семінарі не пропонували готових рецептів — висловлені пропозиції були, за словами Кейвіна Джеймса, спонуканнями, що надихають, стимулюють економічну думку стосовно конкретної ситуації в кожній окремій країні. □

Олег Бакун,
"Вісник НБУ".

Руслан Набок

Заступник начальника відділу досліджень фінансово-банківської системи Центру наукових досліджень Національного банку України

Дослідження

Аспекти, що можуть призвести до виникнення проблемного банку

Статтю присвячено важливим для банківської системи України питанням вчасного виявлення та подолання проблем, які можуть виникати у кредитних установах. Проаналізовано досвід і рекомендації Базельського комітету щодо вирішення цих проблем. Особливу увагу автор приділив такому явищу, як "дуті" активи та підходам до управління ліквідністю банку.

В останній чверті XX століття у світі суттєво змінилися умови банківської діяльності: посилилася конкуренція між кредитними установами, знизилася рентабельність традиційних банківських операцій, збільшилася у структурі послуг банків частка небанківських продуктів, погіршилася якість активів і різко зросли ризики. Це негативно вплинуло на спроможність кредитних інститутів протистояти фінансовим труднощам і призвело до підриву стабільності й консолідації світової банківської системи. В 1980—1990-х роках почастішали випадки банкрутства банків у Великобританії, Італії, США, Японії. Посилення інтеграції фінансових ринків викликало потребу в уніфікації вимог до діяльності банків різних країн, стандартизації підходів до оцінки капіталу, активів, ліквідності і ризиків. Базельський комітет розцінює необхідність посилення фінансової стабільності в банківській сфері як зростаючу проблему міжнародного значення. Втіленням міжнародних вимог до діяльності кредитних установ є Базель II, основна мета якого — сприяння адекватній капіталізації банків, удосконалення систем управління ризиками і, як наслідок, посилення стабільності банківської системи в цілому, а отже, зменшення ймовірності виникнення проблемних (нестабільних) банків.

Зважаючи, що банкрутство банківської установи, особливо якщо вона є системною, може викликати ланцюгову реакцію в усій банківській системі держави, — своєчасне виявлення ризикового банку є важливим завданням національного банку кожної країни.

Національний банк України має бути готовим до роботи з нестабільними банками і спроможним своєчасно виявити проблемний банк.

Нестабільним (проблемним) є такий банк, у якого ліквідність або платоспроможність послаблені чи можуть погіршитися, якщо не відбудеться значного збільшення його фінансових ресурсів, зменшення ризику стратегічного напряму діяльності, поліпшення управління ризиками та/або якості управління [14]. У таких випадках, враховуючи потребу зберегти довіру до фінансової системи, керівник регулятора (Національного банку України) повинен прагнути зберегти вартість активів банку за мінімального порушення його операцій та мінімізації витрат на врегулювання ситуації. Припинення діяльності банку як юридичної особи допускається лише тоді, коли було вжито всіх необхідних заходів, але вони не дали позитивного ефекту.

Ефективне здійснення нагляду залежить від застосування належних нормативних, бухгалтерських та юридичних засад, сформульованих у Базельських основних принципах ефективного банківського нагляду. Слід чітко визначати симптоми та причини банківських проблем.

На схемі 1 окреслено основні симптоми, притаманні банкам з ознаками нестабільності, якими є: низька якість активів, відсутність прибутковості, втрати капіталу, погіршення репутації, проблеми з ліквідністю. Можна поділити ці симптоми на кількісні (показники капіталу, структура активів), якісні (негативна репутація) та похідні (рентабельність і ліквідність).

Банківські труднощі, як правило, є

Схема 1. **Основні симптоми банківських проблем**

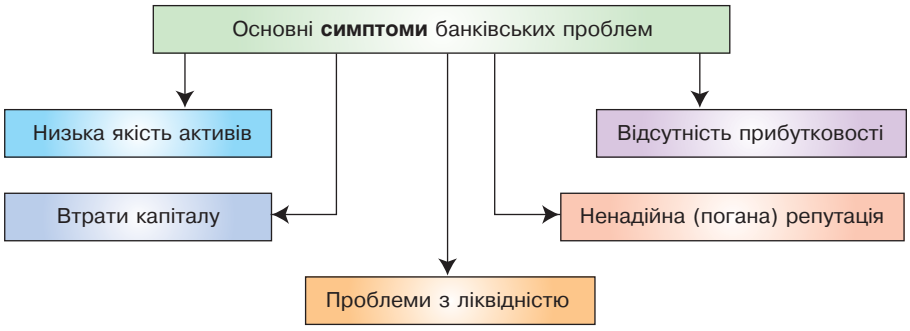

Схема 2. **Основні причини виникнення банківських проблем**

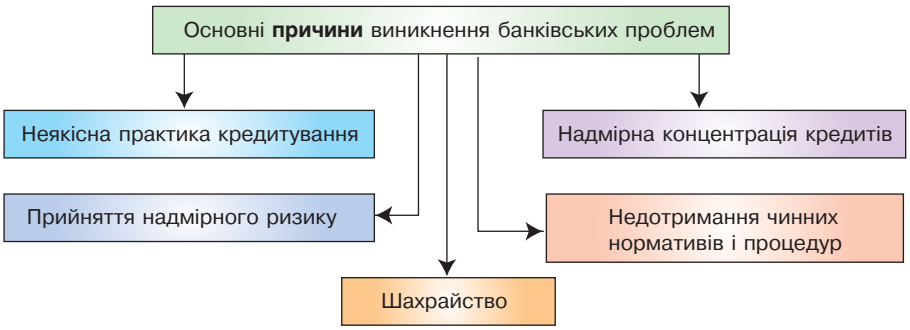

результатом комбінації низки чинників, однак здебільшого вони є наслідком кредитних проблем, оскільки кредитування було й залишається основною сферою банківської діяльності. Найчастіше втрати за кредитами випливають із недоліків систем контролю та управління кредитними ризиками, що й спричиняється до виникнення проблем у діяльності банків (див. схему 2).

На нашу думку, надмірне роздування власних активів, капіталу, а також неуважне ставлення до управління ліквідністю спричиняють виникнення проблемного банку.

Аналіз фінансового стану банку здійснюють за низкою показників, найважливішими з яких є достатність капіталу, якість активів, ліквідність балансу, ефективність діяльності та рівня управління [7]. Ці параметри використовуються як у нашій країні, так і в міжнародній практиці, зокрема у системі CAMEL. До речі, Національний банк України оцінює фінансовий стан і стабільність банківської установи за рейтинговою системою CAMELS, яка (порівняно з CAMEL) враховує також показник чутливості до ринкового ризику (S) [3].

Проблемою для Національного банку і вітчизняних банкірів загалом є прозорість і реалістичність оцінки активів та капіталу. Особливо важливо правильно оцінити регулятивний капітал банку. Для цього треба вилучити з активів і капіталу штучно створену їх частину: так звані "дуті" активи — (bubble assets). Щоб виявити їх, відповідальні банківські працівники повинні досліджувати ситуацію з недохідними активами конкретного банку або всієї банківської системи (залежно від масштабу зацікавленості).

Відповідно до статті 30 Закону України "Про банки і банківську діяльність" [1] капітал банку поділяється на основний і додатковий. Основний становлять сплачений і зареєстрований статутний капітал; розкриті резерви, створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку; надбавки до курсу акцій і додаткові внески акціонерів у капітал; загальний фонд покриття ризиків, що створюється під невизначений ризик у разі проведення банківських операцій, за винятком збитків за поточний рік і нематеріальних активів.

У разі затвердження Національним банком України в додатковий капітал можуть враховуватись нерозкриті резерви, резерви переоцінки (основних засобів та цінних паперів), гібридні капітальні інструменти і субординований борг. Причому сума коштів, яку включають у додатковий капітал, не може перевищувати 50% від розміру основного капіталу зі щорічним зменшенням на 20% від його первинної вартості протягом п'яти останніх років дії угоди.

На капітал другого рівня накладаються такі обмеження [2]:

- при розрахунку загальної суми регулятивного капіталу загальний розмір додаткового капіталу не може становити більш як 100% основного капіталу;
- розмір субординованого капіталу не може перевищувати 50% розміру основного.

Оскільки у додатковий капітал включається сума переоцінки основних засобів [2], розмір "дутих" активів тісно пов'язаний з оцінкою основних засобів. Ця сума має бути реальною, бо її завищення призводить до виникнення "дутих" активів, а заниження не дає змоги вчасно провести оновлення основних засобів, що теж впливає на розмір капіталу банку.

Отже, недіючі основні фонди іноді подаються як діючі. Це робиться з метою зведення до мінімуму амортизаційних відрахувань (наприклад, під час криз на ринку нерухомості).

Завищення оцінки основних засобів можливе, по-перше, через здійснення проводок витрат, які треба розглядати як витрати за рахунками основних засобів (обслуговування, деякі види ремонту тощо); по-друге — через застосування неправильної класифікації основних засобів; по-третє — шляхом використання надміру тривалого періоду амортизації (наприклад, устаткування для обробки даних); по-четверте — в разі купівлі основного засобу за ціною, котра перевищує ринкову.

Неправильне застосування правил бухгалтерського обліку щодо нематеріальних активів може призвести до того, що на балансі банку з'являться активи, які не мають реальної цінності (тобто не існують), а тому збільшиться обсяг саме "дутих", недохідних активів. Отже, слід звернути увагу на нематеріальні активи, вартість яких може істотно завищуватися, що знову ж таки вплине на розмір амортизаційних відрахувань. Оскільки амортизація нараховується на актив, якого реально не існує, невиправдано збільшаться витрати банку.

Ділові зв'язки, престиж і клієнтура (що є елементом гудвілу) в разі неплатоспроможності банку мають нульову вартість. Тому на цей актив не можна розраховувати як на джерело коштів для відшкодування вкладникам.

Щодо збалансованості дохідних і недохідних активів автором розроблено комплексну модель аналізу банку через недохідні активи, яка дає змогу своєчасно виявити незбалансованість банківських активів і зобов'язань, що, як правило, веде до погіршення стабільності банківської установи [13].

Базельський комітет у рекомендаціях із питань роботи з проблемними банками зазначає, що однією з передумов їх виникнення є проблема з ліквідністю [14, с. 29]. Ліквідність може викликати занепокоєння, коли запаси готівки та ринкових активів банку дають малу маржу для перебування понад рівнем, необхідним для діяльності, а отже, — малий простір для маневру в стресові часи.

Брак ліквідності може стати проблемою вже тоді, коли банк розширює свій портфель кредитів швидше, ніж здатен забезпечити адекватне, надійне фінансування. Втім, проблеми з ліквідністю часто є симптомом інших негараздів. Недовіра до банку стає помітною, наприклад, коли клієнти забирають свої депозити, а інші банки перекривають міжбанківські лінії. Проблемні банки зазвичай стають неплатоспроможними задовго до того, як стануть неліквідними.

Керівники наглядових банківських структур мають різні вимоги щодо мінімальних рівнів ліквідності. Якщо вона падає нижче за встановлений мінімум, це зазвичай зумовлює низку дій керівника наглядової банківської інстанції, скажімо, вимогу від банку пояснення, як швидко планується

відновити ліквідність на прийнятному рівні.

Якщо банк не в змозі відновити свою позицію ліквідності або зростає її нестабільність і критичне значення, вживають негайних дій. Керівник наглядової інстанції повинен висунути банку вимогу щодо підготовки докладного прогнозу готівкових потоків, наприклад, для наступних п'яти робочих днів. П'ятиденний період дасть змогу банку принаймні завершити поточний робочий тиждень, а керівник наглядової банківської інстанції може за цей час вирішити, чи треба банкові знову відкриватися на наступному тижні. На основі цих прогнозів, аби з'ясувати, як довго триватиме ліквідність банку, слід здійснювати стрес-тести у разі погіршення ситуації (тобто якщо втрати ліквідності не припиняються або не прискорюються). Також у прогнозі готівкових потоків банку необхідно враховувати передчасне вилучення та компенсування розміщених банком коштів щодо зобов'язань.

Передбачено низку дій, до яких банк може вдатися задля поліпшення позиції. По-перше, стосовно вилучення вкладниками коштів він може зробити публічну заяву, щоб запевнити громадськість у стабільності установи, а також звернутися безпосередньо до великих клієнтів. По-друге, для забезпечення своїх запасів ліквідності банк може спробувати забезпечити кредитні лінії у дружніх банках або продати власні активи. Він може також зажадати підтримки ліквідності від акціонерів.

Також можна використати механізм підтримки ліквідності банку за допомогою дисконтного вікна центрального банку країни. Така процедура здійснюється оперативніше, ніж вихід на міжбанківський ринок. Залежно від конкретного випадку центральний банк може розглянути питання щодо дискреційного надання надзвичайної ліквідної допомоги неліквідним банкам, які вважаються платоспроможними. Розглядають можливості надзвичайної ліквідної допомоги, як правило, за умови, що вичерпано механізми міжбанківського ринку (приватного сектору). Це дасть змогу уникнути морального ризику та звести до мінімуму ризик можливої втрати державних коштів. Для зменшення ризику втрат слід вимагати забезпечення. Залежно від обставин центральний банк може відновити довіру шляхом поширення заяви з роз'ясненням позиції та запевненням, що він завжди готовий надавати підтримку ліквідності за подібних умов будь-якому неліквідному, але платоспроможному банку.

Науковці та практики світу постійно вивчають проблеми ліквідності. Метою аналізу, на нашу думку, має бути пошук найприйнятнішого рівня ліквідності банку (маємо на увазі водночас і максимізацію прибутку). Нагадаємо, що ліквідність банку — це його спроможність своєчасно, тобто без затримки своїх контрагентів, здійснювати платежі.

До речі, зазначимо, що найефективнішим індикатором, який віддзеркалює ситуацію з ліквідністю банку, є норматив миттєвої ліквідності, оскільки інші нормативи свідчать, швидше, про неефективність управління активами банку. Маємо на увазі той факт, що ліквідні кошти повинні розраховуватися у короткостроковому періоді, в якому вони є дійсно ліквідними. Якщо ж ліквідні кошти у довгостроковій перспективі мають тенденцію до зростання (тобто невиправданого перевищення понад нормативне значення, встановлене Національним банком України), тоді надлишок ліквідних коштів переходить у недохідні активи. Отже, з точки зору управління ліквідністю для банку є важливим саме здійснення строкових операцій, які мають певний ступінь невизначеності. Строкові операції поділяються на детерміновані, випадкові та управлінські (власні) [5].

Детерміновані операції — це операції, цілковито регламентовані умовами вже укладених договорів, наприклад, погашення кредитів, депозитів, цінних паперів тощо. Як наслідок, виникає детермінований (визначений) платіжний календар.

Випадкові операції — це поточні операції, які виникають в результаті укладення нових договорів (наприклад, сьогодні на сьогодні) для задоволення потреб клієнтів, іншими словами — в результаті виконання банком функції посередника між економічними суб'єктами. Обсяги та строки таких операцій є випадковими, оскільки банк часто не знає, які за новими угодами будуть обсяги та строки погашення. Випадкові операції змінюють, збурюють детермінований платіжний календар, вносячи в нього невизначеність.

Управлінські (власні) операції — це операції, які цілковито визначені прийнятими управлінськими рішеннями. Використовуються з метою підтримки миттєвої (поточної) і майбутньої (строкової) ліквідності, а також для забезпечення найпродуктивнішого використання тимчасово не задіяних в операціях клієнтів грошових коштів.

Вітчизняні банки протягом трьох останніх років в основному нарощували свої ліквідні ресурси. Звичайно, цей процес не відбувався рівно та позитивно — спостерігалися циклічні коливання, які свідчили про достатній (або навіть із запасом) рівень ліквідних коштів банків у середньому за групами. Слід зазначити, що українські банки мають значну суму грошових коштів, коштів на коррахунку в Національному банку України та в інших банках (див. графік 1).

Однак, як свідчить аналіз нормативу миттєвої ліквідності (нормативне значення повинно бути не меншим 20%), вітчизняні банки мають достатній запас ліквідних коштів (див. графік 2).

Отже, можна зробити висновок про занадто високі показники рівня вказаних статей у банках України, що, безумовно, збільшує їх ліквідність, але зменшує резерви стосовно підвищення прибутковості банківської установи в цілому. Причиною такого перевищення в запасах ліквідних коштів може бути, зокрема, те, що банки стоять на межі виконання нормативів ліквідності або не вбачають альтернатив вкладенню вільних коштів. Також однією з причин цього може бути домінуюча у країні система розрахунків (зокрема, готівкова). Таким чином, українські банки повинні ефективніше розпоряджатися наявни-

Графік 1. **Динаміка ліквідних коштів банків України, Чехії та Польщі, % від загальних активів**

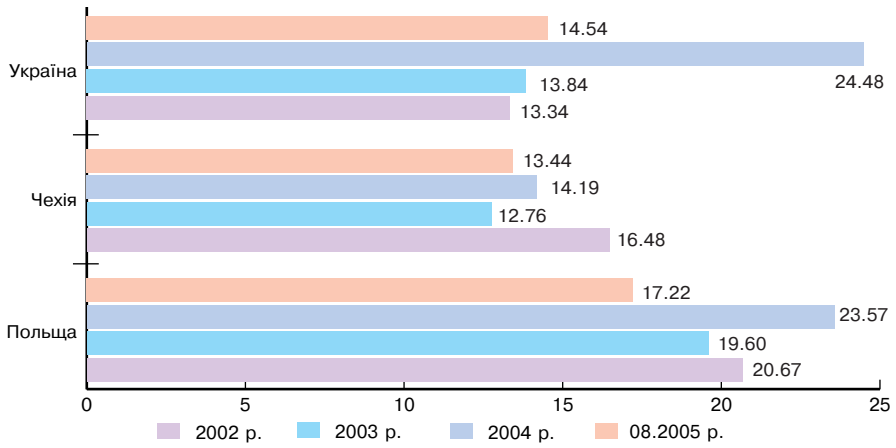

Джерела: Національний банк Польщі, Національний банк Чехії, Національний банк України.

Графік 2. **Динаміка нормативу миттєвої ліквідності банків України**

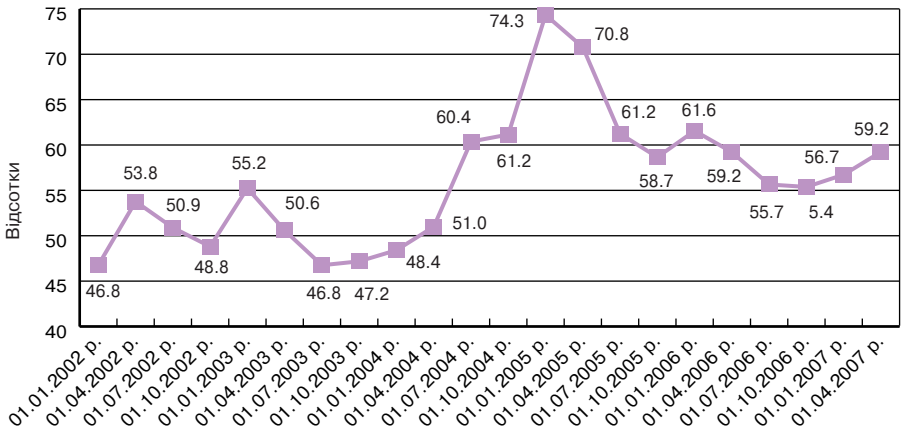

Джерело: Національний банк України.

ми ресурсами та збільшувати ефект від операцій, тобто використовувати одну з комплексних моделей управління ліквідністю, яка б враховувала зміну активів і зобов'язань банку.

Однією з перших повних моделей є модель пасивної еволюції [6, 4] — поступового згасання потоків платежів банку. Модель пасивної еволюції описує зникнення, погашення діючих вимог та зобов'язань і є різновидом моделі розривів ліквідності, відповідно до якої розриви обчислюються як різниці між обсягами активів і зобов'язань, згрупованих за строками, що залишилися до погашення, у тимчасові "пули". Фактично модель розривів ліквідності є дискретною моделлю пасивної еволюції, оскільки вона не враховує виникнення нових активів і пасивів. Накопичений розрив у даній моделі є прогнозом вільних коштів банку.

Недоліком застосування методу тимчасових "пулів" є те, що зміна розривів ліквідності в результаті переходу, зумовленого укладеними договорами, грошових коштів з одного такого пулу до іншого, подається моделлю розривів як випадковий процес. Отже, дискретна модель розривів підвищує невизначеність процесу управління ліквідністю.

Тим часом вимоги і зобов'язання постійно змінюються, поновлюються. Зважаючи на це, в 1997 році запропоновано повну дискретну модель управління платіжним календарем, яка враховує як погашення, так і появу нових вимог і зобов'язань [13]. Зазначимо, що дискретною є така модель, в якій кожний елемент активу (пасиву) з конкретним строком до погашення відстежується окремо.

Поряд із дискретною моделлю використовують також безперервну модель [9], в якій відстежується динаміка розподілу активів (пасивів) за строками, що залишилися до погашення. Вона застосовується у разі виконання таких умов: 1) нові вимоги і зобов'язання виникають щодня; 2) на кожну дату горизонту управління ліквідністю доводяться такі строкові активи і пасиви, які будуть погашені цього ж дня. У цих моделях дискретний платіжний календар складається тільки на дати погашення активів (пасивів), а безперервний платіжний календар — на кожний день горизонту планування.

Виходячи з описаних вище моделей управління ліквідністю, можна виділити певні режими ліквідності, кожен з яких має свої особливості (див. таблицю [5]).

Підсумовуючи сказане вище, зазначимо, що для налагодження ефективної роботи з нестабільними банками керівники наглядових банківських інстанцій повинні чітко бачити цілі та спиратися на розроблені робочі процедури, якими є Базельські основні принципи ефективного банківського нагляду.

Запобігати зазвичай краще, ніж виправляти. Тому регулятор (Національний банк України) має використовувати існуючі та розробляти нові інструменти для вивчення банків. Це не просте завдання, зважаючи на обмеженість ресурсів і часу, але поєднання фінансового звітування та моніторингу, інспекцій на місці та регулярного зв'язку з аудиторами і керівництвом банку в багатьох випадках сприяє ранньому виявленню проблем.

Оцінка діяльності фінансової установи потребує загальновизнаного підходу, який би сприймався всіма учасниками фінансового ринку. Всесвітньо визнано, що таким прийомом є рейтингування. Питання рейтингування банків є комплексним, займатися ним повинні спеціалісти рейтингового агентства високого рівня компетентності.

Наглядовою рейтинговою системою користуються органи нагляду за банками, метою яких є комплексне відображення фінансового стану банку, дотримання нормативних актів, а також загальної робочої надійності. Ця система допомагає виявляти ті банки, недоліки яких у фінансовому та операційному відношенні (або в дотриманні нормативів) вимагають особливої уваги з боку нагляду та/або зумовлюють вищий, ніж зазвичай, рівень участі наглядового органу [14].

На наш погляд, особливої уваги заслуговує нещодавно запатентована Методика рейтингової оцінки діяльності банків "Гопак", яка є чи не єдиною вітчизняною розробкою такого рівня напряму, і яка може бути використана для виявлення проблемного (слабкого) банку [10].

Громадськість повинна знати про те, що банки можуть ставати банкрутами і стають ними. Державна фінансова допомога у даному разі — це останній засіб. Ліквідація часто є прийнятним варіантом урегулювання, передусім коли існує надійне страхування депозитів. Однак перед прийняттям рішення про ліквідацію банку слід скористатися низкою перевірених підходів та методик виходу із критичної ситуації, які є доречними за певних обставин, зводячи до мінімуму негативні наслідки для фінансової системи та витрати на врегулювання (див. схему 3).

Режими ліквідності

№ п/п	Модель ліквідності	Частота виникнення нових вимог і зобов'язань	Спектр строків погашення нових вимог і зобов'язань	Кількість операцій	Частота зміни платіжного календаря	Режим ліквідності
1	Модель пасивної еволюції [6, 4]	Рідко	Дискретний	Мала	Рідко	Ламінарний[1]
2	Дискретна модель [13]	Періодично	Проміжний	Середня	Періодично	Перехідний[2]
3	Безперервна модель [9]	Щоденно	Безперервний	Велика	Щоденно	Турбулентний[3]

[1] Ламінарний режим — платіжний календар із плином часу рухається паралельно до самого себе.

[2] Перехідний режим — частина платіжного календаря з плином часу зберігається, а інша — змінюється в результаті появи нових строкових грошових коштів.

[3] Турбулентний режим — платіжний календар постійно змінюється в результаті появи нових строкових вимог і зобов'язань, що робить його випадковим за своєю природою.

Схема 3. **Організація роботи з виявлення проблем у діяльності банківських установ та напрямів їх усунення (пропозиції Базельського Комітету) [14]**

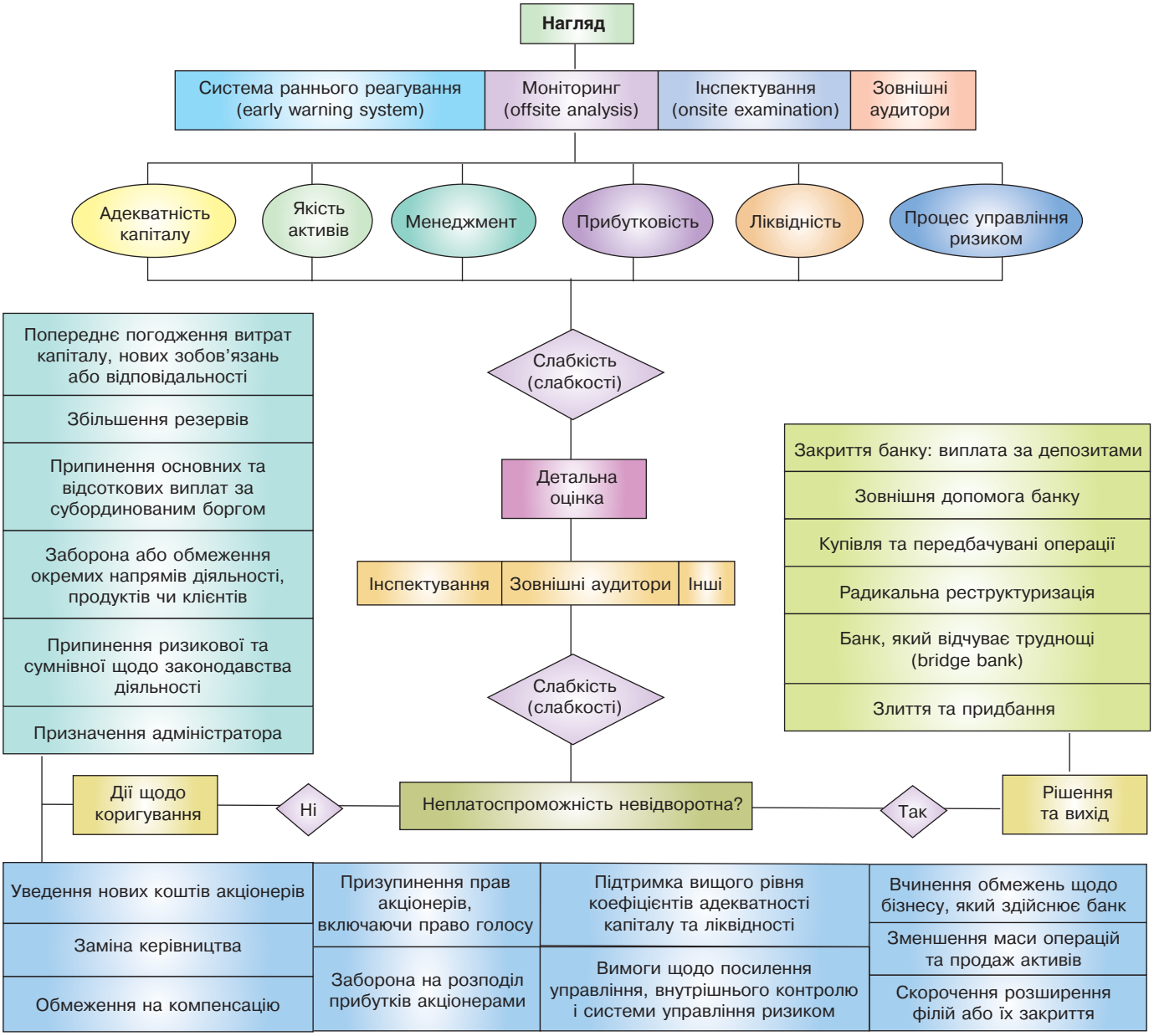

Література

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" // www.rada.gov.ua.

2. Інструкція "Про порядок регулювання діяльності банків в Україні", затверджена постановою Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368 // www.rada.gov.ua.

3. Положення "Про планування та порядок проведення інспекційних перевірок", затверджене постановою Правління НБУ від 17.07.2001 р. № 276 // www.rada.gov.ua.

4. Богарева Е., Эпов А. Моделирование пассивной эволюции для анализа и управления финансами банка //Банковские технологии. — 1997. — № 1. — С. 100—103.

5. Волошин И. В. Режимы ликвидности коммерческих банков // www.bankclub.ru.

6. Екушов А. Модель пассивной эволюции в задачах анализа и управления // Банковские технологии. — 1995. — № 8. — С. 28.

7. Ефремов И.А. Учет и анализ валютных операций в коммерческих банках. — М.: Принтлайн, 1995. — 216 с.

8. Кукушкина Е. Выбор стратегии сбалансированного управления ресурсами банка// Банковские технологии: Компьютеры и Программы. — 1997. — № 4. — С. 57—59.

9. Линдер Н. Непрерывная модель управления денежными потоками банка // Финансовые риски. — 1998. — № 3. — С. 107—111.

10. Набок Р., Андрійчук О. Методика рейтингової оцінки діяльності банків "Топак". — 2005.

11. Набок Р. Системний аналіз недохідних активів банку // Вісник Національного банку України. — 2004. — № 9. — С. 34—39.

12. Наконечный А., Волошин И. Развитие VaR технологии для оценки уровня временно свободных средств на счетах клиентов коммерческого банка // Финансовые риски. — 1999. — № 1(17). — С. 65—69.

13. Шпиг Ф., Деркач А., Смолий Я., Малюков В., Линдер Н. Модель управления платежным календарем // Финансовые риски. — 1997. — № 2. — С. 101—106.

14. Supervisory Guidance on Dealing with Weak Banks // Basel Committee on Banking Supervision. Report of the Task Force on Dealing with Weak Banks. — 2002. — March // www.bis.org.

Ринок державних цінних паперів України у червні 2007 року

Результати розміщення облігацій внутрішніх державних позик у червні 2007 року

Номер розміщення	Дата проведення розрахунків за придбані облігації	Пропозиція				Результати розміщень			
		Встановлені обмеження на загальний обсяг розміщення облігацій, шт.	Номінал облігацій, грн.	Розмір купона на одну облігацію, грн.	Термін погашення облігацій	Обсяг розміщених облігацій, шт.	Залучено коштів до державного бюджету від розміщення облігацій, тис. грн.	Встановлений рівень дохідності облігацій, %	Середньозважений рівень дохідності облігацій, %
1	27.06.2007 р.	—	1 000	17.80	17.12.2008 р.	801 000	801 237.25	7.20	7.12
2	27.06.2007 р.	—	1 000	—	16.06.2010 р.		—	—	—
3	27.06.2007 р.	—	1 000	—	28.09.2011 р.		—	—	—
4	27.06.2007 р.	—	1 000	—	04.06.2014 р.		—	—	—
5	27.06.2007 р.	—	1 000	—	31.05.2017 р.		—	—	—
Разом						801 000	801 237.25		

Обсяг розміщення облігацій внутрішніх державних позик за січень – червень 2007 року*

Період	Обсяг розміщених облігацій, шт.	Залучено коштів до держбюджету, тис. грн.
Січень	0.00	0.00
Лютий	0.00	0.00
Березень	0.00	0.00
і квартал	0.00	0.00
Квітень	0.00	0.00
Травень	0.00	0.00
Червень	801 000.00	801 237.25
II квартал	801 000.00	801 237.25
і півріччя	801 000.00	801 237.25
Липень		
Серпень		
Вересень		
III квартал		
Жовтень		
Листопад		
Грудень		
IV квартал		
Усього з початку року	**801 000**	**801 237.25**

*За станом на 02.07.2007 р.

Обсяг облігацій внутрішніх державних позик, які перебувають в обігу (на 1 липня 2007 року)

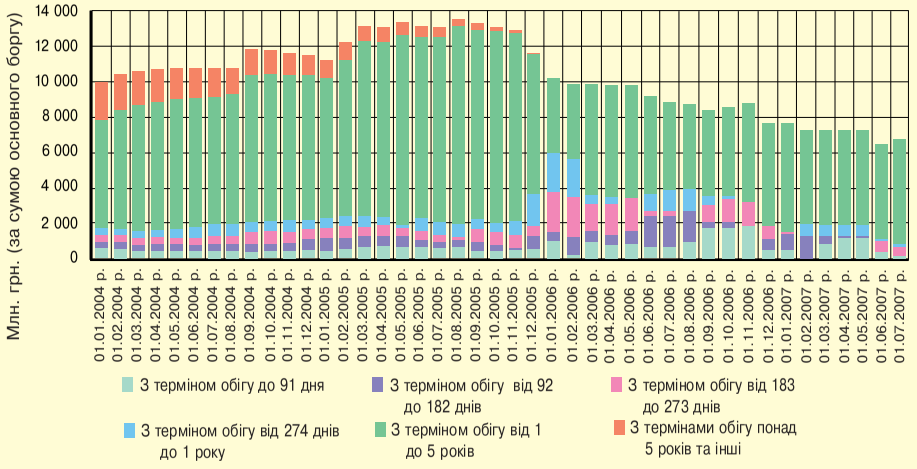

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

Зарубіжний досвід/

Україна – Польща: горизонти співпраці

Журналістська фундація "Партнерство задля демократії", створена рік тому у Жешові (Польща), постійно проводить у країні творчі майстерні для українських журналістів. Мета їх – зміцнення україно-польських відносин на засадах партнерства, обміну досвідом, живого спілкування. Будуючи мости толерантності між культурами і мистецтвом двох слов'янських народів, між схожими поглядами на життя, менталітетом і прагненням жити в об'єднаній Європі, фундація надає українським журналістам, які виграли конкурс для участі в роботі творчих майстерень, можливість ближче познайомитися із сусідньою державою. Теми творчих майстерень, які проводяться щонайменше 15 разів на рік, щоразу різні. Вони стосуються як культурних, соціальних, політичних сфер життя Польщі, так і економічних питань. Результатом роботи творчих майстерень є публікації в пресі, сюжети на радіо і телебаченні, які без прикрас відображають нову Польщу після приєднання її до Євросоюзу, відверто оповідають про труднощі на шляху до інтеграції, про зміни, які відбулися в житті поляків за два роки по входженню в Європейське співтовариство.

Останні творчі майстерні, організовані журналістською фундацією "Партнерство задля демократії" за участі польського банку РКО ВР і Кредобанку (Львів), відбулися у Варшаві і присвячувалися розбудові фінансового ринку та розвитку банківського сектору Польщі.

Під час перебування у Польщі українських журналістів супроводжували радник посольства США у Кракові Івона Садецька, радник голови правління Кредобанку з питань співпраці з польським бізнесом Мар'ян Пшезьдзєцкі, начальник відділу зв'язків із громадськістю Кредобанку Ірина Кириченко.

В умовах суспільно-політичних змін, які відбуваються в Україні, особливої актуальності набуває налагодження зовнішньоекономічних відносин. Із країн-сусідів у цьому процесі особливе місце посідає Польща, яка була і залишається найважливішим діловим партнером України серед нових членів ЄС. До речі, за прогнозами міжнародних експертів, фінансовий ринок цієї країни є одним із найпривабливіших у Європі. Про це свідчить хоча б такий факт: іноземні банки тут контролюють понад 70% вітчизняних банків і 61.4% їх статутного капіталу. За масштабами контролю передують німецькі, потому — американські, за ними — італійські, голландські й австрійські.

Нині надзвичайно актуальним в україно-польських стосунках є питання побудови нової моделі двосторонніх зв'язків у контексті розширеної Європи. Важливою ланкою цієї моделі сьогодні є прикордонні регіони. Приклад плідної співпраці двох країн – динамічний розвиток визначених польським банком РКО ВР бізнес-пріоритетів Кредобанку. У цьому ми переконалися під час перебування у Львові та зустрічі з фахівцями Кредобанку.

У Кредобанку

Нова стратегічна мета банку – увійти до п'ятірки найбільших банків України, утвердившись на лідируючих позиціях в усіх регіонах держави. Водночас Кредобанк активно підтримує

Головний офіс Кредобанку у Львові.

імідж банку високого кшталту в західному регіоні України.

Національний банк України 5 липня 2007 року надав Польському акціонерному банку "Загальна ощадна каса" (РКО ВР) дозвіл на збільшення істотної частки у статутному капіталі Кредобанку. Після викупу в попереднього інвестора — Європейського банку реконструкції і розвитку – акцій зареєстрованих емісій частка РКО ВР у статутному капіталі Кредобанку становитиме 98.2%.

Кредобанк є надійною опорою як для польського бізнесу, що входить в Україну в ролі інвестора, так і для польських фірм, які прагнуть реалізувати себе на нашому вітчизняному ринку. Спеціальний продукт "Кредит-Україна", розроблений спільно РКО ВР і Кредобанком, дає змогу фінансувати польські та українські підприємства з часткою польського капіталу за польськими відсотковими ставками. У рамках цього продукту РКО ВР надає кредит польському резиденту, який передає його у формі позики українському. Такий кредит обслуговується у Кредобанку, а останній у свою чергу за бажанням польського резидента може надавати низку додаткових послуг з аналізу діяльності тої чи іншої української фірми. Тож із "Кредит-Україна" польський бізнес може почуватися в Україні безпечно і не бути обмеженим високими процентними ставками. Про це з упевненістю говорили польські банкіри під час зустрічі у Варшаві.

У Польському акціонерному банку "Загальна ощадна каса" (РКО ВР)

Щоб утриматися на ринку, треба швидко розвиватися. Ця істина чи не найбільше стосується банківського сектору. Адже, якщо взяти, приміром, Польщу, яка досить швидко подолала шлях від планової економіки до ринкової, саме банки відіграли в цьому велику роль, наголосила радник посольства США у Кракові **Івона Садецька**.

Власне, перебування у Варшаві групи українських журналістів почалося зі знайомства з найбільшим і водночас одним із найстаріших банків Польщі – РКО Bank Polski, якому в

цьому році виповнилося 88 літ.

Історія банку розпочалася 8 лютого 1919 року, коли було засновано PKO відповідно до закону Йозефа Пілсудського, керівника держави. Губерту Лінде, першому президенту банку, вдалося розпочати операційну діяльність в умовах зростаючої інфляції та грошової реформи, під час якої німецьку марку було змінено на польський злотий. Спочатку банк узяв на себе обслуговування чеків та збережень, потім було відкрито головний офіс у Варшаві та перші місцеві підрозділи — у Катовіце, Кракові, Львові, Лодзі, Познані. Наступний президент Генрік Грубер, який очолив банк 1928 року, не концентрував уваги на організаційних питаннях, а приділяв увагу розвитку бізнесу. В результаті, під час першого строку його головування було досягнуто динамічного зростання відсотків на розрахункових книжках населення. Водночас значно збільшилися заощадження Шкільного фонду (SKO) учнів та молоді. У 1928 році банк обслуговував 180 тисяч банківських розрахункових книжок, а в 1939 році — вже 3 мільйони 400 тисяч. Вже тоді PKO BP посідав перше місце серед польських банків за кількістю залучених депозитів. Маючи значні кошти, він почав фінансувати будівельні проекти.

Розпочалася друга світова війна, і нацистські завойовники планували насамперед ліквідувати PKO Bank Polski. Але змінили свої плани, лише обмеживши повноваження банку та скоротивши його операції. Деякі підрозділи закрили, інші розмістили на території СРСР та Третього рейху. Відновив самостійну роботу банк лиш у квітні 1945 року. Швидкому прогресу сприяв інтенсивний розвиток операційної діяльності. В 1946-му банк обслуговував 6 тисяч банківських розрахункових книжок. Через три роки їх налічувалося вже 270 тисяч. Кількість працівників зросла з однієї до трьох тисяч. Наприкінці 1949 — на початку

Головний офіс АБ "Загальна ощадна каса" (PKO BP) у Варшаві.

1950 років Pocztowa Kasa Oszczednosci (Поштову ощадну касу) перейменовано у Powszechna Kasa Oszczednosci (Загальну ощадну касу).

Протягом багатьох років PKO був банком, який обслуговував заощадження та надавав позики. Послуги для мільйонів поляків постійно вдосконалювали — різноманітні форми заощаджень стимулювалися товарами тривалого вжитку, які на той час були у дефіциті. У 1972 році обслуговувалося 32 тисячі банківських книжок. Саме тоді PKO запропонував нову послугу — відкриття рахунків "жиро" для дрібних клієнтів, відомих як ROR.

1975 року, в результаті банківської реформи PKO було включено до складу Національного банку Польщі (НБП). У 1987 році відповідно до Постанови Ради Міністрів Польщі PKO знову отримав статус незалежного банку і взяв назву Powszechna Kasa Oszczednosci Bank Panstwowy.

Маріан Козак, президент банку, успішно керувала цією фінансовою установою у важкий період посткомуністичної трансформації Польщі. 2000-й рік став особливим в історії банку: з установи з державною формою власності він перетворився на акціонерне товариство Powszechna Kasa Oszczednosci Bank Polski Spolka Akcyjna і перейшов у власність Державної скарбниці.

Найважливіша для банку подія відбулася восени 2004 року: акції PKO Bank Polski було успішно випущено на вільний ринок. Перетворення PKO BP на відкрите акціонерне товариство, акції якого котируються на Варшавській фондовій біржі, стало важливою подією не лише в історії банку, а й в історії польської економіки загалом.

2006 рік теж був знаменним в історії PKO Bank Polski. Чистий прибуток перевищив 2 млн. злотих. Такий результат було досягнуто вперше в історії польської банківської системи. Крім того, минулого року досягнуто рекорду в кредитуванні на ринку житла — іпотечних кредитів було надано на 45% більше, ніж у попередньому році.

У нинішньому році банк намагається утримати свої позиції стосовно якості обслуговування клієнтів. А високий фінансовий результат дає змогу виплачувати акціонерам гідні дивіденди. PKO BP посідає першість серед банків Польщі щодо випуску банківських карток і постійно посилює свою лідерську позицію на ринку. На сьогодні випущено вже 7 млн. платіжних карток, із яких 900 тисяч — кредитні.

Розвиваються також відносини з корпоративними клієнтами, яких налічується понад 400 тисяч. Малі та середні підприємства становлять найбільшу групу в цьому сегменті.

PKO BP — лідер серед банків, які обслуговують дрібних клієнтів: їх понад 8.5 млн.; у ньому поляки розміщують найбільшу кількість депозитів, а кількість рахунків сягає майже 6 млн.

Банк активно розвивається. Нині він має 1250 філій. Кожен третій кредит під будівництво житла в Польщі видається PKO BP. Він є третім за величиною фінансовим інститутом Польщі і входить із одними з найвищих кредитних рейтингів і високою рентабельністю до п'ятірки найбільших фінансових установ Східної і Центральної Європи. Це — польський гігант.

Такі котеджі нині найбільш популярні серед варшав'ян, які купують житло.

У квітні цього року РКО ВР затвердив план розвитку на 2007—2012 рр. "Стратегія зростання — нове відкриття". Якщо характеризувати цю стратегію — вона зводиться до таких конкретних планів: 80% клієнтам запропонувати нові продукти, залучити 20% нових клієнтів.

Банк має переваги порівняно з іншими польськими банками:

– щодо кількості відділень;

– щодо кількості клієнтів;

– щодо іміджу і впізнаваності своєї марки.

А крім того, РКО ВР ставить собі за мету потужно ввійти в Україну через органічний розвиток Кредобанку, який минулого року мав 126 відділень у нашій країні, а в 2012-му їх планується стільки, щоб Кредобанк зайняв четверте місце в Україні серед мережевих банківських установ. Для цього робиться все. А головне — вкладаються кошти. Якщо торік Кредобанк отримав від РКО ВР 15 млн. доларів, то трансакція в липні цього року становила 30 млн. доларів. "РКО ВР також збирається передати Кредобанку досвід оцінки ризиків згідно з вимогами ЄС", — підкреслила директор департаменту інвестицій та капіталовкладень, член спостережної ради Кредобанку **Катажина Галус**.

Справді, плани грандіозні — вони дають підставу сподіватися, що спільний бізнес українців і поляків успішно розвиватиметься.

Зустріч у Національному банку Польщі

У НБП відбулася прес-конференція для журналістів. Із доповіддю виступив директор департаменту фінансової системи **Добєслав Тимочко**. Він, зокрема, охарактеризував фінансову систему Польщі, яку становлять фінансові інституції, законодавча база і фінансові ринки, де здійснюються трансакції між цими інституціями.

Фінансові системи в різних країнах відрізняються залежно від того, як фінансуються підприємства — через банки чи шляхом емісії акцій. Наприклад, англосаксонська система передбачає фінансування шляхом емісії акцій, а німецька модель — через банки.

Якщо говорити про Польщу, то до кінця 90-х основними джерелами фінансування підприємств були банківські кредити. У 2004-му відбувся перелом — стрімко зросла емісія акцій, однак уже в 2006-му підприємства знову більше користувалися кредитами банків.

Безперечно, головні інвестори в Польщі — домашні господарства. Вкладати свої кошти вони можуть у банки (а вони малоприбуткові), інвестиційні фонди і в ринок цінних паперів. Однак у Польщі донедавна, як в Україні донині, домогосподарства віддавали перевагу банкам, хоча їхній прибуток дорівнював якихось 5%. Порівняймо: вклади в інвестиційні фонди прибуткові до 50%. Чому ж поляки донедавна обирали саме банки? Відповідь проста: інвестиційні фонди потребують суттєвіших коштів.

Але в листопаді минулого року ситуація вельми помінялася: поляки почали активно вкладати гроші в інвестиційні фонди, що свідчить насамперед про поліпшення їх добробуту. Однак кредити у Польщі все одно переважають емісію акцій, наголосив Добєслав Тимочко.

Із другою доповіддю виступив радник Національного банку Польщі **Павел Вечанскі**. Він зазначив, що відповідно до статті 227 параграфа 1 Конституції Республіки Польща її Національний банк несе відповідальність за вартість вітчизняної валюти. В Акті про Національний банк Польщі від 29 серпня 1997 року в статті 3 визначено, що головною метою діяльності НБП є підтримка цінової стабільності та економічної політики уряду — доки це не заважає виконанню головних завдань монетарної політики центрального банку.

Рада з питань проведення монетарної політики обрала стратегію прямого таргетування інфляції, яка, про що свідчить міжнародний досвід, є ефективним методом забезпечення цінової стабільності. Вивівши інфляцію на низький рівень, починаючи з 2004 року, Рада прийняла значення постійного цільового орієнтира інфляції в розмірі 2.5% із симетричним діапазоном відхилення в розмірі ±1 процентний пункт*.

"Нині інфляція в Польщі становить 1–2% за рік", – з гордістю зауважив Павел Вечанскі.

Радник НБП П.Вечанскі порушив ще одну злободенну проблему — входження іноземних банків на польський ринок. Він пригадав 90-ті, коли почалася реструктуризація банків і розгорнулася конкуренція за найбільші підприємства. Перевагу мали банки, які прийшли з-за кордону, адже вони не були обтяжені проблемами минулого, до того ж легко могли інвестувати у проблемний банк. Сьогодні в Польщі понад 130 таких інституцій. Це — банки з Євросоюзу, які не потребують процедур ліцензування.

Нині в Польщі зростає конкуренція між банками і небанківськими інституціями, які прагнуть отримати кошти від домашніх господарств. Це – інвестиційні, недержавні пенсійні фонди тощо.

Журналісти мали також можливість ознайомитися з інструментами монетарної політики.

Перший — *ліквідність банківського сектору*. В 2006 році був підвищений надлишок ліквідності у банківському секторі в річному обчисленні. З часу вступу Польщі до ЄС у 2004 р. основним джерелом зростання надлишку ліквідності був приплив коштів з ЄС та пов'язана з цим купівля Національним банком іноземних валют. У 2007 році обсяг зростання надлишку ліквідності буде також переважно залежати від обсягу валютних операцій центрального банку, змін в обсязі грошей в обігу, а також обсягу депозитів Міністерства фінансів в НБП.

Другий інструмент — *відсоткові ставки*.

Третій інструмент — *операції на відкритому ринку*. Їх використовують, аби підтримати короткострокові відсоткові ставки на рівні, який відповідає цільовому орієнтиру інфляції.

Четвертий інструмент — *обов'язкове резервування коштів*. Він використовується для пом'якшення коливання відсоткових ставок. Будь-які зміни стосовно норми резервування або ухвалення рішень щодо наближення системи обов'язкового резервування до європейських стандартів залежатимуть від умов ліквідності на міжбанківському ринку.

Центральне приміщення Національного банку Польщі.

*Постійний цільовий орієнтир інфляції означає, що він стосується інфляції, яка розраховується як зміна в річному обчисленні цін на споживчі товари та послуги кожного місяця порівняно з відповідним місяцем попереднього року.

П'ятий інструмент — *постійно діюча лінія рефінансування* – слугує для обмеження коливань відсоткової ставки овернайт на міжбанківському ринку.

Шостий інструмент — *інтервенції на валютному ринку*.

Розвиваючи тему попереднього доповідача, віце-директор департаменту макроекономічного аналізу **Пьотр Шпунар** конкретно розповів про процентну політику банку, курсові режими, застосовувані з кінця 80-х років. Зокрема зазначив, що департамент щокварталу готує проекти, в яких прогнозується, якою буде інфляція, якщо утримувати поточну облікову ставку. Крім того, наголосив, що у травні інфляція становила 2.3%, тобто є меншою, ніж очікувалося. Водночас Рада з питань монетарної політики прийняла рішення про збільшення облікової ставки.

Повертаючись до монетарних інструментів, про які йшлося вище, Пьотр Шпунар розбив історію зміни курсового режиму в Польщі на чотири етапи, від першого, коли в січні 1989 року було лібералізовано ціни (економіка недобору, гіперінфляція) і НБП запровадив фіксований курс злотого щодо долара. Це щось дало, але менше, ніж поляки сподівалися, адже інфляція стабілізувалася на високому рівні, а не різко впала. Реальний курс злотого поступово зміцнювався, тому що зростала продуктивність праці. Потім з'ясувалося, що фіксований курс важко утримувати, тому НБП почав, крім цього одного монетарного інструменту, застосовувати облікову ставку, яка мала бути вищою, ніж рівень інфляції. В іншому випадку не було сенсу заощаджувати. Таким чином, НБП заохочував громадян вкладати гроші в банки. У 1993 році, щоб впливати на відсоткові ставки, Національний банк Польщі запровадив операції на відкритому ринку.

"Якщо ви мене запитаєте, якою буде інфляція через три роки, я скажу впевнено: не більше 2.5%, — з гордістю підсумував Пьотр Шпунар. — Така наша мета."

Цим поляки можуть пишатися. А ще — ставленням до вкладника. Банківський гарантійний фонд у разі банкрутства банку повертає йому 100% за депозитом до 1 000 євро (в еквіваленті) і 90% за депозитом до 23 000 євро.

Іпотечний бум

Іпотечний бум відбувається і в нас. Але умови, на яких кредитуються поляки, значно ліберальніші. Справді, у Польщі, як і в Україні, останнім часом різко зросли ціни на житло. Ситуацію спровокував брак продажу при збільшенні попиту на житло. Так, за останній рік ціна на житло зросла в середньому на 40%. Наприклад, у Варшаві 1 м^2 житлової площі коштує 2.5 тисячі євро, тоді як середня зарплата в столиці становить 1 000 євро. Однак ставка іпотечного кредиту в Польщі – 7.5–8%, а в загальному обсязі всіх кредитів житлові становлять 43%. Причому з другої половини 2005 року стрімко стали зростати темпи кредитування, нині вони сягнули 55% за рік! Варто зауважити, що іпотечні кредити в Польщі пропонують навіть на 50 років, тобто на два або й три покоління.

Щодо іпотечного кредитування молодих сімей, то ціна 1 м^2 не може перевищувати рівня, затвердженого в законі (до речі закон Сейму два роки тому взагалі обмежив застосування банками високих процентних ставок), якщо кредит береться для придбання квартири, яка не перевищує 70 м^2, або будинку площею не більше 140 м^2. До речі, молоду сім'ю не визначають за віком. Молодими вважаються й ті, кому 50, 60 і більше років, якщо в них це перше житло.

Ще одна особливість, за прогнозом поляків, зовсім скоро буде і нашою реальністю: поляки переселяються з міських квартир у заміські котеджі. Під Варшавою ми побачили цілі котеджні містечка — акуратні, в квітах.

На Варшавській фондовій біржі

Варшавська фондова біржа — унікальна. Суцільне скло — навіть сходи і стеля. Поляки жартують: усе має бути прозорим, адже тут відбуваються торги! ВФБ — 16 років. Вона — лідер у Центральній і Східній Європі, посідає першість за кількістю котируючих (298, у тому числі 12 іноземних) і нових компаній, а також за оборотами на ринку похідних інструментів (вартість обороту в 2006 р. становила 97 млрд. євро) і друге — за капіталізацією вітчизняних компаній та за оборотами акцій (вартість обороту в 2006 р. сягнула 91 млрд. євро). ВФБ з успіхом конкурує з провідними європейськими біржами — п'яте місце в Європі за обсягом оборотів ф'ючерних контрактів.

Сходи на Варшавській фондовій біржі.

На Варшавській фондовій біржі – все прозоро, навіть стіни і стеля.

Торги на ВФБ.

Член правління ВФБ **Лідія Адамська**, охарактеризувавши діяльність Варшавської біржі, наголосила, що ринкова вартість вітчизняних компаній становить 145 млрд. євро.

Із початку 2007 року на ВФБ дебютувало вже 39 компаній – більше, ніж за весь минулий рік. Серед іноземних котируючих копаній — українська "ASTARA" з юридичною адресою в Амстердамі. В кінці липня договір із біржею про співробітництво в рамках програми IPO-Партнер ВФБ підписало білоруське ЗАТ "Інвестиційна компанія ЮНИТЕР". Це – перший білоруський партнер цієї програми.

Журналісти відвідали маклерський дім PKO BP, оборот якого минулого року сягнув 22 млрд. злотих. На їх численні запитання відповіли виконавчий директор маклерського дому **Ян Кузьма**, керівник відділу корпоративних клієнтів **Войцех Дух** і директор департаменту житлового ринку **Анджей Банасяк**.

Людмила Патрікац,
"Вісник НБУ".
Варшава – Київ.

Ексклюзив

Динаміка фінансового стану банків України на 1 липня 2007 року

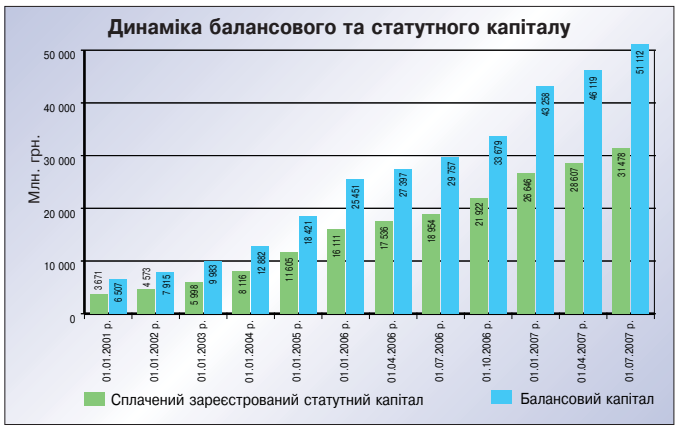

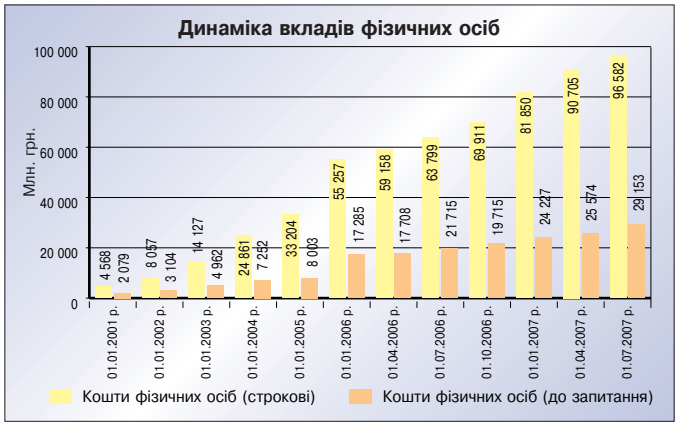

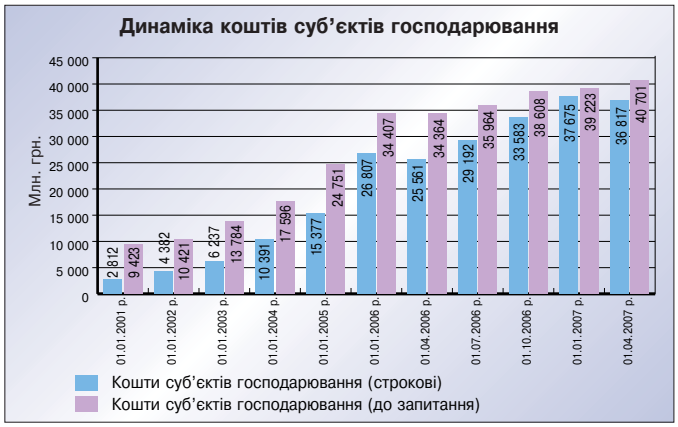

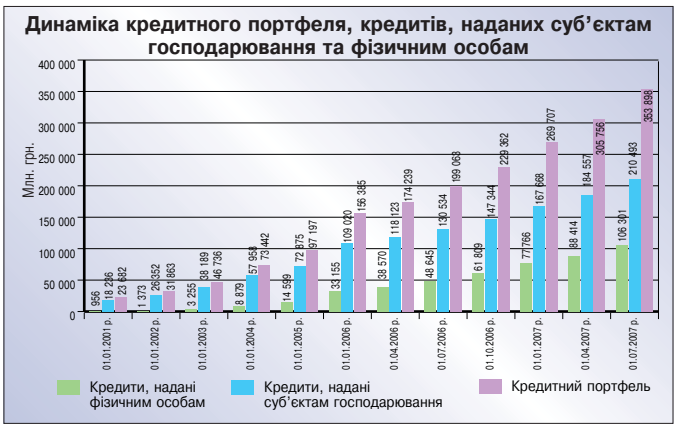

За оперативними даними.

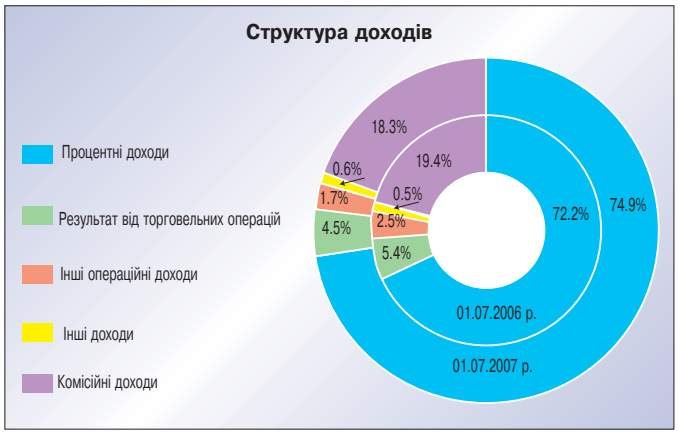

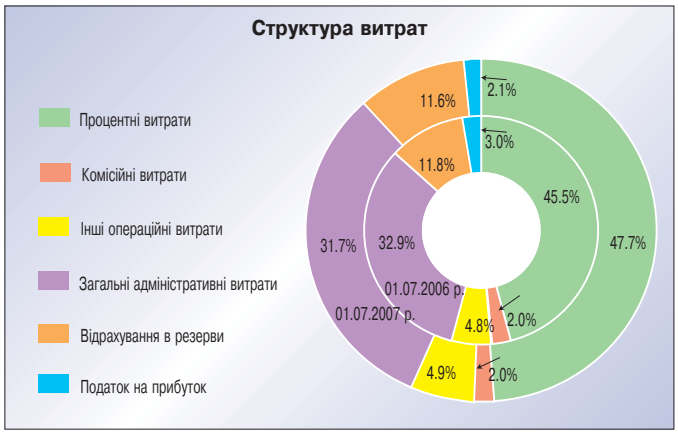

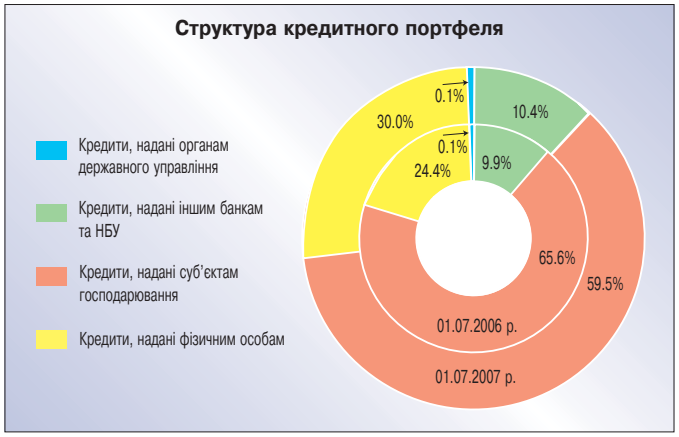

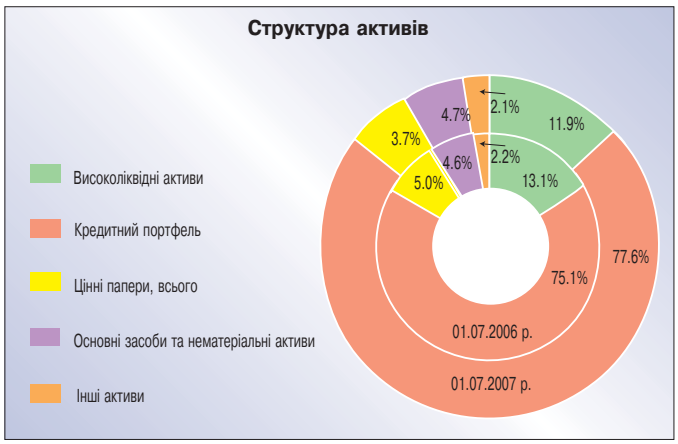

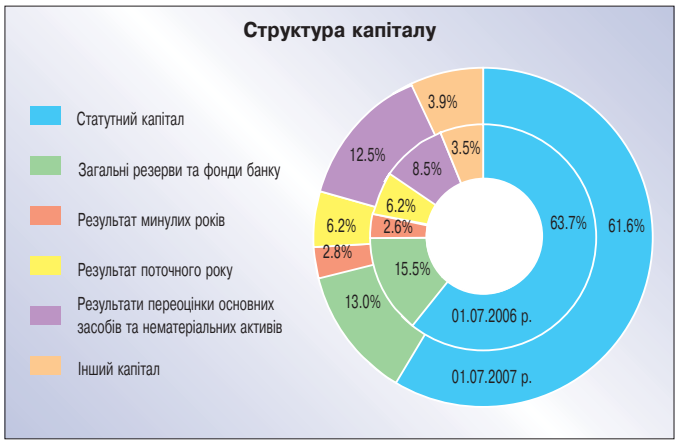

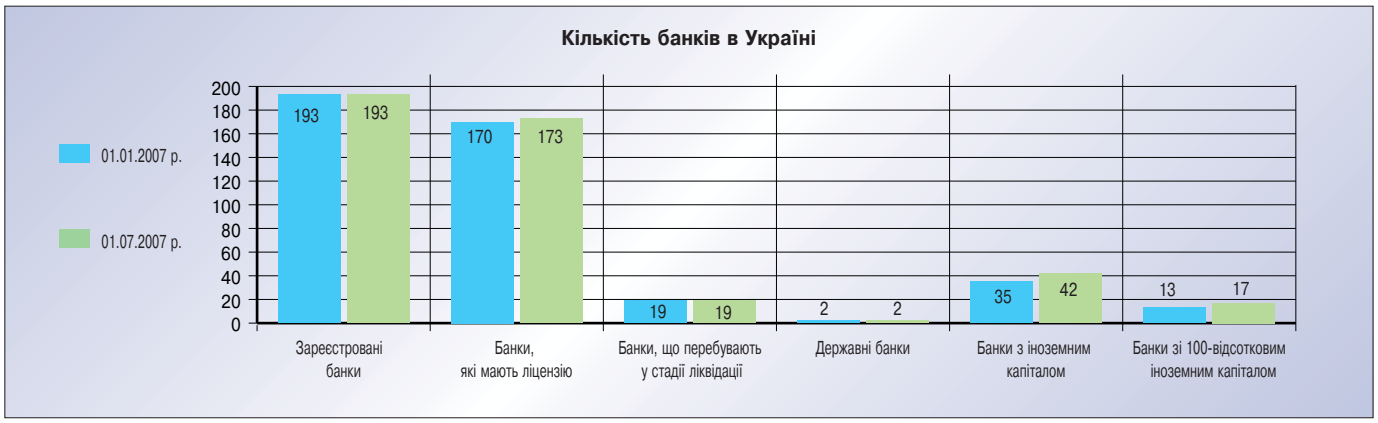

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено працівниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту методології банківського регулювання та нагляду Національного банку України.

Спеціально для "Вісника НБУ"

Офіційний список банків реєстру банків, та перелік операцій, на ліцензію та письмовий дозвіл Національного

Повний перелік зареєстрованих банків України та основні відомості про них за станом на 1 липня 2007 року. Назви банків подано за орфографією їхніх статутів, примітки у колонці "Перелік операцій, на здійснення яких банки

№ п/п	Назва банку	Вид товариства	Зареєстрований статутний капітал, грн.	Дата реєстрації банку	Номер реєстрації
1	2	3	4	5	6
	м. Київ і Київська область				
1	Акціонерний комерційний агропромисловий банк "Україна" **	ВАТ	70 338 850	27.09.1991 р.	2
2	Акціонерно-комерційний банк соціального розвитку "Укрсоцбанк"	ВАТ	370 000 000	27.09.1991 р.	3
3	Відкрите акціонерне товариство "Державний ощадний банк України"	ВАТ	703 000 000	31.12.1991 р.	4
4	Відкрите акціонерне товариство "Державний експортно-імпортний банк України"	ВАТ	1 286 000 000	23.01.1992 р.	5
5	Акціонерне товариство "Український інноваційний банк"	ВАТ	204 423 415	02.10.1991 р.	9
6	Відкрите акціонерне товариство "СЕБ Банк"	ВАТ	63 077 300	02.10.1991 р.	11
7	Відкрите акціонерне товариство "РОДОВІД БАНК"	ВАТ	350 000 000	07.10.1991 р.	16
8	Акціонерний комерційний банк "Легбанк"	ВАТ	46 000 000	08.10.1991 р.	17
9	Акціонерний банк "БРОКБІЗНЕСБАНК"	ВАТ	650 000 000	07.10.1991 р.	18
10	Відкрите акціонерне товариство "ФІНЕКСБАНК"	ВАТ	39 974 000	08.10.1991 р.	19
11	Акціонерний банк "інко" **	ВАТ	1 000 000	08.10.1991 р.	20
12	Акціонерний комерційний Український банк "Відродження" **	ВАТ	682 537	09.10.1991 р.	21
13	Акціонерний комерційний банк "Трансбанк"	ВАТ	40 042 000	09.10.1991 р.	22
14	Акціонерне товариство "Градобанк" **	ВАТ	96 000 000	09.10.1991 р.	23
15	Акціонерний банк "Банк регіонального розвитку"	ВАТ	44 682 759	14.10.1991 р.	29
16	Акціонерний банк "АвтоЗАЗбанк"	ВАТ	36 000 000	21.10.1991 р.	43
17	Акціонерний банк "Таврика"	ВАТ	51 351 500	24.10.1991 р.	53
18	Банк "Фінанси та Кредит", товариство з обмеженою відповідальністю	ТОВ	519 000 062	30.10.1991 р.	63
19	Акціонерний банк "Енергобанк"	ВАТ	69 450 840	31.10.1991 р.	68
20	Акціонерний комерційний банк "ТАС-Комерцбанк"	ВАТ	482 600 258	31.10.1991 р.	69
21	"Товариство з обмеженою відповідальністю Комерційний банк "Експобанк"	ТОВ	88 895 200	26.12.1991 р.	75
22	Акціонерний банк "Старокиївський банк"	ЗАТ	24 500 000	31.12.1991 р.	79
23	Відкрите акціонерне товариство Банк "Олімпійська Україна"	ВАТ	56 650 000	09.01.1992 р.	81
24	Відкрите акціонерне товариство "ТММ-Банк"	ВАТ	31 000 000	20.01.1992 р.	82
25	Відкрите акціонерне товариство "Український Професійний Банк"	ВАТ	180 000 000	30.01.1992 р.	83
26	Акціонерний комерційний банк "Альянс"	ВАТ	39 989 940	10.03.1992 р.	89
27	Відкрите акціонерне товариство комерційний банк "Інтербанк"	ВАТ	36 050 000	23.03.1992 р.	93
28	Відкрите акціонерне товариство "Райффайзен Банк Аваль"	ВАТ	2 099 934 975	27.03.1992 р.	94
29	Відкрите акціонерне товариство Комерційний банк "Національний стандарт"	ВАТ	42 160 467	16.05.1992 р.	110
30	Товариство з обмеженою відповідальністю "Київський універсальний банк" **	ТОВ	29 700 000	21.05.1992 р.	114
31	Відкрите акціонерне товариство Всеукраїнський Акціонерний Банк	ВАТ	201 424 499	02.07.1992 р.	120
32	Акціонерний комерційний банк "Інтерконтинентбанк" **	ВАТ	75 698 000	16.07.1992 р.	124
33	Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк (закрите акціонерне товариство)	ЗАТ	200 175 000	26.08.1992 р.	125

[1] Перелік операцій, які підлягають ліцензуванню НБУ, опубліковано на сторінці 68.

України, включених до Державного здійснення яких банки отримали банківську банку України[1] на здійснення операцій

отримали письмовий дозвіл НБУ на здійснення операцій. Заходи впливу, які вжито до банків" викладено за орфографією відповідних рішень комісій із питань нагляду та регулювання діяльності банків.

За станом на 1 липня 2007 р.

Юридична адреса	Кіль-кість філій	Банківська ліцензія		Письмовий дозвіл на здійснення операцій		Перелік операцій, на здійснення яких банки отримали письмовий дозвіл НБУ на здійснення операцій[2]. Заходи впливу, які вжито до банків
		Номер	Дата надання	Номер	Дата надання	
7	8	9	10	11	12	13
м. Київ, пров. Рильський, 10	12	—	—	—	—	—
м. Київ, вул. Ковпака, 29	31	5	29.12.2001 р.	5-2	29.07.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Госпітальна, 12-г	418	148	16.01.2002 р.	148-2	29.04.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,16,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Горького, 127	29	2	25.12.2001 р.	2-3	15.02.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Інститутська, 12-а	30	23	10.01.2002 р.	23-1	10.01.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Червоноармійська, 10	—	4	24.05.2006 р.	4-1	24.05.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. П.Сагайдачного, 17	2	27	11.10.2004 р.	27-4	22.09.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Жилянська, 27	3	45	04.12.2001 р.	45-4	03.08.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, просп. Перемоги, 41	22	138	03.12.2001 р.	138-3	01.09.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, просп. Повітрофлотський, 54	—	180	03.10.2005 р.	180-3	26.01.2007 р.	1,2,5,7,12,13,14,15,17,18,19,20,21
м. Київ, вул. Мечникова, 10/2	—	—	—	—	—	—
м. Київ, вул. Коцюбинського, 7-а	1	—	—	—	—	—
м. Київ, вул. Фізкультури, 9	5	33	04.12.2001 р.	33-2	17.03.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Анрі Барбюса, 9-а	7	—	—	—	—	—
м. Київ, вул. Дегтярівська, 8-а	1	107	24.12.2001 р.	107-2	21.10.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м.Київ, вул. Урицького, 45	4	106	29.12.2001 р.	106-1	29.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Глибочицька, 17-д	2	167	04.12.2001 р.	167-2	26.09.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Артема, 60	16	28	20.01.2003 р.	28-2	14.09.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Лютеранська, 9/9	8	46	17.12.2001 р.	46-1	17.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Комінтерну, 30	15	38	11.10.2001 р.	38-2	25.07.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,23
м. Київ, вул. Золотоустівська, 2/4	7	15	03.03.2003 р.	15-2	03.10.2005 р.	1,2В3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21
м. Київ, вул. Микільсько-Ботанічна, 6/8	—	130	14.01.2002 р.	130-2	11.01.2007 р.	1,2,3,5,6,7,13,14,15,18,19,20,21
м. Київ, вул. Стельмаха, 10-а	—	207	27.11.2003 р.	207-2	19.11.2004 р.	1,2В3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Панельна, 5	—	187	24.12.2001 р.	187-1	24.12.2001 р.	1,2,5,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Київ, вул. Марини Раскової, 15	—	132	04.10.2001 р.	132-3	14.09.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, просп. Оболонський, 26	—	97	17.12.2001 р.	97-2	30.05.2002 р.	1,2,5,7,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Київ, вул. Корольова, 5-а	—	102	03.08.2006 р.	102-3	03.08.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Лескова, 9	33	10	11.10.2006 р.	10-4	11.10.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Фрунзе, 47	2	60	22.03.2007 р.	60-2	22.03.2007 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Київ, просп. Павла Тичини, 8	—	—	—	—	—	—
м. Київ, вул. Зоологічна, 5	23	35	03.12.2001 р.	35-1	03.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Воровського, 22	—	—	—	—	—	—
м. Київ, пров. Шевченка, 12	160	1	31.10.2001 р.	1-3	20.01.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23

[2] Цифра зі знаком "+" означає номер операції, на здійснення якої банк одержав право; зі знаком "—" втратив право, цифра із символом "*" означає номер операції, здійснення якої для даного банку певною мірою обмежене. Символами ** позначено банки, які перебувають у стадії ліквідації.

1	2	3	4	5	6
34	Закрите акціонерне товариство “Український кредитний банк”	ЗАТ	125 560 000	30.10.1992 р.	127
35	Відкрите акціонерне товариство ВТБ Банк	ВАТ	368 784 405	11.11.1992 р.	128
36	Відкрите акціонерне товариство “БТА Банк”	ВАТ	48 095 700	10.12.1992 р.	133
37	Відкрите акціонерне товариство “Банк “Український капітал”	ВАТ	60 000 000	25.12.1992 р.	138
38	Акціонерний комерційний банк “ПРАВЕКС-БАНК”	ВАТ	221 499 139	29.12.1992 р.	139
39	Акціонерний банк “Аллонж” **	ВАТ	50 000 000	29.01.1993 р.	148
40	Акціонерне товариство “ІНДУСТРІАЛЬНО- ЕКСПОРТНИЙ БАНК”	ВАТ	400 000 000	10.02.1993 р.	149
41	Відкрите акціонерне товариство “Акціонерний комерційний банк “ГАРАНТ” **	ВАТ	41 421 000	24.03.1993 р.	157
42	Закрите акціонерне товариство “АЛЬФА-БАНК”	ЗАТ	865 000 000	24.03.1993 р.	158
43	Товариство з обмеженою відповідальністю “Український промисловий банк”	ТОВ	842 000 000	21.04.1993 р.	164
44	Акціонерний банк “ДАМІАНА-БАНК” **	ЗАТ	200 000	05.05.1993 р.	166
45	Відкрите акціонерне товариство Торговельно-фінансовий банк “Контракт”	ВАТ	36 225 645	18.05.1993 р.	168
46	Акціонерне товариство “Каліон Банк Україна”	ЗАТ	84 769 000	19.05.1993 р.	169
47	Акціонерний комерційний банк “Київ”	ВАТ	120 000 000	19.05.1993 р.	171
48	Відкрите акціонерне товариство Комерційний банк “Хрещатик”	ВАТ	540 000 000	19.05.1993 р.	172
49	Державно-акціонерний спеціалізований імпортно-експортний банк України “УКРСПЕЦІМПЕКСБАНК” **	ВАТ	25 000 000	11.06.1993 р.	175
50	Акціонерний комерційний банк “Аркада”	ВАТ	146 445 042	23.06.1993 р.	177
51	Відкрите акціонерне товариство акціонерний банк “Укргазбанк”	ВАТ	400 000 000	21.07.1993 р.	183
52	Акціонерний комерційний банк “Східно-Європейський банк”	ВАТ	45 000 000	27.08.1993 р.	195
53	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “БАНК НАРОДНИЙ КАПІТАЛ”	ВАТ	41 855 590	21.09.1993 р.	198
54	Відкрите акціонерне товариство Банк “БІГ Енергія”	ВАТ	100 000 000	29.09.1993 р.	199
55	Акціонерний банк “Укоопспілка”	ВАТ	35 626 324	25.10.1993 р.	204
56	Відкрите акціонерне товариство комерційний банк “Надра”	ВАТ	390 362 660	26.10.1993 р.	205
57	Акціонерний банк “Національні інвестиції”	ЗАТ	31 000 000	09.11.1993 р.	210
58	Акціонерний банк “Діамант”	ЗАТ	100 000 000	17.11.1993 р.	212
59	Закрите акціонерне товариство “Європейський банк раціонального фінансування”	ЗАТ	153 000 000	24.11.1993 р.	214
60	Акціонерний комерційний банк “Юнекс”	ВАТ	54 000 000	03.12.1993 р.	216
61	Товариство з обмеженою відповідальністю “Комерційний Індустріальний Банк”	ТОВ	35 891 746	03.12.1993 р.	219
62	Акціонерний Банк “Синтез”	ВАТ	72 800 000	24.12.1993 р.	221
63	Відкрите акціонерне товариство “Аграрний комерційний банк”	ВАТ	36 100 000	24.12.1993 р.	222
64	Акціонерний комерційний банк “ОЛБанк” **	ЗАТ	7 783 600	26.01.1994 р.	228
65	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА”	ВАТ	140 000 000	26.01.1994 р.	229
66	Акціонерний комерційний банк “Форум”	ВАТ	1 121 000 000	31.01.1994 р.	231
67	Відкрите акціонерне товариство “Міжнародний комерційний банк”	ВАТ	52 600 000	31.01.1994 р.	234
68	Акціонерне товариство “Банк Велес”	ВАТ	43 000 000	18.03.1994 р.	239
69	Акціонерний комерційний банк “Росток Банк” **	ЗАТ	18 042 270	25.03.1994 р.	240
70	Акціонерний банк “Експрес-Банк”	ВАТ	75 613 300	12.04.1994 р.	243
71	Акціонерний комерційний банк “ТК КРЕДИТ”	ВАТ	31 828 750	28.04.1994 р.	245

Примітка 1. Зупинено до 01.11.2007 р.: операції 2Л,6Н,2,3,4,5,6,11,13,14,15; операцію 7 — у частині залучення іноземної валюти на валютному ринку України; 3Л — у частині надання кредитів, не забезпечених ліквідною заставою майна або майнових прав за коштами, розміщеними на депозитних рахунках банку, та в частині надання кредитів за врахованими векселями; 5Н,12 — у частині випуску цінних паперів власного боргу; операцію 8 — у частині залучення іноземної валюти на міжнародних ринках, крім субординованого боргу; 1Л — крім приймання вкладів (депозитів) від акціонерів та інших юридичних та фізичних осіб, що будуть спрямовані на покращення фінансового стану банку (за умови попереднього погодження операцій з ТУ); об-

7	8	9	10	11	12	13
м. Київ, просп. Перемоги, 37	—	16	26.10.2001 р.	16-1	26.10.2001 р.	1,2*,3*,4*,5*,6*,7*,8*,11*,12*,13*,14*,15*,18,19,20,21,22; див. примітку 1
м. Київ, вул. Гоголівська, 22-24	26	79	20.04.2007 р.	79-1	20.04.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Щербакова, 35	3	25	08.11.2006 р.	25-4	22.05.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, просп. Перемоги, 67	—	26	21.03.2002 р.	26-2	27.03.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,17,18,19,20,21
м. Київ, вул. Кловський узвіз, 9/2	5	7	03.12.2001 р.	7-1	03.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19, 20,21,22,23
м. Київ, вул. Шота Руставелі, 5	—	—	—	—	—	—
м. Київ, вул. Пушкінська, 42/4	25	99	16.01.2003 р.	99-3	16.01.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, Русанівська Набережна, 18	—	—	—	—	—	—
м. Київ, вул. Десятинна, 4/6	—	61	03.12.2001 р.	61-4	25.06.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, бул. Лесі Українки, 26	26	67	13.12.2001 р.	67-5	27.06.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Воровського, 6	—	—	—	—	—	—
м. Київ, вул. Воздвиженська, 58	—	161	27.05.2005 р.	161-3	04.01.2007 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Володимирська, 23-а	—	111	12.07.2004 р.	111-2	12.07.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Б.Хмельницького, 16/22	11	14	06.12.2001 р.	14-1	05.04.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Хрещатик, 8-а	17	158	29.12.2001 р.	158-4	25.07.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Ярославів Вал, 36-а	1	—	—	—	—	—
м. Київ, вул. Суворова, 4/6	—	80	11.01.2002 р.	80-2	09.08.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Єреванська,1	22	123	19.11.2001 р.	123-2	03.02.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, бул. Дружби Народів, 17/5	7	51	03.12.2001 р.	51-1	03.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21
м. Київ, вул. Предславинська, 28	—	109	20.06.2006 р.	109-2	20.06.2006 р.	1,2,3,5,6,7,8,13,14,18,19,20,21
м. Київ, вул. Комінтерну, 15	9	41	04.10.2001 р.	41-1	04.10.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Хрещатик, 7/11	10	17	05.01.2002 р.	17-2	27.03.2006 р.	1,2,5,7,12,13,14,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Артема, 15	26	21	23.08.2002 р.	21-2	04.11.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Володимирська, 54	—	78	14.12.2001 р.	78-1	14.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Київ, Контрактова площа, 10-а	4	125	03.12.2001 р.	125-2	07.06.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Володимирська/пров. Рильський, 18/2	3	155	21.11.2005 р.	155-2	21.11.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,16,18,19,20,21
м. Київ, вул. Почайнинська, 38/44	0	56	25.02.2002 р.	56-1	25.02.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11*,13,14,18,19,20,21; операцію 11 зупинено до встановлення стабільного (щоденно протягом місяця) розміру регулятивного капіталу банку відповідно до спеціальних ліцензійних вимог — еквівалента 10 млн. євро
м. Київ, вул. Воровського, 6	—	186	14.12.2001 р.	186-1	14.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11*,12,13,14,15,18,19,20,21; операцію 11 зупинено до встановлення стабільного (щоденно протягом місяця) розміру регулятивного капіталу банку відповідно до спеціальних ліцензійних вимог — еквівалента 10 млн. євро
м. Київ, вул. Івана Кудрі, 5 (пошта — Хрещатик, 32-а)	4	30	03.12.2001 р.	30-2	27.06.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Димитрова, 9-а	—	53	19.06.2002 р.	53-2	20.01.2005 р.	1,2,3,4*,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22; операцію 4 зупинено на строк до встановлення стабільного (щоденно протягом місяця) розміру регулятивного капіталу відповідно до спеціальних ліцензійних вимог (57 740 тис. грн.)
м. Київ, вул. Марини Раскової, 19	—	—	—	—	—	—
м. Київ, вул. Дегтярівська, 48	4	140	04.10.2001 р.	140-5	05.02.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, бул. Верховної Ради, 7	27	62	03.12.2001 р.	62-3	10.06.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,23
м. Київ, Контрактова площа, 4	15	91	29.12.2001 р.	91-2	29.10.2004 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Героїв Севастополя, 48	—	117	09.01.2002 р.	117-2	09.06.2004 р.	1,2,3,4*,5,6,7,8,12,13,14,15,16,18,19,20,21,22,23; операцію 4 зупинено на строк до встановлення стабільного (щоденно протягом місяця) розміру регулятивного капіталу відповідно до спеціальних ліцензійних вимог (57 740 тис. грн.)
м. Київ, бул. І.Лепсе, 4	—	—	—	—	—	—
м. Київ, Повітрофлотський просп., 25	8	89	03.12.2001 р.	89-4	16.03.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Дмитрівська, 18/24	—	82	11.01.2002 р.	82-2	20.06.2006 р.	1,2,3,4*,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22; операцію 4 зупинено на строк до встановлення стабільного (щоденно протягом місяця) розміру регулятивного капіталу відповідно до спеціальних ліцензійних вимог (57 740 тис. грн.)

межено до 01.11.2007 р.: 3Л — у частині надання кредитів суб'єктам господарської діяльності та фізичним особам, обсягами, що фактично склалися за станом на визначену дату; загальний обсяг міжбанківських кредитів і депозитів розміром статутного капіталу банку, встановивши ліміт максимального розміру кредитів на одного позичальника не більше 10% статутного капіталу банку-контрагента та не більше 10% розміру регулятивного капіталу банку; 1Н — обсягами, що фактично склалися на визначену дату.

1	2	3	4	5	6
72	Акціонерний комерційний банк “Інтеграл”	ВАТ	62 700 000	30.09.1994 р.	250
73	Акціонерний комерційний банк “Національний кредит”	ЗАТ	28 085 000	31.01.1996 р.	255
74	Відкрите акціонерне товариство Акціонерний банк “Укргазпромбанк”	ВАТ	18 200 000	27.03.1996 р.	256
75	Акціонерний банк “Київська Русь”	ЗАТ	50 330 000	30.05.1996 р.	258
76	Закрите акціонерне товариство “ТАС-ІНВЕСТБАНК”	ЗАТ	187 235 558	07.06.1996 р.	260
77	Закрите Акціонерне Товариство “Банк Петрокоммерц-Україна”	ЗАТ	44 865 000	26.09.1996 р.	262
78	Акціонерний банк “КЛІРИНГОВИЙ ДІМ”	ВАТ	110 000 000	30.12.1996 р.	264
79	Відкрите акціонерне товариство “Кредитпромбанк”	ВАТ	650 000 000	20.05.1997 р.	266
80	Відкрите акціонерне товариство “Перший Інвестиційний Банк”	ВАТ	149 999 900	20.06.1997 р.	267
81	Акціонерний комерційний банк “ХФБ Банк Україна”	ЗАТ	109 834 200	02.09.1997 р.	269
82	Акціонерний банк “ІНГ Банк Україна”	ЗАТ	304 760 925	15.12.1997 р.	271
83	Акціонерний комерційний “Промислово-фінансовий банк”	ВАТ	45 000 000	29.12.1997 р.	272
84	Закрите акціонерне товариство “ОТП Банк”	ЗАТ	519 798 394	02.03.1998 р.	273
85	Акціонерний комерційний банк “Сітібанк (Україна)”	ЗАТ	50 000 000	11.05.1998 р.	274
86	Закрите акціонерне товариство “ПроКредит Банк”	ЗАТ	150 000 041	28.12.2000 р.	276
87	ЗАКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “БАНК НРБ”	ЗАТ	75 573 200	15.06.2001 р.	277
88	Закрите акціонерне товариство “ПРАЙМ-БАНК”	ЗАТ	28 600 000	30.07.2001 р.	278
89	Товариство з обмеженою відповідальністю “АРТЕМ-БАНК”	ТОВ	69 000 000	06.08.2002 р.	280
90	Товариство з обмеженою відповідальністю “Комерційний банк “Актив-банк”	ТОВ	312 750 000	06.08.2002 р.	281
91	Товариство з обмеженою відповідальністю “Фортуна-банк”	ТОВ	60 000 000	17.10.2002 р.	282
92	Товариство з обмеженою відповідальністю “Банк Ренесанс Капітал”	ТОВ	143 400 000	29.01.2003 р.	285
93	Товариство з обмеженою відповідальністю Комерційний банк “АРМА”	ТОВ	75 000 000	14.10.2003 р.	287
94	Товариство з обмеженою відповідальністю “Комерційний банк “Даніель”	ТОВ	49 310 000	27.11.2003 р.	289
95	Товариство з обмеженою відповідальністю комерційний банк “Столиця”	ТОВ	77 548 000	10.03.2004 р.	290
96	Закрите акціонерне товариство “Акціонерний комерційний банк “Траст-капітал”	ЗАТ	33 250 000	10.03.2004 р.	291
97	Закрите акціонерне товариство “Український банк реконструкції та розвитку”	ЗАТ	72 000 000	19.03.2004 р.	292
98	Закрите акціонерне товариство “Український будівельно-інвестиційний банк”	ЗАТ	58 000 000	20.04.2004 р.	293
99	Комерційний банк “Українська фінансова група” — товариство з обмеженою відповідальністю	ТОВ	57 660 986	23.06.2004 р.	294
100	Товариство з обмеженою відповідальністю “Універсальний комерційний банк “Камбіо”	ТОВ	58 737 994	30.06.2004 р.	295
101	Закрите акціонерне товариство “Міжнародний Іпотечний Банк”	ЗАТ	37 167 201	13.01.2005 р.	296
102	Товариство з обмеженою відповідальністю комерційний банк “ЄВРОБАНК”	ТОВ	26 670 000	18.01.2005 р.	297
103	Товариство з обмеженою відповідальністю Комерційний банк “ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА”	ТОВ	599 950 000	19.01.2005 р.	298
104	Закрите акціонерне товариство “Внєшторгбанк (Україна)”	ЗАТ	275 000 000	21.01.2005 р.	299
105	Товариство з обмеженою відповідальністю “Банк інвестицій та заощаджень”	ТОВ	150 000 000	09.08.2005 р.	300
106	Товариство з обмеженою відповідальністю “БМ Банк”	ТОВ	88 157 850	08.12.2005 р.	301
107	Відкрите акціонерне товариство “Ерсте Банк”	ВАТ	300 000 000	25.01.2006 р.	303
108	Товариство з обмеженою відповідальністю “Комерційний банк “Дельта”	ТОВ	360 000 000	15.02.2006 р.	304
109	Товариство з обмеженою відповідальністю “Банк Руский Стандарт”	ТОВ	40 000 000	28.02.2006 р.	305
110	Товариство з обмеженою відповідальністю “ПАРТНЕР-БАНК”	ТОВ	40 000 000	06.05.2006 р.	306
111	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ “БАНК БОГУСЛАВ”	ТОВ	40 000 000	04.08.2006 р.	307
112	Відкрите акціонерне товариство Комерційний Банк “Іпобанк”	ВАТ	200 000 000	10.08.2006 р.	309
113	ЗАКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК”	ЗАТ	329 088 311	28.08.2006 р.	310
114	ЗАКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “ВЕСТ ФАЙНЕНС ЕНД КРЕДИТ БАНК»	ЗАТ	48 000 000	04.10.2006 р.	311
115	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ “ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ГАЗОВИЙ БАНК”	ТОВ	73 390 000	17.10.2006 р.	312
116	Відкрите акціонерне товариство “РД БАНК”	ВАТ	65 950 000	28.12.2006 р.	313
117	Товариство з обмеженою відповідальністю “УКРФІНАНСБАНК”	ТОВ	58 000 000	29.12.2006 р.	314
	Вінницька область				
—	—	—	—	—	—
	Волинська область				
118(1)	Товариство з обмеженою відповідальністю комерційний банк “Західінкомбанк”	ТОВ	89 680 000	11.03.1993 р.	153
119(2)	УніКредит Банк Товариство з обмеженою відповідальністю	ТОВ	543 673 470	28.02.1997 р.	265

Примітка 2. Зупинено до 03.11.2007 р. приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб у частині приймання вкладів (депозитів) від фізичних осіб як у грошовій одиниці України, так і в іноземній валюті; обмежено здійснення активних операцій з пов’язаними особами (інсайдерами) бан-

7	8	9	10	11	12	13
м. Київ, просп. Перемоги, 52/2	1	81	10.12.2001 р.	81-2	08.06.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Тургенєвська, 52/58	24	103	03.12.2001 р.	103-2	22.09.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20,21
м. Київ, Дніпровська Набережна, 13	—	24	04.12.2001 р.	24-1	04.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Київ, вул. Хорива, 11-а	7	19	14.01.2002 р.	19-1	14.01.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Пушкінська, 42/4	—	40	26.10.2001 р.	40-2	01.07.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,18,19,20,21
м. Київ, вул. Велика Житомирська, 20	4	108	09.04.2002 р.	108-1	09.04.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул.Борисоглібська, 5, літера А	1	171	29.12.2001 р.	171-2	05.04.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Київ, бул. Дружби Народів, 38	12	174	24.09.2001 р.	174-2	11.09.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Київ, Московський проспект, 6	5	178	03.09.2003 р.	178-2	27.01.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22; до 01.02.2008 р. заборонено надання бланкових (незабезпечених) кредитів як у грошовій одиниці України, так і в іноземній валюті
м. Київ, вул. Ярославів Вал, 14-а	—	185	21.03.2002 р.	185-1	21.03.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,10,11,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Спаська, 30-а	—	190	04.12.2001 р.	190-1	04.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,13,14,15,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Дмитрівська, 18/24	1	189	04.12.2001 р.	189-2	22.07.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Жилянська, 43	16	191	08.11.2006 р.	191-1	08.11.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Димитрова, 16-г	—	193	04.12.2001 р.	193-2	16.06.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,18,19,20,21,22
м. Київ, просп. Перемоги, 107-а	—	195	13.10.2003 р.	195-1	13.10.2003 р.	1,2,5,6,7,8,12,15,18,19,20
м. Київ, вул. Володимирська, 46	—	198	03.11.2005 р.	198-2	31.07.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,18,19,20,21,22,23
м. Київ, вул. Богданівська, 24	—	197	19.09.2001 р.	197-2	20.04.2006 р.	1,2,3,5,6,7,12,13,14,18,19,20
м. Київ, вул. Артема, 103	—	203	17.02.2003 р.	203-4	25.02.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22,23
м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 93	2	200	01.10.2002 р.	200-4	11.10.2006 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,22
м. Київ, вул. Боричів Тік, 35-в	1	201	27.11.2002 р.	201-4	18.10.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22
м. Київ, вул. Глибочицька, 4	—	222	13.03.2006 р.	222-1	22.02.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,18,19,20
м. Київ, вул. Жилянська, 41-а	1	206	14.11.2003 р.	206-2	10.06.2005 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20,22
м. Київ, вул. Саксаганського, 3, літера А	—	210	26.12.2003 р.	210-2	10.12.2004 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,17,18,19,20,23
м. Київ, просп. Героїв Сталінграда, 12-г	3	212	23.04.2004 р.	212-2	14.06.2006 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,21,22,23
м. Київ, вул. Підвисоцького, 7	—	211	15.04.2004 р.	211-1	15.04.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20
м. Київ, вул. Горького, 180	—	216	14.10.2004 р.	216-1	16.10.2006 р.	2,5,7,12,13,14,18,19,20; див. примітку 2
м. Київ, бул. Лесі Українки, 30-в	—	213	20.09.2004 р.	213-2	18.05.2007 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20,21
м. Київ, вул. Грушевського Михайла / Кріпосний Яр, 34/1, літера А	—	214	04.08.2004 р.	214-3	24.01.2006 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20,22
м. Київ, вул. Заньковецької/Станіславського, 3/1	3	215	13.08.2004 р.	215-1	13.08.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20,22,23
м. Київ, вул. Пимоненка, 13, корпус 4	—	217	31.01.2005 р.	217-2	21.03.2006 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20
м. Київ, вул. Фрунзе, 109/2	—	220	25.07.2005 р.	220-1	25.07.2005 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20
м Київ, просп. Героїв Сталінграда, 21/38, літера А	—	219	08.04.2005 р.	219-2	14.12.2005 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20,22
м. Київ, вул. Жилянська, 35	—	218	18.03.2005 р.	218-1	18.03.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20
м. Київ, вул. Мельникова, 83-д	—	221	04.11.2005 р.	221-1	04.11.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20
м. Київ, бул. Т.Шевченка, 37/122	—	223	03.02.2006 р.	223-2	23.05.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20
м. Київ, вул. Прорізна, 6	—	224	29.05.2007 р.	224-1	29.05.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,17,18,19,20
м. Київ, вул. Щорса, 36-б	—	225	20.04.2006 р.	225-1	20.04.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,12,13,14,18,19,20,22,23
м. Київ, вул. Половецька, 3/42	—	226	18.01.2007 р.	226-1	18.01.2007 р.	1,2,5,7,12,13,14,18,19,20; до 01.01.2008 р. заборонено здійснення активних операцій з пов'язаними особами (інсайдерами)
м. Київ, вул. Солом'янська, 33	—	227	14.06.2006 р.	227-1	14.06.2006 р.	1,2,5,7,12,13,14,18,19,20
м. Київ, вул. Нижньоюрківська, 81	—	231	12.12.2006 р.	231-1	12.12.2006 р.	1,2,5,7,12,13,14,18,19,20
м. Київ, бул. Івана Лепсе, 16	—	229	31.10.2006 р.	229-2	28.02.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,18,22
м. Київ, вул. Червоноармійська, 77-а (Літера-З)	—	232	16.06.2007 р.	232-1	16.06.2007 р.	1,2,5,7,12,13,14,18,19,20
м. Київ, вул. Ковпака, 17	—	235	22.02.2007 р.	235-1	22.02.2007 р.	1,2,5,7,12,13,14,18,19,20
м. Київ, вул. Лук'янівська, 1	—	233	26.01.2007 р.	233-1	26.01.2007 р.	1,2,5,7,12,13,14,18,19,20
м. Київ, вул. П.Сагайдачного/Ігорівська, 10/5, літера А	—	234	26.06.2007 р.	234-1	26.06.2007 р.	1,2,4,5,7,12,13,14,18,19,20
м. Київ, вул. Дмитрівська, 69	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
м. Луцьк, просп. Перемоги, 15	9	71	19.10.2001 р.	71-1	19.10.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21
м. Луцьк, вул. Данила Галицького, 14	1	176	30.06.2006 р.	176-2	30.06.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21

ку у частині заборони надання кредитів та вкладення коштів у цінні папери як у грошовій одиниці України, так і в іноземній валюті на строк до повного погашення банком ризикових активів.

1	2	3	4	5	6
	Дніпропетровська область				
120(1)	Товариство з обмеженою відповідальністю “Діалогбанк”	ТОВ	62 450 000	04.01.1992 р.	80
121(2)	Закрите акціонерне товариство комерційний банк “ПриватБанк”	ЗАТ	2 082 000 000	19.03.1992 р.	92
122(3)	Акціонерний комерційний банк “Новий”	ЗАТ	55 000 000	06.04.1992 р.	101
123(4)	Відкрите акціонерне товариство “Комерційний банк “Причорномор’я”	ВАТ	85 000 000	21.04.1993 р.	163
124(5)	Закрите акціонерне товариство комерційний банк “Кредит-Дніпро”	ЗАТ	73 705 792	07.07.1993 р.	180
125(6)	Закрите акціонерне товариство акціонерний банк “Радабанк”	ЗАТ	32 314 000	03.12.1993 р.	220
126(7)	Товариство з обмеженою відповідальністю комерційний банк “Земельний Капітал”	ТОВ	25 687 708	31.01.1994 р.	236
127(8)	Акціонерний комерційний банк “Прем’єрбанк” **	ЗАТ	45 000 300	22.06.1994 р.	247
128(9)	Закрите акціонерне товариство “Фінансовий Союз Банк”	ЗАТ	197 526 310	23.06.1994 р.	248
129(10)	Товариство з обмеженою відповідальністю “КласикБанк”	ТОВ	40 635 445	06.10.1995 р.	254
130(11)	ЗАКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “ІНВЕСТ-КРЕДИТ БАНК”	ЗАТ	37 141 000	18.10.1996 р.	263
131(12)	Закрите акціонерне товариство “Агробанк”	ЗАТ	70 000 000	17.10.2002 р.	283
132(13)	ЗАКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК “СИГМАБАНК”	ЗАТ	68 000 000	10.01.2006 р.	302
133(14)	ЗАКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК “КОНКОРД”	ЗАТ	68 000 000	07.08.2006 р.	308
	Донецька область				
134(1)	Акціонерний банк “ІКАР-БАНК”	ВАТ	35 000 000	01.10.1991 р.	6
135(2)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК “ПІВДЕНКОМБАНК”	ВАТ	45 380 000	03.10.1991 р.	12
136(3)	Донецький акціонерний банк “Донвуглекомбанк” **	ВАТ	2 300 000	01.10.1991 р.	7
137(4)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “АКЦІОНЕРНО-КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК “КАПІТАЛ”	ВАТ	48 655 500	31.10.1991 р.	65
138(5)	Закрите акціонерне товариство “Перший Український Міжнародний банк”	ЗАТ	755 274 000	23.12.1991 р.	73
139(6)	Товариство з обмеженою відповідальністю “Банк Фамільний”	ТОВ	32 070 476	27.12.1991 р.	78
140(7)	Закрите акціонерне товариство “Донгорбанк”	ЗАТ	194 400 000	06.04.1992 р.	99
141(8)	Акціонерний банк “Український Бізнес Банк”	ВАТ	34 160 000	19.05.1993 р.	170
142(9)	Відкрите акціонерне товариство комерційний банк з іноземним капіталом “Промекономбанк”	ВАТ	50 700 019	25.08.1993 р.	194
143(10)	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ “УНІКОМБАНК”	ТОВ	60 086 793	28.10.2002 р.	284
144(11)	Товариство з обмеженою відповідальністю комерційний банк “Український фінансовий світ”	ТОВ	103 000 000	12.11.2003 р.	288
	Житомирська область				
—	—	—	—	—	—
	Закарпатська область				
145(1)	Закарпатський акціонерний комерційний банк “Лісбанк”**	ВАТ	762 823	04.10.1991 р.	14
146(2)	Товариство з Обмеженою Відповідальністю Комерційний банк “Коопінвестбанк”	ТОВ	69 080 000	16.12.1992 р.	135
	Запорізька область				
147(1)	АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК “ІНДУСТРІАЛБАНК”	ВАТ	266 494 168	16.10.1991 р.	36
148(2)	КОМЕРЦІЙНИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК “СЛОВ’ЯНСЬКИЙ” **	ВАТ	24 012 787	21.10.1991 р.	44
149(3)	Акціонерний банк “ТАС-Бізнесбанк”	ВАТ	85 000 000	21.10.1991 р.	45
150(4)	Акціонерний банк “Металург“	ЗАТ	16 550 580	12.07.1993 р.	182
151(5)	Акціонерне товариство “Наш банк” **	ВАТ	22 542 000	17.11.1993 р.	211
	Івано-Франківська область				
152(1)	Відкрите акціонерне товариство “Акціонерний комерційний банк “Прикарпаття”	ВАТ	22 000 000	22.10.1991 р.	46
	Кіровоградська область				
—	—	—	—	—	—
	АР Крим і м. Севастополь				
153(1)	Відкрите акціонерне товариство “Європейський банк розвитку та заощаджень”	ВАТ	100 000 000	23.12.1991 р.	74
154(2)	АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК “ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ”	ВАТ	44 007 000	22.06.1992 р.	118
155(3)	Відкрите акціонерне товариство Банк “Морський”	ВАТ	40 461 275	17.05.1994 р.	246
	Луганська область				
156(1)	АКЦІОНЕРНИЙ БАНК “УКРАЇНСЬКИЙ КОМУНАЛЬНИЙ БАНК”	ВАТ	49 700 000	10.08.1993 р.	187
157(2)	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ “СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК”	ТОВ	33 200 000	13.09.1995 р.	253

7	8	9	10	11	12	13
м. Дніпропетровськ, вул. Свердлова, 26, позиція 5	1	196	24.09.2001 р.	196-2	17.05.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7.8,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Дніпропетровськ, Набережна Перемоги, 50	37	22	04.12.2001 р.	22-2	29.07.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23
м. Дніпропетровськ, просп. К.Маркса, 93	3	112	14.12.2001 р.	112-3	16.01.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21
м. Дніпропетровськ, просп. Гагаріна, 33	2	88	31.05.2002 р.	88-2	16.01.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22,23
м. Дніпропетровськ, вул. Леніна, 17	3	70	24.12.2002 р.	70-2	14.07.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Дніпропетровськ, просп. Кірова, 46	—	166	24.12.2001 р.	166-2	16.01.2003 р.	1,2,3,5,6,7,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Дніпропетровськ, просп. Пушкіна, 15	—	113	29.12.2001 р.	113-4	24.01.2006 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Дніпропетровськ, вул. Мечникова, 18	4	—	—	—	—	—
м. Дніпропетровськ, вул. Артема, 94	2	208	15.04.2004 р.	208-3	09.02.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Дніпропетровськ, просп. К.Маркса, 39-а	—	110	31.10.2001 р.	110-3	23.04.2004 р.	1,2,3,5,6,7,12,13,14,18,19,20,21
Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Нарвська, 11-а	—	177	27.12.2005 р.	177-3	27.12.2005 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22,23
м. Дніпропетровськ, вул. Курсантська, 24	—	204	24.12.2002 р.	204-3	27.12.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,17,18,19,20,21,22
м. Дніпропетровськ, вул. Барикадна, 5/7	—	228	14.08.2006 р.	228-1	14.08.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,12,13,14
м. Дніпропетровськ, вул. Артема, 94	—	230	22.05.2007 р.	230-1	22.05.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,12,13,14
м. Донецьк, просп. Ілліча, 100-а	—	55	03.01.2002 р.	55-2	23.01.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Донецьк, просп. Ватутіна, 33-а	3	44	17.02.2003 р.	44-2	17.02.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Донецьк, вул. Артема, 63	—	—	—	—	—	—
м. Донецьк, вул. Артема, 63	4	122	29.12.2001 р.	122-3	14.09.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Донецьк, вул. Університетська, 2-а	11	8	02.10.2006 р.	8-1	02.10.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Донецьк, просп. Миру, 59	3	145	27.12.2004 р.	145-3	27.12.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Донецьк, вул. Артема, 38	—	85	15.03.2002 р.	85-2	08.08.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Донецьк, вул. Артема, 125	3	104	10.02.2004 р.	104-1	10.02.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Донецьк, просп. Ленінський, 4	4	182	11.02.2003 р.	182-1	11.02.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20,21
м. Донецьк, вул. Челюскінців, 202-а	2	202	26.03.2007 р.	202-2	26.03.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,12,13,14,15,16,18,19,20,21
м. Донецьк, просп. Миру, 5-б	—	209	23.12.2003 р.	209-2	04.11.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20
—	—	—	—	—	—	—
м. Ужгород, вул. Волошина, 52	—	—	—	—	—	—
м. Ужгород, вул. Гойди, 10	—	105	04.10.2001 р.	105-1	04.10.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,12,13,15,18,19,20,21
м. Запоріжжя, вул. 40 років Радянської України, 39-д	8	126	04.12.2001 р.	126-3	30.07.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,17,18,19,20,21
м. Запоріжжя, вул. Кремлівська, 8	—	—	—	—	—	—
м. Запоріжжя, вул. Південноукраїнська, 2-а	—	84	18.10.2005 р.	84-3	19.01.2006 р.	1,2,3,5,6,7,12,13,14,18,19,20,21
м. Запоріжжя, просп. Металургів, 30	—	69	14.12.2001 р.	69-1	14.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21
м. Запоріжжя, вул. Добролюбова, 22	—	—	—	—	—	—
м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 7	1	96	25.12.2001 р.	96-2	15.02.2005 р.	1,2,3,4*,5,6,7,8,9*,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22; операції 4,9 зупинено на строк до встановлення стабільного (щоденно протягом місяця) розміру регулятивного капіталу відповідно до спеціальних ліцензійних вимог (57 740 тис. грн.)
—	—	—	—	—	—	—
м. Сімферополь, вул. К.Лібкнехта, 5	5	120	20.02.2007 р.	120-1	20.02.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21;
м. Сімферополь, вул. Більшовицька, 24	2	164	11.01.2002 р.	164-1	11.01.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Севастополь, вул. Брестська, 18-а	1	168	14.12.2001 р.	168-2	23.01.2003 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Луганськ, вул. Шевченка В.В., 18-а	2	149	03.01.2002 р.	149-3	13.02.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23
м. Луганськ, вул. 26 Бакинських Комісарів, 155	—	77	29.12.2001 р.	77-4	15.10.2004 р.	1,2,5,6,7,8,12,13,14,17,18,19,20,22,23

1	2	3	4	5	6
	Львівська область				
158(1)	Відкрите акціонерне товариство “Електрон Банк”	ВАТ	48 500 000	10.10.1991 р.	25
159(2)	Відкрите акціонерне товариство “Селянський комерційний банк “Дністер”	ВАТ	41 500 000	14.10.1991 р.	27
160(3)	Закрите акціонерне товариство Акціонерно-комерційний банк “Львів”	ЗАТ	47 305 338	14.10.1991 р.	28
161(4)	Комерційний банк “ГАЛС” **	ТОВ	604 422	14.10.1991 р.	30
162(5)	Відкрите Акціонерне Товариство “КРЕДОБАНК”	ВАТ	219 299 469	31.03.1992 р.	96
163(6)	Відкрите акціонерне товариство “Банк Універсальний”	ВАТ	55 000 000	20.01.1994 р.	226
	Миколаївська область				
—	—	—	—	—	—
	Одеська область				
164(1)	Закрите акціонерне товариство “Акціонерний комерційний банк “Одеса-банк”	ЗАТ	86 260 000	17.10.1991 р.	38
165(2)	АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК “ПОРТО-ФРАНКО”	ВАТ	49 153 560	17.10.1991 р.	39
166(3)	Акціонерний комерційний банк “Інвестбанк”	ЗАТ	27 680 000	31.03.1992 р.	95
167(4)	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ “ФІНРОСТБАНК”	ТОВ	45 999 604	29.01.1993 р.	147
168(5)	Комерційний банк товариство з обмеженою відповідальністю “Місто Банк”	ТОВ	75 800 000	23.07.1993 р.	184
169(6)	Відкрите акціонерне товариство “МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК”	ВАТ	50 000 000	05.11.1993 р.	207
170(7)	Відкрите акціонерне товариство Акціонерний банк “Південний”	ВАТ	463 500 000	03.12.1993 р.	218
171(8)	Акціонерний комерційний банк “Фінбанк”	ВАТ	48 050 000	24.12.1993 р.	223
172(9)	Акціонерний комерційний банк “ІМЕКСБАНК”	ВАТ	295 000 000	29.03.1994 р.	241
173(10)	Товариство з обмеженою відповідальністю комерційний банк “СоцКом Банк”	ТОВ	66 000 000	05.03.2003 р.	286
	Полтавська область				
174(1)	ПОЛТАВСЬКИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК “ПОЛТАВА-БАНК”	ВАТ	40 500 000	16.10.1991 р.	37
175(2)	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК “АВТОКРАЗБАНК”	ВАТ	50 000 000	07.07.1993 р.	179
	Рівненська область				
176(1)	Комерційний банк “Княжий”**	ТОВ	6 300 000	08.04.1994 р.	242
	Сумська область				
177(1)	Відкрите акціонерне товариство Акціонерний Банк “СТОЛИЧНИЙ”	ВАТ	58 335 000	22.10.1993 р.	202
178(2)	Товариство з обмеженою відповідальністю Комерційний банк “Володимирський”	ТОВ	35 860 000	13.12.2001 р.	279
	Тернопільська область				
—	—	—	—	—	—
	Харківська область				
179(1)	Акціонерний комерційний інноваційний банк “УкрСиббанк”	ВАТ	2 125 000 000	28.10.1991 р.	57
180(2)	Відкрите акціонерне товариство “Мегабанк”	ВАТ	115 000 000	28.10.1991 р.	58
181(3)	Акціонерний комерційний регіональний банк “Регіон-банк”	ЗАТ	36 310 153	28.10.1991 р.	59
182(4)	Відкрите акціонерне товариство РЕАЛ БАНК	ВАТ	63 000 000	29.10.1991 р.	60
183(5)	Харківський акціонерний комерційний Земельний банк	ВАТ	132 000 000	29.10.1991 р.	61
184(6)	Акціонерний Східно-Український Банк “Грант”	ЗАТ	40 000 000	29.10.1991 р.	62
185(7)	Акціонерний комерційний банк “Базис”	ВАТ	46 567 064	15.04.1992 р.	103
186(8)	Акціонерний комерційний банк “Меркурій”	ЗАТ	53 372 000	18.11.1992 р.	129
187(9)	Акціонерний банк “Факторіал-Банк”	ВАТ	62 111 519	01.12.1992 р.	131
188(10)	Акціонерний комерційний банк “Європейський”	ВАТ	57 000 000	03.03.1993 р.	152
189(11)	Відкрите акціонерне товариство “Інноваційно-промисловий банк”	ВАТ	43 648 000	23.03.1993 р.	156
190(12)	Акціонерно-комерційний банк “Золоті ворота”	ВАТ	75 000 000	18.08.1993 р.	193
	Херсонська область				
—	—	—	—	—	—
	Хмельницька область				
—	—	—	—	—	—
	Черкаська область				
—	—	—	—	—	—
	Чернігівська область				
191(1)	Відкрите акціонерне товариство Акціонерний банк “Приватінвест”	ВАТ	38 000 000	30.10.1991 р.	64
192(2)	Відкрите акціонерне товариство “Банк “Демарк”	ВАТ	102 000 000	10.07.1992 р.	122
193(3)	Закрите акціонерне товариство “Полікомбанк”	ЗАТ	24 000 000	18.08.1994 р.	249
	Чернівецька область				
—	—	—	—	—	—

7	8	9	10	11	12	13
м. Львів, вул. Грабовського, 11	3	31	13.12.2001 р.	31-2	06.12.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Львів, вул. Переяславська, 6-а	3	94	04.12.2001 р.	94-3	26.12.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Львів, вул. Сербська, 1	—	54	02.04.2002 р.	54-2	15.01.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,12,13,14,15,18,19,20,21,22,23
м. Львів, вул. Зелена, 149-а	—	—	—	—	—	—
м. Львів, вул. Сахарова, 78	20	43	27.01.2006 р.	43-2	27.01.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Львів, просп. Шевченка, 27	7	92	04.12.2001 р.	92-1	04.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22
—	—	—	—	—	—	—
м. Одеса, вул. Княжеська, 32	—	159	29.12.2001 р.	159-3	28.09.2004 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Одеса, вул. Пушкінська, 10	—	129	03.01.2002 р.	129-3	14.12.2005 р.	1,2,3,5,6,7,8,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Одеса, вул. Велика Арнаутська, 2-б	1	98	14.12.2001 р.	98-2	16.01.2003 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Одеса, просп. Академіка Глушка, 13	1	143	24.05.2005 р.	143-2	24.05.2005 р.	1,2,3,5,6,7,8,13,14,18,19,20,21
м. Одеса, вул. Фонтанська Дорога, 11	4	194	17.04.2002 р.	194-3	09.01.2004 р.	1,2,3.4,5,6,7,8,12,13,14,15,16,18,19,20,21,22,23
Одеська обл., м. Іллічівськ, вул. Леніна, 28	8	66	08.05.2003 р.	66-2	15.09.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Одеса, вул. Краснова, 6/1	16	65	23.01.2007 р.	65-3	23.01.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Одеса, просп. Т.Шевченка, 4-а	—	121	03.01.2002 р.	121-6	31.10.2006 р.	1,2,3,5,6,7,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Одеса, просп. Гагаріна, 12-а	20	157	10.12.2001 р.	157-2	03.10.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Одеса, вул. Заньковецька, 7	—	205	20.05.2003 р.	205-5	24.01.2006 р.	1,2,3,5,6,7,8,9,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Полтава, вул. Паризької Комуни, 40-а	4	73	04.12.2001 р.	73-1	04.12.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21
Полтавська обл., м. Кременчук, вул. Київська, 8	4	147	04.10.2001 р.	147-1	04.10.2001 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Рівне, вул. Кавказька, 9	3	—	—	—	—	—
м. Суми, вул.Харківська, 1	—	114	14.08.2006 р.	114-3	01.03.2007 р.	1,2,5,7,12,13,14,18,19,20,21,22
м. Суми, пл. Незалежності, 10	1	199	29.01.2002 р.	199-4	20.06.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,16,18,19,20,21,22
—	—	—	—	—	—	—
м. Харків, просп. Московський, 60	0	75	24.12.2001 р.	75-2	19.11.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Харків, вул. Артема, 30	7	163	29.12.2001 р.	163-3	04.07.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Харків, вул. Дарвіна, 4	3	32	05.01.2002 р.	32-3	18.01.2007 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23
м. Харків, просп. Леніна, 60-а	1	20	10.07.2002 р.	20-2	06.12.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21
м. Харків, вул. Чернишевська, 4	1	49	14.12.2001 р.	49-3	09.11.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Харків, вул. Данилевського, 19	6	6	04.12.2001 р.	6-3	07.11.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,18,19,20,21
м. Харків, вул. Сумська, 88	3	34	14.12.2001 р.	34-4	26.12.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Харків, вул. Петровського, 23	1	165	14.12.2001 р.	165-2	24.12.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21,22
м. Харків, вул. Римарська, 32	7	37	04.12.2001 р.	37-3	02.06.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Харків, Червоношкільна Набережна, 24	2	90	25.12.2001 р.	90-2	26.04.2007 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,16,18,19,20,21,22
м. Харків, вул. Клочківська, 3	3	68	04.08.2003 р.	68-2	29.09.2004 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22
м. Харків, просп. Леніна, 36	5	83	24.12.2001 р.	83-2	15.03.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
м. Чернігів, вул. Преображенська, 2 (м. Київ, вул. Фрунзе,104)	9	133	05.06.2002 р.	133-3	21.03.2003 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23
м. Чернігів, вул. Комсомольська, 28	—	47	28.12.2002 р.	47-3	31.10.2006 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23
м. Чернігів, вул. Київська, 3	—	152	24.05.2002 р.	152-3	11.01.2007 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,15,17,18,19,20,21
—	—	—	—	—	—	—

На замовлення "Вісника НБУ" підготувала головний економіст департаменту реєстрації та ліцензування банків Національного банку України Олена Сілецька.

Нумерація операцій, на які Національний банк України надає банкам банківську ліцензію та письмовий дозвіл на здійснення операцій

Для зручності користування списком банків та переліком операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл НБУ на здійснення операцій, пропонуємо таку їх нумерацію:

Банківські операції, які банки мають право здійснювати на підставі банківської ліцензії:

1Л — приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб;
2Л — відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів, у тому числі переказ грошових коштів із цих рахунків за допомогою платіжних інструментів та зарахування коштів на них;
3Л — розміщення залучених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик.

Операції та угоди, які банки мають право здійснювати за наявності банківської ліцензії без отримання письмового дозволу:

1Н — надання гарантій і поручительств та інших зобов'язань від третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі;
2Н — придбання права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги, беручи на себе ризик виконання таких вимог та приймання платежів (факторинг);
3Н — лізинг;
4Н — послуги з відповідального зберігання та надання в оренду (майновий найм) сейфів для зберігання цінностей і документів;
5Н — випуск, купівля, продаж і обслуговування чеків, векселів та інших оборотних платіжних інструментів;
6Н — випуск банківських платіжних карток і здійснення операцій з використанням цих карток;
7Н — надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських операцій.

Операції, які банки мають право здійснювати за умови отримання письмового дозволу Національного банку України:

Операції з валютними цінностями:

1. Неторговельні операції з валютними цінностями.
2. Ведення рахунків клієнтів (резидентів і нерезидентів) в іноземній валюті та клієнтів-нерезидентів у грошовій одиниці України.
3. Ведення кореспондентських рахунків банків (резидентів і нерезидентів) в іноземній валюті.
4. Ведення кореспондентських рахунків банків (нерезидентів) у грошовій одиниці України.
5. Відкриття кореспондентських рахунків в уповноважених банках України в іноземній валюті та здійснення операцій за ними.
6. Відкриття кореспондентських рахунків у банках (нерезидентах) в іноземній валюті та здійснення операцій за ними.
7. Залучення та розміщення іноземної валюти на валютному ринку України.
8. Залучення та розміщення іноземної валюти на міжнародних ринках.
9. Операції з банківськими металами на валютному ринку України.
10. Операції з банківськими металами на міжнародних ринках.
11. Інші операції з валютними цінностями на міжнародних ринках.
12. Емісія власних цінних паперів.
13. Організація купівлі та продажу цінних паперів за дорученням клієнтів.
14. Здійснення операцій на ринку цінних паперів від свого імені (включаючи андеррайтинг).
15. Здійснення інвестицій у статутні фонди та акції інших юридичних осіб.
16. Здійснення випуску, обігу, погашення (розповсюдження) державної та іншої грошової лотереї.
17. Перевезення валютних цінностей та інкасація коштів.

Операції за дорученням клієнтів або від свого імені:

18. З інструментами грошового ринку.
19. З інструментами, що базуються на обмінних курсах та відсотках.
20. З фінансовими ф'ючерсами та опціонами.

21. Довірче управління коштами та цінними паперами за договорами з юридичними та фізичними особами.

Депозитарна діяльність і діяльність із ведення реєстрів власників іменних цінних паперів:

22. Депозитарна діяльність зберігача цінних паперів.
23. Діяльність із ведення реєстрів власників іменних цінних паперів. □

Банки, вилучені з Державного реєстру банків України (24.06.1992 р. – 01.07.2007 р.)

За станом на 1 липня 2007 р.

№ п/п	Назва банку[1]	№ реєстрації банку	Дата закриття банку	Підстава для закриття банку
1	"ПІВДЕННА УКРАЇНА"	102	24.06.1992 р.	Реєстрацію анульовано
2	"ДИСКОНТ"	116	27.11.1992 р.	Перетворено на філію банку "ІНКО"
3	"ЕКОНОМІКА"	119	21.12.1992 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНА"
4	"ЯНТАР"	106	05.03.1993 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНА"
5	"САМАРА-АГРО"	72	14.07.1993 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНА"
6	"ЗАХІДКООПБАНК"	48	27.09.1993 р.	Постанова Правління НБУ від 27.09.1993 р. № 80
7	"АГРОПОСТАЧБАНК"	109	27.09.1993 р.	Постанова Правління НБУ від 27.09.1993 р. № 80
8	"АГРОПРОГРЕС"	121	27.09.1993 р.	Постанова Правління НБУ від 27.09.1993 р. № 80
9	"ПАРТНЕР"	90	29.12.1993 р.	Перетворено на філію банку "ІНКО"
10	"СУМИ-БАНК"	143	05.01.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 05.01.1994 р. № 3
11	"ПРИКАРПАТТОРГБАНК"	117	21.01.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКООПСПІЛКА"
12	"ЕКОМЕДБАНК"	130	02.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 02.02.1994 р. № 19
13	"БЛАГОБАНК"	196	08.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 08.02.1994 р. № 26
14	"НИВА"	137	08.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 08.02.1994 р. № 27
15	"УНІВЕРСАЛБАНК"	136	08.02.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 08.02.1994 р. № 28
16	"ДОНБАС"	66	09.06.1994 р.	Постанова Правління НБУ від 09.06.1994 р. № 111
17	"КОЛОС"	111	30.06.1994 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"
18	"ПЕРСПЕКТИВА"	35	11.07.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКРІНБАНК"
19	"РІВНЕСПОЖИВСПІЛКА"	200	11.07.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКООПСПІЛКА"
20	"АВУАР"	150	09.08.1994 р.	Перетворено на філію банку "УКРІНБАНК"
21	"ЕЛБІМБАНК"	230	26.01.1995 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"
22	КБ "ХЕРСОНІНВЕСТБАНК"	173	27.05.1996 р.	Перетворено на філію банку "УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК"
23	КБ "ВОРСКЛА"	224	27.05.1996 р.	Перетворено на філію банку "УКРСОЦБАНК"
24	"ДНІПРОБАНК"	49	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"
25	"ЛЬВІВ-ВЕСТ"	76	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "ЕЛЕКТРОН"
26	"ОЛЕВСЬКИЙ"	112	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "АВАЛЬ"
27	"БУККООПБАНК"	185	09.07.1996 р.	Перетворено на філію банку "УКООПСПІЛКА"
28	"ЄДНІСТЬ"	191	09.07.1996 р.	Постанова Правління НБУ від 09.07.1996 р. № 82
29	"ЕВІС"	237	09.07.1996 р.	Постанова Правління НБУ від 09.07.1996 р. № 82
30	АКБ "ПРУТ і К"	100	12.12.1996 р.	Перетворено на філію банку "ЗУКБ"
31	АКБ "КОНГРЕС"	176	26.12.1996 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.12.1996 р. №187
32	КБ "ПРОМІНЬ"	56	26.12.1996 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.12.1996 р. №188
33	КБ "ХЕРСОН"	98	30.01.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.01.1997 р. №20
34	АБ "ВУГЛЕПРОГРЕСБАНК"	50	27.02.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.02.1997 р. №28
35	КБ "КООПЕРАТОР"	174	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. №54
36	КБ "ЕНЕРГІЯ"	107	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. №55
37	АБ "ХАРКІВЛЕГБАНК"	55	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. №56
38	КБ "ВІННИЦЯ"	42	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. №57
39	АКБ "ЛЕГПРОДБАНК"	141	27.03.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.1997 р. №58
40	АКБ "ХАРКІВ"	126	24.04.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.04.1997 р. №95
41	АКБ "ДНІПРОСЕРВІСБАНК"	113	03.07.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 03.07.1997 р. №135
42	АКБ "ЄВРОЦЕНТР"	178	30.10.1997 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.10.1997 р. №261
43	АКБ "ДНІПРО"	13	06.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 06.03.1998 р. №306
44	АКБ "РОСЬ"	85	13.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.03.1998 р. №325
45	КБ "ПАРИТЕТ"	146	13.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.03.1998 р. №326
46	КБ "ФДС"	244	26.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.03.1998 р. №345
47	КБ "ГЕОБАНК"	140	26.03.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.03.1998 р. №347
48	АБ "МОНОЛІТБАНК"	233	16.04.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 16.04.1998 р. №365
49	АБ "ЕКОНОМБАНК"	34	25.06.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.06.1998 р. №393
50	АБ "ЄВРОМЕТАЛБАНК"	208	25.06.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.06.1998 р. №394
51	АКБ "ФІАТБАНК"	97	30.07.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.07.1998 р. №400
52	КБ "ДНІСТЕР-БАНК"	32	30.07.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.07.1998 р. №401
53	АБ "ТЕРНОПІЛЬ-КРЕДИТ"	41	05.08.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 05.08.1998 р. №402
54	КБ "КОНТИНЕНТ"	88	25.09.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.09.1998 р. №417
55	АБ "ЮНІВЕРС"	162	27.11.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.11.1998 р. №437
56	АБ "ІНТРАСТБАНК"	154	27.11.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.11.1998 р. №438
57	АКБ "СТРИЖЕНЬ"	209	18.12.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 18.12.1998 р. №449
58	АКБ "СЕРВІС"	186	31.12.1998 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 31.12.1998 р. №450
59	КБ "САНА"	91	29.01.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 29.01.1999 р. №455
60	КБ "УКРУНІВЕРСАЛБАНК"	213	01.04.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.04.1999 р. №474
61	КБ "АЛЕКС"	123	01.04.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.04.1999 р. №481

[1] Назви банків подано за орфографією реєстраційних записів.

62	АБ “ВІКТОРІЯ”	40	17.05.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 17.05.1999 р. №489
63	АБ “АРМАНД”	206	14.06.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 14.06.1999 р. №509
64	АБ “РЕЗИДЕНТ”	70	30.06.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.06.1999 р. №512
65	АКБ “ГАЛИЦЬКИЙ”	31	30.07.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.07.1999 р. №528
66	АБ “ТРАСТ”	159	30.08.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.08.1999 р. №559
67	АБ “ТЕРНАВА”	235	30.09.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 30.09.1999 р. №576
68	АБ “АНТЕК”	104	22.10.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.10.1999 р. №579
69	АБ “ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ”	232	22.10.1999 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.10.1999 р. №580
70	АКБ “БУДМБАНК”	10	08.02.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 08.02.2000 р. №39
71	АБ “ПОДІЛЛЯ”	151	08.02.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 08.02.2000 р. №40
72	АКБ “АРКАДІЯ”	192	22.03.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.03.2000 р. №70
73	АКБ “УКРНАФТОГАЗБАНК”	26	22.03.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.03.2000 р. №71
74	АБ “ЛІКО”	201	04.05.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.05.2000 р. №130
75	АКБ “НЕЗАЛЕЖНІСТЬ”	181	04.05.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.05.2000 р. №131
76	КБ “ЧЕРКАСИ”	188	16.05.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 16.05.2000 р. №133
77	АКБ “БНП-ДРЕЗДНЕР БАНК (УКРАЇНА)”	275	04.08.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.08.2000 р. №228
78	АБ “ІНВЕСТ-БАНК УКРАЇНА”	190	08.12.2000 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 08.12.2000 р. №347
79	АБ “ЛІГА”	134	27.03.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 27.03.2001 р. №65
80	КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКИЙ АКБ	33	07.06.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 07.06.2001 р. №120
81	АКБ “СЛОБОЖАНЩИНА”	84	07.06.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 07.06.2001 р. №121
82	АКБ “ТАВРІЯ”	51	07.06.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 07.06.2001 р. №122
83	КБ “ПОЛІС”	203	29.08.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 29.08.2001 р. №204
84	АК “ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК”	87	29.08.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 29.08.2001 р. №205
85	АКЦІОНЕРНО-КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК ІНВЕСТУВАННЯ ПРОГРАМ РЕКОНСТ-РУКЦІЇ І РОЗВИТКУ “ЗАВОДБАНК”	251	31.10.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 31.10.2001 р. №308
86	ІКАБ “ЕРА”	144	19.11.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 19.11.2001 р. №339
87	“КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК”	257	19.11.2001 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 19.11.2001 р. №340
88	АБ “ЛАНБАНК”	197	11.02.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 11.02.2002 р. №30
89	КБ “ЗОРЯ”	115	13.02.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 13.02.2002 р. №41
90	МАКІЇВСЬКИЙ АКБ “ШАХТЕКОНОМБАНК”	8	21.03.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 21.03.2002 р. №68
91	АКБ “АЗОВ-БАНК”	67	22.04.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 22.04.2002 р. №101
92	АБ “ОБОЛОНЬ”	227	01.08.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.08.2002 р. №194
93	АК “ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВИЙ БАНК”	155	01.08.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.08.2002 р. №195
94	МІЖНАРОДНИЙ АКБ “ХРИСТИЯНСЬКИЙ БАНК”	160	01.08.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.08.2002 р. №196
95	КБ “КРИМ ЮРТ”	225	24.09.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.09.2002 р. №244
96	АКБ “НАРОДНИЙ БАНК”	15	24.09.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.09.2002 р. №245
97	АБ “ЕТАЛОН”	252	28.11.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 28.11.2002 р. №283
98	ІПОТЕЧНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК	189	04.12.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 04.12.2002 р. №290
99	АБ “КРИМКРЕДИТ”	86	10.12.2002 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 10.12.2002 р. №306
100	КБ “АМАСКО”	161	25.02.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 25.02.2003 р. №56
101	АБ “АБСОЛЮТ”	215	15.04.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 15.04.2003 р. №84
102	АКЦІОНЕРНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ СЕЛЯНСЬКИЙ БАНК “АГРОІНВЕСТ”	132	18.04.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 18.04.2003 р. №90
103	КРИМСЬКИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ ЦЕРКОВНИЙ БАНК “ККЦБ”	108	26.05.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 26.05.2003 р. №105
104	АЗОВО-ЧОРНОМОРСЬКИЙ КБ “АЗЧЕРКОМБАНК”	52	12.06.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 12.06.2003 р. №123
105	ЗАТ “ІННОВАЦІЙНО-ПРОМИСЛОВИЙ БАНК”	270	17.07.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 17.07.2003 р. №150
106	АКБ “ЯЛТАБАНК”	261	23.07.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 23.07.2003 р. №155
107	КБ “КОНТАКТ БАНК”	238	31.07.2003 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 31.07.2003 р. №191
108	МИКОЛАЇВСЬКИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ І СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ (МИККОМБАНК)	105	19.02.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 19.02.2004 р. №37
109	АКБ “ІНТЕРКОНТБАНК”	71	23.04.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 23.04.2004 р. №83
110	АК “ЄВРОБАНК”	145	01.10.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.10.2004 р. №186
111	ВАТ “АКБ “ЗАХІДБУДГАЗБАНК”	47	24.12.2004 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 24.12.2004 р. №295
112	КАБ “КРИМ-БАНК”	54	01.07.2005 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 01.07.2005 р. №148
113	АКБ “МЕТА-БАНК”	217	03.02.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 03.02.2006 р. №21
114	АКБ “МТ-БАНК”	77	10.03.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 10.03.2006 р. №49
115	КАБ “ДЕНДІ”	167	10.04.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 10.04.2006 р. №87
116	АКБ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ “УКРХАРЧОПРОМБАНК” АК	165	05.07.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 05.07.2006 р. №176
117	ТОВ “ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ”	142	17.08.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 17.08.2006 р. №228
118	“АКЦІОНЕРНИЙ БАНК КРЕДІ СВІСС ФЬОРСТ БОСТОН (УКРАЇНА)”	268	05.10.2006 р.	Рішення Комісії НБУ з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 05.10.2006 р. №277

На замовлення “Вісника НБУ” матеріали підготувала головний економіст департаменту реєстрації та ліцензування банків Національного банку України Олена Сілецька.

Спеціально для "Вісника НБУ"

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у червні 2007 року

Розміри діючої облікової ставки Національного банку України в 2004—2007 рр.

Відсотки річні

Дата введення у дію	Розмір діючої облікової ставки
09.06.2004 р.	7.5
07.10.2004 р.	8.0
09.11.2004 р.	9.0
10.08.2005 р.	9.5
10.06.2006 р.	8.5
01.06.2007 р.	8.0

Обсяги кредитів, наданих Національним банком для підтримання ліквідності банків України у червні 2007 р. (в розрізі інструментів)

Відсотки

Показники	2007 р.	У тому числі за червень
Обсяги рефінансування банків, усього	100.00	100.00
У тому числі через:		
— кредити "овернайт", надані через постійно діючу лінію рефінансування	28.83	46.52
— кредити рефінансування, надані шляхом проведення тендера	58.01	12.48
— кредити рефінансування під заставу майнових прав на кошти банківського вкладу (депозиту), розміщеного в НБУ	13.16	41.0
— операції своп	—	—
— операції прямого РЕПО	—	—
— стабілізаційний кредит	—	—

Середньозважена процентна ставка за кредитами, наданими Національним банком для підтримання ліквідності банків України у червні 2007 р.

Відсотки

Показники	2007 р.	У тому числі за червень
Середньозважена процентна ставка за кредитами рефінансування, всього	9.51	9.09
У тому числі за:		
— кредитами "овернайт", наданими через постійно діючу лінію рефінансування	10.25	10.00
— кредитами, наданими шляхом проведення тендера	9.42	9.31
— кредитами рефінансування під заставу майнових прав на кошти банківського вкладу (депозиту), розміщеного в НБУ	8.28	8.0
— операціями своп	—	—
— операціями прямого РЕПО (розрахунково)	—	—
— стабілізаційним кредитом	—	—

Процентні ставки банків за кредитами та депозитами у національній валюті у червні 2007 р.*

Відсотки річні

Показники	Червень 2007 р.
На міжбанківському ринку:	
за кредитами, наданими іншим банкам	2.1
за кредитами, отриманими від інших банків	2.2
за депозитами, розміщеними в інших банках	4.4
за депозитами, залученими від інших банків	4.1
На небанківському ринку:	
за кредитами**	14.1
за депозитами	7.7

* За щоденною звітністю банків; з урахуванням вартості пролонгованих кредитів (депозитів).
** Без урахування ставок за кредитами "овердрафт".

Темпи зростання грошової маси у червні 2007 р.

Агрегати грошової маси	01.01.2007 р.	01.02.2007 р.	01.03.2007 р.	01.04.2007 р.	01.05.2007 р.	01.06.2007 р.	01.07.2007 р.
Готівка. Гроші поза банками							
M0, % до початку року	100.0	94.2	95.7	98.7	104.2	104.7	112.0
M0 + переказані кошти в національній валюті							
M1, % до початку року	100.0	96.1	96.1	99.7	103.3	107.5	114.1
M1 + переказані кошти в іноземній валюті та інші кошти							
M2, % до початку року	100.0	98.1	100.0	103.9	107.6	110.0	115.6
M2 + цінні папери власного боргу банків							
M3, % до початку року	100.0	98.1	100.1	104.4	108.2	110.4	116.1

Примітка. Починаючи з 01.10.2006 р. встановлено такі нормативи обов'язкового резервування для формування банками обов'язкових резервів (постанова Правління Національного банку України від 15.09.2006 р. № 364): за строковими коштами і вкладами (депозитами) юридичних і фізичних осіб у національній валюті — 0.5; за строковими коштами і вкладами (депозитами) юридичних і фізичних осіб у іноземній валюті — 4; за коштами вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб у національній валюті на вимогу та коштами на поточних рахунках — 1; за коштами вкладів (депозитів) юридичних і фізичних осіб у іноземній валюті на вимогу та коштами на поточних рахунках — 5.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

АННОТАЦИИ

С Днём независимости!
Поздравление читателям "Вісника НБУ" с Днём независимости.

Знаки отличия от Президента Украины.
Сообщение о награждении работников НБУ и банковской системы Украины Президентом Украины в связи с Днём банковских работников.

Юрий Заруба. *Принципы и задачи информационной политики Национального банка Украины.*
Оценивается роль и значение интеллектуальных ресурсов и информационных технологий в процессе развития современной экономики. Рассматриваются основные принципы и задачи информационной политики НБУ.

Андрей Папуша. *С заботой о государственности.*
Фоторепортаж с XIII съезда Ассоциации украинских банков.

Игорь Волошин. *Динамика разрывов ликвидности банка в условиях переменной программы размещения и привлечения средств.*
Изложена методология анализа нестационарной, переходной динамики разрывов ликвидности банка в условиях переменной программы размещения и привлечения средств. Полученные точные теоретические результаты полезны для отладки компьютерных программ, предназначенных для анализа динамики разрывов ликвидности.

Основные показатели деятельности банков Украины на 1 июля 2007 года.

Светлана Волосович, Виктор Тринчук. *Особенности и тенденции развития национальной системы страхования банковских вкладов в условиях евроинтеграции.*
Определены тенденции развития системы страхования депозитов в Украине на основе всестороннего анализа функционирования аналогичных систем в других странах.

Swedbank завершил покупку стопроцентного пакета акций АКБ "Тас-Комерцбанк".
Сообщение о подписании договора на покупку Swedbank стопроцентного пакета акций "Тас-Комерцбанка" и его дочернего банка — АКБ "Тас-Инвестбанка".

Динамика финансового состояния банков Украины на 1 июля 2007 года.

Официальный список банков Украины, включенных в Государственный реестр банков, и перечень операций, на осуществление которых банки получили банковскую лицензию и письменное разрешение Национального банка Украины на осуществление операций.
Список содержит основные данные о банках: официальное название, вид собственности, уставной капитал, юридический адрес, количество филиалов, даты регистрации и получения лицензии НБУ, перечень операций, на осуществление которых банки получили письменное разрешение НБУ, указаны также предпринятые по состоянию на 01.07.2007 г. меры воздействия по отношению к отдельным банкам.

Нумерация операций, на которые Национальный банк Украины предоставляет банкам банковскую лицензию и письменное разрешение на осуществление операций.

Банки, исключенные из Государственного реестра банков Украины (24.06.1992 г. — 01.07.2007 г.).

О выпуске в обращение юбилейной монеты "Олег Ольжич".
Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание юбилейной монеты номиналом 2 гривни, посвященной 100-летию со дня рождения украинского поэта, общественного деятеля, археолога — Олега Ольжича (Кандыбы Олега Александровича; 1907—1944). Фотоизображение аверса и реверса монеты.

О выпуске в обращение памятной монеты "XVI щорічна сесія Парламентської асамблеї Організації з безпеки і співробітництва в Європі".
Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание памятной монеты номиналом 5 гривень, посвященной проведению в Киеве 5—9 июля 2007 года заседания XVI ежегодной сессии Парламентской ассамблеи Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе. Фотоизображение аверса и реверса монеты.

О выпуске в обращение юбилейной монеты "75 років утворення Донецької області".
Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание юбилейной монеты номиналом 2 гривни, посвященной 75-летию образования Донецкой области. Фотоизображение аверса и реверса монеты.

О выпуске в обращение юбилейной монеты "Олена Теліга".
Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание юбилейной монеты номиналом 2 гривни, посвященной украинской поэтессе, общественному деятелю Елене Ивановне Телиге (1906—1942). Фотоизображение аверса и реверса монеты.

О выпуске в обращение юбилейной монеты "Спортивне орієнтування".
Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание памятной монеты номиналом 2 гривни из серии "Спорт", посвященной спортивному ориентированию. Фотоизображение аверса и реверса монеты.

Андрей Скрипник, Геннадий Варваренко, Артем Вдовиченко. *Налогообложение недвижимости как фактор стабилизации и развития финансового рынка Украины.*
Показано, каким образом введение налога на недвижимость изменит соотношение привлекательности финансовых инструментов, доступных домашним хозяйствам.

Основные монетарные параметры денежно-кредитного рынка Украины в июне 2007 года.
Учётная ставка НБУ; объёмы кредитов, предоставленных Национальным банком для поддержания ликвидности банков Украины; средневзвешенная процентная ставка по кредитам, предоставленным Национальным банком для поддержания ликвидности банков Украины; процентные ставки банков по кредитам и депозитам в национальной валюте; динамика роста денежной массы по состоянию на 01.07.2007 г.

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины один раз в месяц (за июнь 2007 года).

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины ежедневно (за июнь 2007 года).

Андрей Журков. *Национальная система массовых электронных платежей: обзор развития во втором квартале 2007 года.*
Обзор развития НСМЭП во втором квартале 2007 года в сравнении с аналогичными показателями 2006 года.

Леонид Долинский, Андрей Галкин. *Вероятностные модели оценки риска неплатежа и определения стоимости облигаций.*
Разработаны вероятностные модели оценки степени риска дефолта для купонных и некупонных облигаций на основе экспоненциального закона распределения вероятностей.

Рынок государственных ценных бумаг Украины в июне 2007 года.

Основные макроэкономические показатели развития Украины в июне 2001—2007 годов.

Олег Бакун. *Финансовая стабильность — важна, актуальна, многогранна.*
Отчет о международном семинаре "Финансовая стабильность", проведенном Центром исследований центральных банков Банка Англии в Учебном центре Национального банка Украины.

Руслан Набок. *Аспекты, которые могут привести к появлению проблемного банка.*
Проанализирован опыт и рекомендации Базельского комитета по содействию адекватной капитализации банков, усовершенствованию систем управления рисками и усилению стабильности банковской системы в целом, а значит, снижению вероятности возникновения проблемных (нестабильных) банков.

Людмила Патрикац. *Украина — Польша: горизонты сотрудничества.*
Отчет о работе творческих мастерских для украинских журналистов, организованных польской фундацией "Партнерство во имя демократии" и посвященных укреплению сотрудничества Украины и Польши в области экономики.

ANNOTATIONS

Happy Independence Day.
Herald of the NBU wishes a happy Independence Day to its readers.

Awards of the President of Ukraine.
Report on awarding officials of the NBU and the banking system of Ukraine by the President of Ukraine on the occasion of Bank Employee Day.

Yurii Zaruba. *Principles and tasks of the NBU information policy.*
Considered are the role and importance of intellectual resources and information technologies in the development of modern economy. Given are chief tasks and principles of the NBU information policy.

Andrii Papusha. *With concern for statehood.*
Photo-report on the 13th convention of the Association of Ukrainian Banks.

Ihor Voloshyn. *Dynamics of bank liquidity gaps under the conditions of a changing program for funds placement and attraction.*
Given are the methods for analyzing the transitional dynamics of bank liquidity gaps under the conditions of a changing program for funds placement and attraction. The exact theoretical results obtained are useful for debugging of computer programs created for analyzing liquidity gap dynamics.

Main indicators of activities of Ukrainian banks as of 1 July 2007.

Svitlana Volosovych, Viktor Trynchuk. *Peculiarities and trends in the development of the national deposit insurance system in the context of European integration.*
Determined are the trends in the development of the deposits insurance system in Ukraine on the basis of the fundamental analysis of operation of similar systems in other countries.

Swedbank completed the purchase of the 100% parcel of shares of JSCB Tas-Komertsbank.
Report on signing an agreement on the purchase by Swedbank of the 100% parcel of shares of Tas-Komertsbank and its subsidiary JSCB Tas-Investbank.

Dynamics of financial performance of Ukrainian banks as of 1 July 2007.

Official list of Ukrainian banks included in the State Register of Banks and the list of transactions for whose performance banks were granted a banking license and permission in writing to perform transactions.
The list contains the basic data about banks i.e. official name, pattern of ownership, authorized capital, legal address, dates of registration and licensing, list of transactions for whose performance banks were granted NBU permission in writing. Given are the enforcement measures taken with respect to some banks as of 1 July 2007.

List of transactions for whose performance banks are granted a banking license and NBU permission in writing to perform transactions.

Banks excluded from the State Register of Banks of Ukraine (from 24 June 1992 to 1 July 2007).

Putting into circulation the commemorative coin "Oleh Olzhych".
Official report on putting into circulation the 2 hryvnia commemorative coin dedicated to the birth centenary of Ukrainian poet, public figure and archeologist Oleh Olzhych (Oleh Kandyba; 1907 – 1944). Obverse, reverse and numismatic description of the coin are enclosed.

Putting into circulation the commemorative coin "XVI Annual Session of the OSCE Parliamentary Assembly".
Official report on putting into circulation the 5 hryvnia commemorative coin dedicated to holding of the XVI session of the OSCE Parliamentary Assembly on 5 – 9 July 2007 in the City of Kyiv. Obverse, reverse and numismatic description of the coin are enclosed.

Putting into circulation the commemorative coin "75 Years of Formation of Donetsk Region".
Official report on putting into circulation the 2 hryvnia commemorative coin dedicated to the 75th anniversary of formation of Donetsk region. Obverse, reverse and numismatic description of the coin are enclosed.

Putting into circulation the commemorative coin "Olena Teliha".
Official report on putting into circulation the 2 hryvnia commemorative coin dedicated to Ukrainian poetess and public figure Olena Teliha (1906 – 1942). Obverse, reverse and numismatic description of the coin are enclosed.

Putting into circulation the commemorative coin "Orienteering".
Official report on putting into circulation the 2 hryvnia commemorative coin from the "Sports" series dedicated to orienteering. Obverse, reverse and numismatic description of the coin are enclosed.

Andrii Skrypnyk, Hennadii Varvarenko, Artem Vdovychenko. *Immovable property taxation as a factor of stabilization and development of the financial market of Ukraine.*
Shown is how the introduction of the real estate tax can shift the attractiveness ratio of financial instruments available to households.

Main monetary parameters of the monetary market of Ukraine in July 2006.
NBU discount rate, volumes of NBU credits for support of banks` liquidity, average weighted interest rates on NBU credits for support of banks` liquidity, interest rates of banks on national currency credits and deposits, dynamics of money supply growth of 1 August 2007.

Official exchange rate of hryvnia against foreign currencies established monthly by the National Bank of Ukraine (in June 2007).

Official exchange rate of hryvnia against foreign currencies established daily by the National Bank of Ukraine (in June 2007).

Andrii Zhurkov. *The National System of Mass Electronic Payments: review of its development in the second quarter of 2007.*
Review of the NSMEP development in the second quarter of 2007 compared with the respective indicators of 2006.

Leonid Dolinskyi, Andrii Halkin. *Probabilistic model of nonpayment risk assessment and bonds value determination .*
Given are the probabilistic models of the assessment of default risk of coupon and non-coupon bonds built up on the basis of the exponential law of probability distribution.

Government securities market in Ukraine in June 2007.

Major macroeconomic indicators of the development of Ukraine in June 2001 – 2007.

Oleh Bakun. *Financial stability is important, actual and multifaceted.*
Report on the international seminar *Financial stability* held by the Central Bank Research Center of the Bank of England in the NBU Training center.

Ruslan Nabok. *Factors which can lead to the appearance of a problem bank.*
Discussed are the experience and recommendations of the Basel Committee concerning the promotion of bank adequate capitalization, improvement of risk management systems and banking system stability and consequently a reduction in the probability of problem (unstable) bank emergence.

Luidmyla Patrikats. *Ukraine – Poland: cooperation horizons.*
Report on the work of creative workshops for Ukrainian journalists organized by the Polish foundation "The partnership for the sake of democracy" and devoted to strengthening of Ukraine-Poland cooperation in the area of the economy.